

ด่วนที่สุด
ที่ สว ๐๐๐๓/ ๒๖๕๐

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ถนนอุทองใน กทม. ๑๐๓๐๐

๕ มิถุนายน ๒๕๔๖

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษาและติดตามตรวจสอบ โครงการจัดการน้ำเสีย เขตควบคุมมลพิษ
จังหวัดสมุทรปราการ

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานพร้อมทั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ ส่วนที่ ๑ และส่วนที่ ๒

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๒๘ (สมัยสามัญทั่วไป) เป็นพิเศษ วันอังคารที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๔๖ ที่ประชุมได้พิจารณารายงานการพิจารณาศึกษาและติดตามตรวจสอบ โครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งคณะกรรมการวิสามัญฯ พิจารณาเสร็จแล้ว และลงมติเห็นชอบด้วยกับรายงานพร้อมทั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ

จึงส่งรายงานพร้อมทั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะดังกล่าวมาตามนัยแห่งข้อบังคับ
การประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๕๑

ขอแสดงความนับถือ

(นางมัลลิกา ลับไพรี)

รองเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการวุฒิสภา

สำนักการประชุม

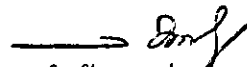
โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๕๕๘

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๖๔

ใบแก้คำผิด

รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาและติดตามตรวจสอบ
โครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ (ส่วนที่ ๑)

ขอแก้ไขชื่อที่ปรากฏในรายงานส่วนที่ ๑ หน้า ๖, หน้า ๘, หน้า ๑๑,
หน้า ๒๒, หน้า ๒๔ และหน้าอื่น ๆ (ถ้ามี) จาก “นางสาวรัตนจิตต์ ฌรงควิทย์”
เป็น “นายแคล้ว ทองสม”

สำนักงานประชุม

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

๓ มิถุนายน ๒๕๔๖

รายงาน
ของ
คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษา
และติดตามตรวจสอบ
โครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ
จังหวัดสมุทรปราการ
วุฒิสภา

ส่วนที่ ๑

สำนักกรรมการ ๑
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

(สำเนา)

ที่ สว ๐๐๐๙/ (ร ๒๔)

วุฒิสภา

ถนนอุทองใน กทม. ๑๐๓๐๐

๒๗ มีนาคม ๒๕๕๖

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาและติดตามตรวจสอบ
โครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาและติดตามตรวจสอบ
โครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๒๗ (สมัยสามัญทั่วไป) เป็นพิเศษ วันจันทร์ที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๕ ที่ประชุมได้พิจารณาญัตติเรื่อง ขอให้วุฒิสภาดังคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาและติดตามตรวจสอบโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ (นายจรูญ ยิ่งประกาศ ผู้เสนอ) แล้วลงมติตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาศึกษาและติดตามตรวจสอบโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๘๙ ซึ่งกรรมาธิการวิสามัญคณะนี้ ประกอบด้วย

๑. นายเกษม มาลัยศรี	๒. นายเกษม รุ่งชนเกียรติ
๓. นายแก้วสรร อติโพธิ	๔. นายไกรศักดิ์ ชุณหะวัณ
๕. นายจรูญ ยิ่งประกาศ	๖. นายจอห์น อิงภากรณ์
๗. นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง	๘. นายรันดร์ พิทักษ์วัชระ
๙. พลตำรวจเอก ประทีป สันติประภาพ	๑๐. นางประทีป อึ้งทรงธรรม
๑๑. นายประโกชน์ สภาวสุ	๑๒. นายประสิทธิ์ ปทุมรักษ์
๑๓. นายประสิทธิ์ พิฑูรกิจจา	๑๔. นายพนัส ทัศนียานนท์
๑๕. นางมาลีรัตน์ แก้วก่า	๑๖. พลเอก ศิริ ทิวะพันธุ์
๑๗. นายสนิท กุลเจริญ	๑๘. พันเอก สมคิด ศรีสังคม
๑๙. นายเสรี สุวรรณภานนท์	๒๐. พลเอก หาญ ลีนาพันธ์
๒๑. ร้อยตรี อำนวย ไทยานนท์	

โดยกำหนดระยะเวลาพิจารณาศึกษา ๑๒๐ วัน นับแต่วันที่วุฒิสภามีมติ ซึ่งจะสิ้นสุดในวันจันทร์ที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ ต่อมาประธานวุฒิสภาได้อนุญาตให้ขยายเวลาพิจารณาศึกษาที่กำหนดไว้ออกไปอีก ๑๘๐ วัน ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๙๒ หนึ่ง นางมาลีรัตน์ แก้วก่า ได้ขอลาออกจากการเป็นกรรมการวิสามัญ เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๔๕

บัดนี้ คณะกรรมการวิสามัญ ได้พิจารณาศึกษาและตรวจสอบโครงการจัดการน้ำเสีย เขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ เสร็จเรียบร้อยแล้ว

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอรายงานของคณะกรรมการวิสามัญ ต่อที่ประชุมวุฒิสภาเพื่อพิจารณาต่อไป

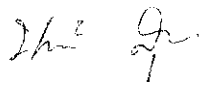
ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลเอก ศิริ ทิวะพันธ์

(ศิริ ทิวะพันธ์)

ประธานคณะกรรมการวิสามัญฯ

สำเนาถูกต้อง

(นางนพเก้า สุขะนันท์)

ผู้อำนวยการกลุ่มงาน
คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม
สำนักกรรมการ ๑
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักกรรมการ ๑

โทร./โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๑๕๗๑ , ๐ ๒๒๔๔ ๑๕๗๐

กาจบวร พิมพ์

นพเก้า/พุทธรักษ์/จิตติมา ทาน

สารบัญ

	หน้า
รายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาและ ติดตามตรวจสอบโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ	(ก)
การดำเนินงานของคณะกรรมการวิสามัญฯ	(ข)
ผลการพิจารณาศึกษา	(ญ)
โครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ	๑
ความเป็นมา	๑
ประเด็นปัญหาด้านกฎหมาย	๔
ประเด็นปัญหาด้านวิศวกรรม	๒๗
ประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม	๔๔
ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการวิสามัญฯ	๕๓

รายงาน
ของ
คณะกรรมการการวิสามัญพิจารณาศึกษาและติดตามตรวจสอบ
โครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ
วุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๒๗ (สมัยสามัญทั่วไป) เป็นพิเศษ วันจันทร์ที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๔๕ ที่ประชุมได้พิจารณาญัตติเรื่อง ขอให้วุฒิสภาดังคณะกรรมการการวิสามัญพิจารณาศึกษาและติดตามตรวจสอบโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ (นายจรรยา ยังประภากร เป็นผู้เสนอ) ที่ประชุมได้ลงมติตั้งกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาศึกษาและติดตามตรวจสอบโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๘๔ ประกอบด้วย

๑. นายเกษม มาลัยศรี	๒. นายเกษม รุ่งธนเกียรติ
๓. นายแก้วสรร อติโพธิ	๔. นายไกรศักดิ์ ชุณหะวัณ
๕. นายจรรยา ยังประภากร	๖. นายจอห์น อึ้งภากรณ์
๗. นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง	๘. นายนิรันดร์ พิทักษ์วัชระ
๙. พลตำรวจเอก ประทีป สันติประภาพร	๑๐. นางประทีป อึ้งทรงธรรม
๑๑. นายประโกชน์ สภาวสุ	๑๒. นายประสิทธิ์ ปทุมารักษ์
๑๓. นายประสิทธิ์ พิฑูรกิจจา	๑๔. นายพนัส ทัศนียานนท์
๑๕. นางมาลีรัตน์ แก้วก่า	๑๖. พลเอก ศิริ ทิเวพันธุ์
๑๗. นายสนิท กุลเจริญ	๑๘. พันเอก สมคิด ศรีสังคม
๑๙. นายเสรี สุวรรณภานนท์	๒๐. พลเอก หาญ ลีนาพันธ์
๒๑. ร้อยตรี อำนาจ ไทยานนท์	

โดยกำหนดระยะเวลาการศึกษา ๑๒๐ วัน นับแต่วันที่วุฒิสภามีมติ ซึ่งจะสิ้นสุดในวันจันทร์ที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ ต่อมาประธานวุฒิสภาได้อนุญาตให้ขยายเวลาการศึกษาที่กำหนดไว้ออกไปอีก ๑๘๐ วัน ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ.๒๕๔๔ ข้อ ๙๒ อนึ่ง นางมาลีรัตน์ แก้วก่า ได้ขอลาออกจากการเป็นกรรมการวิสามัญฯ ในวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๔๕

บัดนี้ คณะกรรมการวิสามัญฯ ได้พิจารณาศึกษาและติดตามตรวจสอบโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ เสร็จเรียบร้อยแล้ว ปรากฏผลดังนี้

๑. การดำเนินงานของคณะกรรมการการวิสามัญฯ

คณะกรรมการการวิสามัญฯ ได้ดำเนินการดังนี้

๑.๑) ที่ประชุมคณะกรรมการการวิสามัญฯ ได้มีมติเลือก

๑) พลเอก ศิริ ทิวะพันธุ์	เป็นประธานคณะกรรมการการวิสามัญฯ
๒) พันเอก สมจิต ศรีสังคม	เป็นประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการการวิสามัญฯ
๓) พลเอก หาญ ลีนาพันธ์	เป็นรองประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการการวิสามัญฯ
๔) พลตำรวจเอก ประทีป สันติประภาพ	เป็นรองประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการการวิสามัญฯ
๕) นายพนัส ทัศนียานนท์	เป็นรองประธานคณะกรรมการการวิสามัญฯ คนที่หนึ่ง
๖) นายประสิทธิ์ ปทุมรักษ์	เป็นรองประธานคณะกรรมการการวิสามัญฯ คนที่สอง
๗) ร้อยตรี อำนวย ไทยานนท์	เป็นรองประธานคณะกรรมการการวิสามัญฯ คนที่สาม
๘) นายไกรศักดิ์ ชุณหะวัณ	เป็นรองประธานคณะกรรมการการวิสามัญฯ คนที่สี่
๙) นายแก้วสรร อติโพธิ	เป็นเลขานุการคณะกรรมการการวิสามัญฯ
๑๐) นายนิรันดร์ พิทักษ์วัชร	เป็นรองเลขานุการคณะกรรมการการวิสามัญฯ
๑๑) นายประโภชน์ สภาวสุ	เป็นโฆษกคณะกรรมการการวิสามัญฯ
๑๒) นางประทีป อังทรงธรรม	เป็นรองโฆษกคณะกรรมการการวิสามัญฯ
๑๓) นายเกษม มาลัยศรี	
๑๔) นายเกษม รุ่งชนเกียรติ	
๑๕) นายจรรุญ ยังประภากร	
๑๖) นายจอห์น อึ้งภากรณ์	
๑๗) นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง	
๑๘) นายประสิทธิ์ พิฑูรกิจจา	
๑๙) นายสนิท กุลเจริญ	
๒๐) นายเสรี สุวรรณภานนท์	

๑.๒) คณะกรรมการการวิสามัญฯ ได้มีมติแต่งตั้งบุคคลเป็นที่ปรึกษากิตติมศักดิ์

ประจำคณะกรรมการการวิสามัญฯ คือ

- ๑) นายบุญส่ง เนตรปฐมพรกิจ
- ๒) นายสุนทร ทวีโชค
- ๓) นายบรรเทพ จาติกวณิช
- ๔) ดร.เชียรช่วง กัลยาณมิตร
- ๕) นายประสันท์ ศิลพิพัฒน์

(ค)

- ๖) นายรณพงศ์ สมสกุล
- ๗) ดร.พิชัย สนแจ้ง
- ๘) นายนิโรธ ไกรฤกษ์
- ๙) นายอุทัย ไยบัวเทศ
- ๑๐) นายศุภฤกษ์ ปัทมินทรวิภาส
- ๑๑) พลโท ธรรมบุญ อุดมสรยุทธ

๑.๓) ที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญฯ ได้แต่งตั้ง นางนพเก้า สุขะนันท์ ผู้อำนวยการกลุ่มงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อม สำนักกรรมการ ๑ ทำหน้าที่ผู้ช่วยเลขานุการ ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ.๒๕๕๔ ข้อ ๘๒ วรรคสาม

๑.๔) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการวิสามัญฯ เพื่อพิจารณาศึกษาปัญหาเฉพาะด้านของโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ ขึ้นจำนวน ๓ คณะ และคณะทำงาน ๑ คณะ ประกอบด้วย

๑.๔.๑) คณะอนุกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาประเด็นปัญหาด้านกฎหมาย ประกอบด้วย

๑) ร้อยตรี อำนวย ไทยานนท์	ประธานคณะอนุกรรมการวิสามัญฯ
๒) นายจรูญ ยิ่งประกาศ	อนุกรรมการวิสามัญฯ
๓) นายประสิทธิ์ ปทุมรักษ์	อนุกรรมการวิสามัญฯ
๔) นายเสรี สุวรรณภานนท์	อนุกรรมการวิสามัญฯ
๕) นายประยุทธ ศรีมีชัย	อนุกรรมการวิสามัญฯ
๖) นายบุญส่ง เนตรปฐมพรกิจ	อนุกรรมการวิสามัญฯ
๗) นายสมชาย เอี่ยมแสนอุดม	อนุกรรมการวิสามัญฯ
๘) นางสาวดาวลัย จันทรหัสดี	อนุกรรมการวิสามัญฯ

๑.๔.๒) คณะอนุกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย

๑) นายไกรศักดิ์ ชุณหะวัณ	ประธานคณะอนุกรรมการวิสามัญฯ
๒) พลเอก หาญ ลีนาทนนท์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการวิสามัญฯ
๓) นายพนัส ทัดนิยานนท์	อนุกรรมการวิสามัญฯ
๔) นายแก้วสรร อติโพธิ	อนุกรรมการวิสามัญฯ
๕) นายนิรันดร์ พิทักษ์วัชระ	อนุกรรมการวิสามัญฯ
๖) นายประโกชน์ สภาวสุ	อนุกรรมการวิสามัญฯ
๗) นางประทีป อึ้งทรงธรรม	อนุกรรมการวิสามัญฯ
๘) นายวิวัฒน์ ตัลยกำธร	อนุกรรมการวิสามัญฯ
๙) นายเจลา ทิมทอง	อนุกรรมการวิสามัญฯ

๑.๔.๓) คณะอนุกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาประเด็นปัญหาด้านวิศวกรรม ประกอบด้วย

๑) นายสุนทร ทวีโภค	ประธานคณะอนุกรรมการวิสามัญฯ
๒) พันเอก สมคิด ศรีสังคม	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการวิสามัญฯ
๓) นายเกษม มาลัยศรี	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการวิสามัญฯ
๔) นายจรรยา ยังประภากร	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการวิสามัญฯ
๕) นายสนิท กุลเจริญ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการวิสามัญฯ
๖) พลโท ธรรมบุญ อุดมสรยุทธ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการวิสามัญฯ
๗) นายบวรเทพ จาติกวณิช	อนุกรรมการวิสามัญฯ
๘) ดร.เชียรช่วง กัลยาณมิตร	อนุกรรมการวิสามัญฯ
๙) นายประสันต์ ศิลพิพัฒน์	อนุกรรมการวิสามัญฯ
๑๐) นายนราพงศ์ สมสกุล	อนุกรรมการวิสามัญฯ
๑๑) ดร.พิชัย สนแจ้	อนุกรรมการวิสามัญฯ
๑๒) นายนิโรธ ไกรฤกษ์	อนุกรรมการวิสามัญฯ
๑๓) นายอุทัย ไยบัวเทศ	อนุกรรมการวิสามัญฯ
๑๔) นายศุภฤกษ์ ปัทมินทรวิภาส	อนุกรรมการวิสามัญฯ
๑๕) นายเฉลา ทิมทอง	อนุกรรมการวิสามัญฯ

๑.๔.๔) คณะทำงานพิจารณาศึกษาและเสนอแนะทางเลือกกรณีที่เกิดโครงการจัดการน้ำเสีย

เขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ จะต้องยุติลง

๑) พลโท ธรรมบุญ อุดมสรยุทธ์	ประธานคณะทำงาน
๒) นายจรรยา ยังประภากร	คณะทำงาน
๓) ดร.พิชัย สนแจ้	คณะทำงาน
๔) ดร.เกษมสันต์ สุวรรณรัต	คณะทำงาน
๕) นายอุทัย ไยบัวเทศ	คณะทำงาน
๖) ผู้แทนจากกรมประมง	คณะทำงาน
๗) นายเฉลา ทิมทอง	คณะทำงาน
๘) นางสาวดาวัลย์ จันทรหัสดี	คณะทำงาน

๑.๕) หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องได้เชิญมาให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และแสดงความคิดเห็นประกอบการพิจารณาของคณะอนุกรรมการวิสามัญฯ คือ

(จ)

(๑) คณะกรรมการแห่งชาติเพื่อกำกับการบริหารโครงการจัดการน้ำเสีย

เขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ

๑. นายธัญญา หาญพล	รองประธานกรรมการ ที่ปรึกษาพิเศษการประสานส่วนภูมิภาค
๒. ดร.สราวุธ ชโยวรรณ	กรรมการและเลขานุการ รองผู้ว่าการการนิคมอุตสาหกรรม แห่งประเทศไทย
๓. นาวาเอกหญิง รพีพรรณ แก้ววัศมี	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ ประจำสถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง ช่วยราชการสำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
๔. เรือโท โกวิท ตาละโสภณ	กรรมการ นายทหารพระธรรมนูญประจำกองทัพเรือ ช่วยราชการสำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

(๒) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

๑. นายกล้าณรงค์ จันทิก	เลขาธิการ
๒. นายสรรเสริญ พลเจียก	ผู้อำนวยการสำนักปราบปราม ๒

(๓) สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

๑. นางจารุวรรณ เมณฑกา	ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน
๒. นางดวงดา จานทอง	ผู้อำนวยการสำนักงานการตรวจสอบที่ ๔
๓. นายชูชาติ ชัยพจน์พานิช	เจ้าหน้าที่ตรวจเงินแผ่นดิน ๗
๔. นายทรงวุฒิ ดำนวนินันท์	เจ้าหน้าที่ตรวจเงินแผ่นดิน ๖

(๔) สำนักงานอัยการสูงสุด

๑. นายเข้มชัย ชุตินวงศ์	อัยการพิเศษฝ่ายสัญญาและหารือ ๑
๒. นายสมชัย จันทมนัสการ	อัยการจังหวัดประจำกรม สำนักงานที่ปรึกษากฎหมาย

(๕) สำนักงานงบประมาณ

๑. นางสาวสุพัตรา สังข์มงคล	ผู้อำนวยการสำนักวิเคราะห์งบประมาณ ด้านเศรษฐกิจ
๒. นายเฉลิมศักดิ์ จันทรมิม	ผู้อำนวยการกองกฎหมาย

(ณ)

๓. นางสาวจรรยา ยิ่งยืน	ผู้อำนวยการส่วนจัดทำงบประมาณ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๔. นางอุทัยพรรณ ยิ้มศิริกุล	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งบประมาณ ๘
๕. นายรัฐวัฒน์ ตุ่มสุทธิ	นิติกร ๗
๖. นางสาวสุดารัตน์ สุจินตามณี	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งบประมาณ ๖
๗. นายบุญส่ง สีลาฐานาสกุล	นิติกร ๖ ว
๘. นายภาคภูมิ ไชยบุรณะ	นิติกร ๕
(๖) สำนักบริหารหนี้สาธารณะ	
๑. นายสุวิทย์ วิจารณ์วนิช	ผู้อำนวยการส่วนเงินกู้โครงการรัฐบาล
๒. นางศิรสา กันต์พิทยา	เศรษฐกร ๘ ว
(๗) กระทรวงกลาโหม	
<u>กรมแผนที่ทหาร</u>	
๑. พันโท สุนทร ร่มสายหยุด	หัวหน้าแผนกแผนงาน
๒. พันตรี สุโข สัมพันธ์แก้ว	กองแผนและโครงการ ประจำแผนกวิทยาการและการฝึก กองแผนและโครงการ
(๘) กระทรวงการคลัง	
<u>กรมบัญชีกลาง</u>	
๑. นางสาวสิรินันท์ ทศสุวรรณ	ผู้อำนวยการส่วนบริหารรับ-จ่ายเงิน ๒
๒. นางอรสา จันทราทิพย์	นักวิชาการคลัง ๙ ชช
๓. นายวรพันธ์ เย็นทรัพย์	หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบการคลัง
๔. นางสาวสุดท่าย ชัยจันทิก	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์ระบบงาน ๘
๕. นางสาวอรภา รัตนพิบูลย์	นักบัญชี ๗
๖. นางสาวสุดจิตร ฉายาเลิศสุข	นักวิชาการคลัง ๗
๗. นางทรงศรี สมศรี	นักวิชาการคลัง ๖
	นักบัญชี ๖ ว
(๙) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	
<u>กรมประมง</u>	
๑. นายถวัลย์ ขุขจร	ผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อม
๒. นายณรงค์ สุโกมล	ประมงจังหวัดสมุทรปราการ

(ข)

๓. นายเฉลิมชัย สุวรรณรักษ์

นักวิชาการประมง ๗

สำนักงานประมงจังหวัดสมุทรปราการ

(๑๐) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑. นายศิริชัย ไพโรจน์บริบูรณ์

ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี ฝ่ายข้าราชการประจำ

(อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ)

๒. นางนิศากร โฆษิตรัตน์

อธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

(อธิบดีรองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ)

กรมควบคุมมลพิษ

๑. ดร.สุทัศน์ หวังวงศ์วัฒนา

รองอธิบดี

๒. ดร.ชนินทร์ ทองธรรมชาติ

ผู้อำนวยการสำนักจัดการคุณภาพน้ำ

๓. ดร.พรวิภา คลั่งสิน

นักวิชาการสิ่งแวดล้อม ๖ ว

๔. นางสาววิชุดา สิมาชจร

นักวิชาการสิ่งแวดล้อม ๔

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑. นางจินตนา ทวีมา

ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสิ่งแวดล้อม

๒. นางสาวชิตชนก พุทธประเสริฐ

หัวหน้ากองวิเคราะห์และประสานแผนปฏิบัติการ

๓. นางสาวฐิติมา จิตประวัติ

หัวหน้าฝ่ายระดมทุนกองทุนสิ่งแวดล้อม

๔. นางกิตติมา ยืนเจริญ

นักวิชาการสิ่งแวดล้อม ๗ กองทุนสิ่งแวดล้อม

๕. นางรพีพร ชันโอฬาร

นักวิชาการสิ่งแวดล้อม ๕ กองทุนสิ่งแวดล้อม

๖. นางสาวนารีรัตน์ พันธุ์มณี

นักวิชาการสิ่งแวดล้อม ๕

องค์การจัดการน้ำเสีย

๑. นายพิณศรี พัวพัฒนกุล

รองผู้อำนวยการพัฒนาธุรกิจ

(รักษาการแทนผู้อำนวยการ)

๒. นายชุมพล มุสิกานนท์

ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบภายใน

(๑๑) กระทรวงคมนาคม

กรมทางหลวง

นายบุญส่ง ไชยโชติ

นายช่างแขวงทางหลวงสมุทรปราการ

(ข)

๓. นายเฉลิมชัย สุวรรณรักษ์

นักวิชาการประมง ๗

สำนักงานประมงจังหวัดสมุทรปราการ

(๑๐) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑. นายศิริชัย ไพโรจน์ปริบูรณ์

ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี ฝ่ายข้าราชการประจำ
(อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ)

๒. นางนิศากร โฆษรัตน์

อธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
(อธิบดีรองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ)

กรมควบคุมมลพิษ

๑. ดร.สุทัศน์ หวังวงศ์วัฒนา

รองอธิบดี

๒. ดร.ชนินทร์ ทองธรรมชาติ

ผู้อำนวยการสำนักจัดการคุณภาพน้ำ

๓. ดร.พรวิภา คลังสิน

นักวิชาการสิ่งแวดล้อม ๖ ว

๔. นางสาววิษชุดา สีมานจร

นักวิชาการสิ่งแวดล้อม ๔

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑. นางจินตนา ทวีมา

ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสิ่งแวดล้อม

๒. นางสาวชิตชนก พุทธประเสริฐ

หัวหน้ากองวิเคราะห์และประสานแผนปฏิบัติการ

๓. นางสาวจิตติมา จิตติประวัติ

หัวหน้าฝ่ายระดมทุนกองทุนสิ่งแวดล้อม

๔. นางกิตติมา ยืนเจริญ

นักวิชาการสิ่งแวดล้อม ๗ กองทุนสิ่งแวดล้อม

๕. นางรพีพร ชันโอฬาร

นักวิชาการสิ่งแวดล้อม ๕ กองทุนสิ่งแวดล้อม

๖. นางสาวนารีรัตน์ พันธุ์มณี

นักวิชาการสิ่งแวดล้อม ๕

องค์การการนํานํ้าเสีย

๑. นายพิณศรี พัวพัฒนกุล

รองผู้อำนวยการพัฒนาธุรกิจ

(รักษาการแทนผู้อำนวยการ)

๒. นายชุมพล มุสิกานนท์

ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบภายใน

(๑๑) กระทรวงคมนาคม

กรมทางหลวง

นายบุญส่ง ไชยโชติ

นายช่างแขวงทางหลวงสมุทรปราการ

(ณ)

๔. ดร. ธงชัย ศรีวิริยรัตน์

ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายบริหาร

คณะวิศวกรรมศาสตร์

๕. ดร. สุวรรณภา ภาณุตระกูล

หัวหน้าภาควิชาวิศวกรรมศาสตร์

คณะวิทยาศาสตร์

(๑๕) ธนาคารกรุงไทย (จำกัด) มหาชน

นางสาวบุญชวน ทับทัง

รองผู้อำนวยการฝ่ายพิธีการสินเชื่อ

(๑๖) สมาคมวิศวกรรมสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทย

ดร.เกษมสันต์ สุวรรณรัตน์

อุปนายก

(๑๗) บริษัทที่ปรึกษาโครงการ (AMS)

๑. นายสุพจน์ โล่ห์วัชรินทร์

รองผู้จัดการโครงการ

ฝ่ายวิศวกรที่ปรึกษาควบคุมงาน

๒. นายแสงทอง ดวงดี

รองผู้จัดการฝ่ายก่อสร้าง

๓. Mr. Ian Taylor

Project Manager

๔. นายสุรัชย์ ฉันทะจารุ

หัวหน้างานวิศวกรรมโครงสร้าง

๕. นายสถาพร คูวิจิตรจารุ

วิศวกรปฐพีกลศาสตร์

๖. นายสรายุพงษ์ ศุขกิจ

วิศวกรสนาม

๗. นายวัชรินทร์ มุนินทร์นิมิตต์

วิศวกร

(๑๘) บริษัท สมุทรปราการออฟเพอร์เรตติ้ง จำกัด

๑. นายสังวรณ์ ลิปดพัลลภ

ผู้อำนวยการ

๒. Mr. Ken Auyeung

ผู้จัดการ

๓. หม่อมหลวงประกฤติ สุขสวัสดิ์

Chief Operating Manager

๔. นางสาวสุวรรณา เปี่ยมปิยชาติ

เจ้าหน้าที่

๕. นายเอนก ตั้งสุนทรพันธ์

เจ้าหน้าที่

(๑๙) บริษัท Vivendi Water

นายไพโรจน์ โพธารณ

กรรมการผู้จัดการบริษัท

(๒๐) กิจการร่วมค้า NVPSKG

๑. ดร.ประภัทร ตันติประภา

Engineering Service

๒. Mr. Rob Carnston

Project Manager

(ญ)

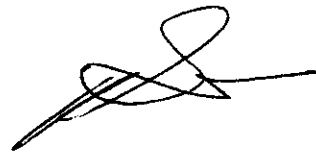
๑.๖ ในการดำเนินการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการการวิสามัญฯ นอกจากจะได้เชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูล ข้อเท็จจริงและความคิดเห็นแล้ว คณะกรรมการการวิสามัญฯ ยังได้ศึกษาจากเอกสารและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้มาซึ่งรายละเอียดที่สมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะกระทำได้

๑.๗ คณะกรรมการการวิสามัญฯ ได้ขอความร่วมมือไปยังมหาวิทยาลัยบูรพา ในการเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งมหาวิทยาลัยบูรพาได้แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการพิจารณาศึกษาและให้ข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการการวิสามัญฯ โดยคณะทำงานได้ทำการศึกษาจากข้อมูลเอกสารที่ได้รับจากผู้ดำเนินโครงการ ข้อมูลจากราษฎรในพื้นที่และจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนามบางส่วน เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบในการเสนอแนะความคิดเห็นต่อคณะกรรมการการวิสามัญฯ

๑.๘ คณะกรรมการการวิสามัญฯ ได้เดินทางไปศึกษาสภาพข้อเท็จจริงในพื้นที่ ณ โครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ ตำบลคลองด่าน อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ในวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๕ ทั้งนี้ เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการการวิสามัญฯ

๒. ผลการพิจารณาศึกษาพร้อมข้อเสนอแนะของคณะกรรมการการวิสามัญฯ มีดังนี้

คณะกรรมการการวิสามัญฯ ขอเสนอรายงานการพิจารณาศึกษาและติดตามตรวจสอบโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ พร้อมทั้งข้อเสนอแนะของคณะกรรมการการวิสามัญฯ มาเพื่อวุฒิสภาได้โปรดพิจารณา หากเห็นชอบด้วย ขอให้โปรดแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาตามแต่จะเห็นสมควรต่อไป ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของประเทศไทยและประชาชนสืบไป

(นายแก้วสรร อติโพธิ)

เลขานุการคณะกรรมการการวิสามัญฯ

โครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ

๑. ความเป็นมา

ด้วยสำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรีได้มีหนังสือที่ นร ๐๒๐๔ / ๖๘๗๑ ลงวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๔๔ แจ้งวุฒิสภาว่า คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๔๔ ลงมติดังนี้

๑. รับทราบรายงานการพิจารณาการศึกษาของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อม เรื่อง โครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ พร้อมทั้งข้อเสนอแนะและข้อสังเกตของคณะกรรมการฯ

๒. มอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงอุตสาหกรรมรับไปพิจารณาดำเนินการ แล้วรายงานผลต่อคณะรัฐมนตรี

แต่โดยที่เวลาได้ล่วงเลยไปนานมาก วุฒิสภายังไม่ทราบผลการดำเนินงานแต่อย่างใด ประกอบกับได้มีราษฎรร้องเรียนต่อนายเจริญ ยังประกาศ สมาชิกวุฒิสภา จังหวัดสมุทรปราการ ร้องขอทราบผลดังกล่าวด้วย ในการนี้ นายเจริญ ยังประกาศ จึงได้ยื่นญัตติต่อที่ประชุมวุฒิสภา เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๔๕ ขอแต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาการศึกษาและติดตามตรวจสอบปัญหาความไม่ชอบมาพากลในโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ และเมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๔๕ ที่ประชุมวุฒิสภาได้มีมติเห็นชอบและแต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าว

ดังนั้น คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาการศึกษาและติดตามตรวจสอบโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ จึงเริ่มดำเนินการและได้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาการศึกษาติดตาม ตรวจสอบประเด็นปัญหาสามส่วนคือ ด้านกฎหมาย ด้านวิศวกรรม และด้านสิ่งแวดล้อม โดยได้เชิญราษฎรผู้ร้องเรียนและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องมาชี้แจง ตลอดจนพิจารณาเอกสารที่เกี่ยวข้องด้วยแล้ว สรุปข้อเท็จจริงได้ดังนี้

๒. ข้อเท็จจริงเบื้องต้นของโครงการ

๒.๑ เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๓๖ คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เร่งกำหนดให้ท้องที่เขตจังหวัดสมุทรปราการเป็นเขตควบคุมมลพิษโดยเร็ว

๒.๒ กรมโยธาธิการได้ว่าจ้าง บริษัท พอล คอนซัลแตนท์ จำกัด สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย และบริษัท วอเตอร์ แอนด์ เอ็นไวรอนเม้นท์ คอนซัลแตนท์ จำกัด ให้สำรวจศึกษาความเหมาะสมระบบระบายน้ำและบำบัดน้ำเสียสำหรับจังหวัดสมุทรปราการฝั่งตะวันออก และบริษัทที่ปรึกษาได้เสนอรายงานการศึกษาวางแผนหลักให้กรมโยธาธิการตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ๒๕๓๖ ส่วนฝั่งตะวันตกกรมโยธาธิการยังได้ว่าจ้างให้บริษัท พอล คอนซัลแตนท์ จำกัด และบริษัท ครีเอทีฟ เทคโนโลยี จำกัด ให้สำรวจศึกษาความเหมาะสมระบบระบายน้ำและบำบัดน้ำเสียสำหรับจังหวัดสมุทรปราการฝั่งตะวันตก และที่ปรึกษาได้เสนอรายงานการศึกษาวางแผนหลักให้กรมโยธาธิการตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ.๒๕๓๗ แล้ว

๒.๓ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๖ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้มีมติในคราวการประชุม ครั้งที่ ๖ / ๒๕๓๖ กำหนดให้ท้องที่เขตจังหวัดสมุทรปราการเป็นเขตควบคุมมลพิษ

๒.๔ เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๓๘ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้มีมติในคราวการประชุม ครั้งที่ ๖ / ๒๕๓๘ เห็นชอบแผนงานโครงการจัดการน้ำเสียในเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ โดยฝั่งตะวันออกให้ก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมที่ตำบลบางปูใหม่ และฝั่งตะวันตกให้ก่อสร้างที่ตำบลบางปลาเกด

๒.๕ กรมควบคุมมลพิษโดยการสนับสนุนทางการเงินจากธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย ได้ตกลงว่าจ้าง บริษัท มอนต์โกเมอรี่ วัตสัน (เอเชีย) บริษัท ซีเทค อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด และ บริษัท เซาท์อีสต์ เอเชีย เทคโนโลยี จำกัด เป็นที่ปรึกษาให้ร่วมกันทำการศึกษาวิจัยถึงความเป็นไปได้เพื่อก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ โดยกลุ่มที่ปรึกษาได้เสนอแนะทางเลือกเกี่ยวกับการก่อสร้างระบบระบายน้ำและบำบัดน้ำเสียไว้ ๑๓ ทางเลือก โดยทางเลือกหนึ่งคือก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียสำหรับฝั่งตะวันออกที่ตำบลบางปูใหม่ และฝั่งตะวันตกที่ตำบลบางปลาเกด สำหรับการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียในพื้นที่บริเวณตำบลคลองด่าน ไม่สมควรดำเนินการเพราะเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำป่าชายเลน จะทำให้วงเงินการลงทุนเพิ่มขึ้นสูงมากและไม่คุ้มค่าในเชิงเศรษฐกิจและสังคมจิตวิทยา

๒.๖ เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๓๘ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบกับข้อเสนอของกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (กรมควบคุมมลพิษ) ให้ก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมสำหรับฝั่งตะวันออกที่ตำบลบางปูใหม่และฝั่งตะวันตกที่ตำบลบางปลาเกด ในวงเงิน ๑๓,๖๑๒ ล้านบาท โดยคณะรัฐมนตรีมีข้อสังเกตในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมดังนี้

(๑) ควรรวมแผนงานโครงการแก้ไขปัญหาหน้าเสียชุมชน จังหวัดสมุทรปราการ ของกรมโยธาธิการ กระทรวงมหาดไทย และโครงการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียอุตสาหกรรมที่สุขสวัสดิ์ ของกรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม เข้าไว้ในแผนงานโครงการจัดการน้ำเสียในเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปในลักษณะผสมผสาน โดยให้กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (กรมควบคุมมลพิษ) กรมโยธาธิการ กรมโรงงานอุตสาหกรรม และจังหวัดสมุทรปราการ ร่วมกันพิจารณารายละเอียดทางเทคนิคโดยรับแนวคิด (Concept) และผลการออกแบบรายละเอียดที่กรมโยธาธิการและกรมโรงงานอุตสาหกรรม ได้ศึกษาไว้แล้ว มาใช้เป็นพื้นฐานในการออกแบบก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีค่าใช้จ่ายต่ำสุด แต่มีประสิทธิภาพสูงสุด

(๒) การว่าจ้างแบบเหมารวม (Turn Key) เพื่อการออกแบบรวมการก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย ควรใช้วิธีประกวดราคา และแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการจัดจ้างตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เป็นผู้มีอำนาจการสั่งจ้างและให้ใช้สัญญาจ้างตามตัวอย่างสัญญาทำระเบียบพัสดุ

(๓) เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ ในการจัดหาที่ดินตามแผนงานโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ ควรให้มีผู้แทนสำนักงานกลางประสานการจัดหาที่ดินเพื่อกิจการของรัฐ กรมที่ดินร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการที่จะจัดตั้งขึ้นด้วย

(๔) ขอให้มีการประสานการปฏิบัติอย่างใกล้ชิดระหว่างกรมโยธาธิการและกรมควบคุมมลพิษ เพื่อมิให้เกิดปัญหาต่างคนต่างทำและซ้ำซ้อนเกี่ยวกับพื้นที่โครงการ เพราะคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๓๗ อนุมัติในหลักการให้กรมโยธาธิการ ดำเนินการตามโครงการแก้ไขปัญหาน้ำเสียลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา จำนวน ๑๕ พื้นที่ ในวงเงินประมาณ ๑๙,๕๐๐ ล้านบาท

๒.๗ เมื่อวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๓๙ อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ ได้มีหนังสือที่ วว ๐๓๐๒/๖๖๗๗ ลงวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๓๙ ถึงผู้มีคุณสมบัติเหมาะสมที่มีสิทธิเข้าประกวดราคาโครงการออกแบบโรงก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตก เขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ ดังอาจจะสรุปสาระสำคัญได้ว่ากรมควบคุมมลพิษไม่ประสงค์จะให้มีการเสนอราคาเพื่อก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียที่ฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตก แต่กรมควบคุมมลพิษประสงค์จะให้เสนอราคาเพื่อก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียเพียงแห่งเดียว

๒.๘ เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๐ คณะรัฐมนตรีมีมติตามข้อเสนอของกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เห็นชอบในหลักการปรับปรุงวิธีการก่อสร้างและวงเงินจากเดิมจำนวน ๑๓,๖๑๒ ล้านบาท เป็นจำนวน ๒๒,๙๕๕ ล้านบาท

๒.๙ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๐ คณะรัฐมนตรีโดยข้อเสนอของสำนักงบประมาณ ตามนัยหนังสือสำนักงบประมาณ ที่ นร.๐๔๑๒ / ๓๐๒๐๔ ลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๐ เห็นชอบกับผลการประกวดราคาของกรมควบคุมมลพิษในวงเงิน ๒๒,๙๕๕,๙๘๔,๐๒๐ บาท (สองหมื่นสองพันเก้าร้อยสี่สิบเก้าล้านเก้าแสนแปดหมื่นสี่พันยี่สิบบาท) และให้ดำเนินการว่าจ้างในวงเงินดังกล่าวโดยว่าจ้างดำเนินการเพียงสัญญาเดียว กล่าวคือ ให้ว่าจ้างออกแบบรวมก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ ฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตกเข้าไว้ด้วยกันโดยยกเลิกโครงการฝั่งตะวันตกที่ตำบลบางปลาเกิดให้เหลือเพียงระบบบำบัดน้ำเสียฝั่งตะวันออกเพียงแห่งเดียว และรวบรวมน้ำเสียจากฝั่งตะวันตกมาบำบัดที่ฝั่งตะวันออกโดยใช้วิธีทำท่อลอดใต้แม่น้ำเจ้าพระยามาต่อเข้ากับระบบบำบัดฝั่งตะวันออก

๓. การทำสัญญาจ้างออกแบบรวมก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ

๓.๑ กรมควบคุมมลพิษได้มีหนังสือที่ วว ๐๓๐๒ / ๑๔๔๖ ลงวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๔๐ ขอความร่วมมือจากสำนักงานอัยการสูงสุดให้ตรวจพิจารณาร่างสัญญาจ้างเหมาออกแบบรวมก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย เขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ ฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตก ต่อมา สำนักงานอัยการสูงสุดได้มีหนังสือที่ อส ๐๐๑๗ / ๑๒๒๔๗ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๐ แจ้งว่าได้ตรวจร่างสัญญาจ้างเหมาออกแบบรวมก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัด

น้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ ผังตะวันออกและผังตะวันตกเสร็จแล้ว โดยมีข้อสังเกตว่า สำนักงานอัยการสูงสุดได้ตรวจพิจารณา Appendix to Tender เพียง Attachment No.๑ ดังนั้น กรมควบคุมมลพิษจะต้องดำเนินการให้ Attachment อื่น (ถ้ามี) มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับร่างสัญญาด้วย

๓.๒ กรมควบคุมมลพิษได้ลงนามในสัญญาเลขที่ ๗๕ / ๒๕๔๐ เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๐ ว่าจ้างกลุ่มกิจการร่วมค้า NVPSKG ให้ดำเนินงานตามโครงการก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัด น้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ

๔. ข้อพิจารณา

ผลการรับฟังคำชี้แจงของราษฎรผู้ร้องเรียนและคำชี้แจงของผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนตรวจสอบเอกสารต่าง ๆ แล้ว สรุปได้ว่าประเด็นปัญหาสำคัญมีดังนี้

๔.๑ การไม่ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี

๔.๒ การคัดเลือกผู้รับจ้างไม่เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ

พ.ศ. ๒๕๓๕

๔.๓ การนำที่ป่าชายเลนมาออกเป็นโฉนดเลขที่ ๑๕๕๒๘ โฉนดเลขที่ ๑๕๕๖๕ และการซื้อที่ดินทั้งสองโฉนดโดยไม่ชอบ

๔.๔ การนำถนนสาธารณะมาออกเป็นโฉนดเลขที่ ๑๕๐๒๔ โฉนดเลขที่ ๑๕๕๖๕ และโฉนดเลขที่ ๑๓๘๑๗ และการซื้อที่ดินทั้งสามโฉนดโดยไม่ชอบ

๔.๕ การอนุมัติเงินประจำงวดเพื่อจัดซื้อที่ดินสำหรับเป็นที่ตั้งของโครงการโดยไม่ชอบ

๔.๖ การจัดหาที่ดินไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญาและแพ่งเกินสมควร

๔.๗ การตรวจรับที่ดินโดยไม่ชอบ

๕. ประเด็นปัญหา

๕.๑ การไม่ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี

หลังจากที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้ดำเนินงานตามโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ แล้ว กรมควบคุมมลพิษไม่เคยดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๓๘ ในส่วนที่ให้ประสานงานระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้องแต่อย่างใด ทั้งๆ ที่ผู้แทนกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม (กรมควบคุมมลพิษ) รับว่ายินดีจะร่วมพิจารณารายละเอียดทางเทคนิคกับกรมโยธาธิการและกรมโรงงานอุตสาหกรรม โดยรับเอาแนวคิด (Concept) และผลการออกแบบรายละเอียดที่หน่วยงานดังกล่าวได้ศึกษาไว้แล้วมาใช้เป็นพื้นฐานในการออกแบบก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีค่าใช้จ่ายต่ำสุดแต่มีประสิทธิภาพสูงสุด ตามนัยหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร.๐๒๑๒ / ๑๙๐๕ / พ. ลงวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๓๘ เพราะ

(ก) กรมโรงงานอุตสาหกรรมได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ อก ๐๔๑๓/๘๔๔๑ ลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๔๕ แจ้งว่า ได้จัดซื้อที่ดินจำนวน ๓๒ ไร่ ซึ่งได้จัดซื้อไว้ในปี ๒๕๓๗ เพื่อเป็นที่ตั้งของโครงการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมสุขสวัสดิ์ ปัจจุบันยังไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ใด กรมโรงงานอุตสาหกรรมมิได้รับการติดต่อประสานแผนงานจากกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เกี่ยวกับโครงการก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียจังหวัดสมุทรปราการ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๓๘ แต่อย่างใด

(ข) กรมโยธาธิการได้มีหนังสือที่ มท ๐๗๑๗/๐๕๐๒ ลงวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ แจ้งว่ากรมโยธาธิการไม่ได้มีการจัดซื้อที่ดินเพื่อเป็นที่ตั้งของโครงการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียของจังหวัดสมุทรปราการและไม่ได้รับติดต่อประสานแผนงานจากกรมควบคุมมลพิษ ในโครงการก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียจังหวัดสมุทรปราการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๓๘ แต่อย่างใด

ความเห็น

เห็นว่ากรมควบคุมมลพิษไม่ได้ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีที่ให้

๑. ประสานงานกับกรมโรงงานอุตสาหกรรมและกรมโยธาธิการ เพื่อรวมแผนงานการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียของกรมโยธาธิการ และของกรมโรงงานอุตสาหกรรม ไว้ในแผนงานโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปในลักษณะผสมผสาน

๒. ร่วมกับกรมโยธาธิการ กรมโรงงานอุตสาหกรรมและจังหวัดสมุทรปราการ พิจารณารายละเอียดทางเทคนิคโดยรับแนวคิด (Concept) และผลการออกแบบรายละเอียดที่กรมโยธาธิการและกรมโรงงานอุตสาหกรรมได้ศึกษาไว้แล้ว มาใช้เป็นพื้นฐานในการออกแบบก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีค่าใช้จ่ายต่ำสุด แต่มีประสิทธิภาพสูงสุด

ทั้งนี้ คณะกรรมาธิการวิสามัญฯ มีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า

(ก) มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๓๘ ได้อนุมัติให้มีการก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ ทั้งฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตก แต่ปรากฏว่าการดำเนินงานของกรมควบคุมมลพิษเพื่อยุบรวมระบบบำบัดน้ำเสียทั้งสองฝั่งเข้าด้วยกันเป็นไปอย่างไม่เหมาะสมเพราะได้ดำเนินการไปก่อนที่คณะรัฐมนตรีจะเห็นชอบ เพราะกรมควบคุมมลพิษได้มีหนังสือที่ วว ๐๓๐๒/๖๖๗๗ ลงวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๓๙ ถึงผู้มีคุณสมบัติเหมาะสมที่มีสิทธิเข้าประกวดราคา โครงการออกแบบก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตก เขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ ดังอาจจะสรุปสาระสำคัญได้ว่ากรมควบคุมมลพิษไม่ประสงค์จะให้มีการเสนอราคาเพื่อก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียที่ฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตก แต่กรมควบคุมมลพิษประสงค์จะให้มีการเสนอราคาเพื่อก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย

เพียงแห่งเดียวซึ่งเป็นเวลาก่อนที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติจะได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐ และก่อนที่คณะรัฐมนตรีจะได้มีมติเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๐ เห็นชอบให้ยุบรวมระบบบำบัดน้ำเสียทั้งสองฝั่งเข้าด้วยกัน

(ข) การขอยุบรวมระบบบำบัดน้ำเสียฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตกเข้าด้วยกัน มีพฤติการณ์ที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม โดยข้อเสนอของกรมควบคุมมลพิษได้มีหนังสือที่ วว ๐๓๐๒/๑๐๓๙๔ ลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๐ เสนอผลการประกวดราคาโครงการก่อสร้างระบบรวบรวมน้ำเสียในจังหวัดสมุทรปราการฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตกให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา แต่หนังสือที่ วว ๐๓๐๒/๑๐๓๙๔ ลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๐ ไม่ได้ขออนุมัติเพื่อยุบรวมการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียที่ฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตกเข้าด้วยกัน ทั้ง ๆ ที่การขอยุบรวมการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียทั้งสองฝั่งเข้าด้วยกันเป็นประเด็นสำคัญ ซึ่งกรมควบคุมมลพิษควรจะกล่าวไว้ให้ชัดเจนในหนังสือ ที่ วว. ๐๓๐๒/๑๐๓๙๔ ลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๐ ที่เสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาแต่กรมควบคุมมลพิษกลับนำข้อเสนอขอยุบรวมการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียทั้งสองฝั่งเข้าด้วยกันไปใส่ไว้ในสิ่งที่ส่งมาด้วยหมายเลข ๓ ของหนังสือดังกล่าว

๕.๒ การคัดเลือกผู้รับจ้างไม่เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ

พ.ศ. ๒๕๓๕

ข้อเท็จจริง

เนื่องจากการดำเนินงานตามโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ เหลือผู้เข้าประกวดราคาคือ กลุ่มบริษัท NVPSKG เพียงรายเดียว เพราะกลุ่มบริษัท MARUBENI ขอถอนตัว คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาคือ นายศิริชัย ไพโรจน์บริบูรณ์ ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ นายสมิทธิ์ ปาลวัฒน์วิไชย ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งหัวหน้าสำนักงานจังหวัดสมุทรปราการ นางสาวรัตนจิตต์ ณรงค์วิทย์ ผู้แทนสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง นายชนินทร์ ทองธรรมชาติ กับ นายชานัน ดิระระรัต เจ้าหน้าที่กรมควบคุมมลพิษ ได้ร่วมกันมีหนังสือที่ กจน ๐๖๗๘/๒๕๔๐ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๐ เสนอความเห็นต่อ นายปกิต ภิระวานิช อธิบดีกรมควบคุมมลพิษในขณะนั้นว่า

“เห็นสมควรที่จะดำเนินการประกวดราคาโครงการออกแบบรวมก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย เขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ ฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตกต่อไป โดยไม่ต้องยกเลิกการประกวดราคา เพราะหากยกเลิกการประกวดราคาจะเป็นการเสียหายแก่ทางราชการ เนื่องจากโครงการนี้เป็นโครงการเงินกู้ซึ่งรัฐบาลไทยได้ลงนามกับธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งมีข้อผูกพันที่ต้องนำเงินกู้มาใช้ในโครงการในช่วงระยะเวลาต่าง ๆ เป็นจำนวนเงินไม่ต่ำกว่าที่กำหนด ซึ่งหากใช้เงินไม่ทัน รัฐบาลไทยจำเป็นต้องเสียเงินค่า commitment charge ในอัตราร้อยละ ๐.๗๕ ของวงเงินที่นำมาใช้

ไม่ทัน ทั้งนี้ หากทำการประกวดราคาใหม่จะทำให้การดำเนินงานล่าช้าไปไม่ต่ำกว่า ๑ ปี โดยประเมินจากประสบการณ์ของการประกวดราคาปัจจุบัน (นับตั้งแต่วันที่ขายเอกสารประกวดราคาเมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๓๙ จนถึงระยะเวลาที่คาดว่าจะลงนามในสัญญา คือ เดือนมิถุนายน ๒๕๔๐) เพราะระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๕๑ กำหนดไว้ว่า เมื่อคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา ได้พิจารณาตามข้อ ๕๐ (๑) แล้วปรากฏว่ามีผู้เสนอราคาขายเดียวหรือมีผู้เสนอราคาหลายราย แต่ถูกต้องตรงตามรายละเอียดและเงื่อนไขที่กำหนดในเอกสารประกวดราคาเพียงรายเดียว โดยปกติให้เสนอหัวหน้าส่วนราชการยกเลิกการประกวดราคาครั้งนั้น แต่ถ้าคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาเห็นว่า มีเหตุผลสมควรที่จะดำเนินการต่อไปโดยไม่ต้องยกเลิกการประกวดราคา ก็ให้ดำเนินการตามข้อ ๕๐ (๒) โดยอนุโลม"

ซึ่งต่อมานายปภิต กิระวานิช ได้เห็นชอบกับข้อเสนอของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาดังกล่าวข้างต้น เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๔๐

นายวรพันธุ์ เียนทรัพย์ ผู้แทนกรมบัญชีกลาง ซึ่งแจ้งต่อคณะอนุกรรมการฯ ด้านกฎหมาย เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๔๕ ว่าหากมีผู้เข้าเสนอราคาขายเดียว การจะยกเลิกการประกวดราคาหรือดำเนินการประกวดราคาต่อไปเป็นดุลยพินิจของหัวหน้าส่วนราชการแต่ละแห่ง การที่กรมควบคุมมลพิษไม่ยกเลิกการประกวดราคาเพื่อดำเนินการตามโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ โดยอาศัยเหตุผลว่า "หากยกเลิกการประกวดราคา จะเป็นการเสียหายแก่ทางราชการ เนื่องจากโครงการนี้เป็นโครงการเงินกู้ ซึ่งรัฐบาลไทยได้ลงนามกับธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งมีข้อผูกพันที่ต้องนำเงินกู้มาใช้ในการโครงการ ในช่วงระยะเวลาต่าง ๆ เป็นจำนวนเงินไม่ต่ำกว่าที่กำหนด ซึ่งหากใช้เงินไม่ทัน รัฐบาลไทยจำเป็นต้องเสียเงินค่า commitment charge ในอัตราร้อยละ ๐.๗๕ ของวงเงินที่นำมาใช้ไม่ทัน ทั้งนี้ หากทำการประกวดราคาใหม่ จะทำให้การดำเนินงานล่าช้าไปไม่ต่ำกว่า ๑ ปี" น่าจะเป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕

ความเห็น

เห็นว่าแม้การคัดเลือกผู้รับจ้างจะเป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๕๑ แต่การดำเนินงานตามโครงการนี้มีวงเงินค่าจ้างจำนวนมาก ขอบที่ผู้ว่าจ้างจะต้องกลั่นกรองสรรหาผู้รับจ้างจากหลายรายและทำการต่อรองเงื่อนไขกับเจ้าของเงินกู้ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

๕.๓ การนำที่ป่าชายเลนมาออกเป็นโฉนดเลขที่ ๑๕๕๒๘ โฉนดเลขที่ ๑๕๕๖๕ และการซื้อที่ดินทั้งสองโฉนดโดยไม่ชอบ

ข้อเท็จจริง

แผนที่มาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ซึ่งกรมแผนที่ทหารได้จัดทำขึ้นโดยวิธีโฟโตแกรมเมตริกจากภาพถ่ายทางอากาศที่ถ่ายเมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๒๔ แสดงลักษณะภูมิประเทศของพื้นที่ตำบลคลองด่านว่าเป็นพื้นที่ลุ่มชายทะเล ถัดจากชายทะเลเป็นป่าชายเลน ถัดจากป่าชายเลนเป็นพื้นที่ลุ่มมีน้ำท่วมขัง

หนังสือเรื่องป่าชายเลน นิเวศวิทยาและการจัดการ จัดพิมพ์ครั้งที่ ๒ เมื่อ พ.ศ.๒๕๔๑ ซึ่งเขียนโดยนายสนธิ อักษรแก้ว อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หน้า ๗๕ ข้อ ๔.๓ ระบุไว้ชัดเจนว่า “ป่าชายเลนเป็นสังคมพืชที่ขึ้นอยู่บริเวณริมชายฝั่งทะเลที่มีกระแสน้ำขึ้นลงอยู่เสมอ” ประกอบกับศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาที่ ๑๘๔๒/๒๕๒๒ ตัดสินไว้ว่า ที่ดินซึ่งน้ำทะเลท่วมถึงเป็นที่ชายตลิ่ง เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทพลเมืองใช้ประโยชน์ร่วมกัน

ภาพถ่ายบริเวณโฉนดที่ดินเลขที่ ๑๕๕๒๘ และโฉนดเลขที่ ๑๕๕๖๕ ซึ่งนายเจลา ทิมทอง ได้ถ่ายไว้เมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๔๒ ซึ่งเป็นช่วงเวลาก่อนที่กรมควบคุมมลพิษจะเข้าไปก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมที่ตำบลคลองด่าน แสดงให้เห็นว่าที่ดินตามโฉนดเลขที่ ๑๕๕๒๘ และที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๕๕๖๕ เป็นป่าชายเลนและมีป้ายของกรมควบคุมมลพิษปักประกาศว่า “เขตราชการห้ามบุกรุก”

นายนิพิฐ อริยวงศ์ ธารักษ์จังหวัดสมุทรปราการ ได้มีหนังสือที่ ๔๑๕๔/๒๓๓๑ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๔ รายงานผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการว่า ที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๕๕๒๘ (เนื้อที่ตามโฉนด ๑๔๘ ไร่ ๕๔ ตารางวา) ยังไม่มีการเข้าทำประโยชน์ มีต้นไม้โกงกางต้นแซมขึ้นทั้งแปลง การรังวัด สอบเขตพบหลักเขตที่ดินทางด้านทิศเหนือ จำนวน ๗ หลัก ด้านทิศเหนือ-ด้านทิศตะวันออก หลักเขตบางส่วนสูญหาย เนื่องจากพังเป็นคลองในเขตโฉนดที่ดินและมีคลองเดินเรือผ่านกลางแปลง ด้านทิศใต้พังลงทะเลเป็นบางส่วน ไม่สามารถนำรังวัดปักเขตได้ ซึ่งนายวงศ์ เลิศไพศาล รองผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ ได้มีคำสั่งในหนังสือฉบับดังกล่าวเห็นชอบกับข้อเสนอของ นายนิพิฐ อริยวงศ์ ธารักษ์จังหวัดสมุทรปราการ

นายบัน เป่งผิว ผู้แทนธารักษ์ จังหวัดสมุทรปราการ ได้ให้ถ้อยคำกับเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสมุทรปราการ สาขาบางพลี เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๔๔ ขอยกเลิกคำขอรังวัดสอบเขตที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๕๕๒๘ ตำบลคลองด่าน อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยอ้างเหตุผลว่า กรมควบคุมมลพิษยังมิได้เข้าทำประโยชน์หรือก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย หรือสิ่งปลูกสร้างอื่นใดในที่ดินแปลงดังกล่าว ที่ดินมีต้นไม้โกงกางขึ้นแซมทั้งแปลง หลักเขตแนวเขตด้านทิศเหนือยังคงอยู่มั่นคงตรงตามระยะหลักฐานเดิมจำนวน ๓ หลัก ส่วนบางหลักด้านทิศเหนือ-ตะวันออก สูญหายเนื่องจากพังเป็นคลอง และในที่ดินแปลงนี้ กลางแปลงที่ดินมีคลองตัดผ่าน โดยมีเรือเข้า-ออกสู่ทะเล ทำให้บริเวณปากคลองด้านติดทะเลพังลงทะเลเป็นบริเวณกว้าง ประมาณเนื้อที่หลายไร่ จนไม่สามารถทำการรังวัดต่อไปได้

ภาพถ่ายแสดงภูมิประเทศบริเวณโฉนดที่ดินเลขที่ ๑๕๕๒๘ ซึ่งนายเจลา ทิมทอง ถ่ายไว้เมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๔๒ จึงสอดคล้องกับรายงานของนายนิพิฐ อริยวงศ์ ตามหนังสือที่ ๕๑๕๔/๒๓๓๑ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๔ และถ้อยคำของนายปั่น เปล่งผิว ผู้แทนนารักษ์จังหวัดสมุทรปราการ ที่ให้ไว้กับเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสมุทรปราการ สาขาบางพลี เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๔๔

การที่นายสมมาตร ดลมินทร์ ได้ออกโฉนดเลขที่ ๑๕๕๒๘ และโฉนดเลขที่ ๑๕๕๖๕ ให้แก่บริษัทปาล์มบิซ ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด เมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน และวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๓๖ ตามลำดับ จึงเป็นการไม่ชอบด้วยกฎกระทรวง ฉบับที่ ๕ (พ.ศ.๒๕๔๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งใช้อยู่ในขณะนั้น นายสมมาตร ดลมินทร์ ได้ออกโฉนดที่ดินทั้งสองแปลง ข้อ ๘ ที่กำหนดว่า “ที่ดินที่จะพึงออกโฉนดที่ดิน ต้องเป็นที่ดินที่ผู้มีสิทธิในที่ดินได้ครอบครองและทำประโยชน์แล้ว และเป็นที่ดินที่จะพึงออกโฉนดได้ตามกฎหมาย แต่ห้ามมิให้ออกโฉนดที่ดินสำหรับที่ดินดังต่อไปนี้ (๑) ที่ดินที่ราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น ทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ ที่ชายตลิ่ง” เพราะที่ดินโฉนดเลขที่ดังกล่าวเป็นที่ป่าชายเลน ซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ประเภทที่ชายตลิ่ง

การที่คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาซึ่งประกอบด้วย นายศิริวัณณู ไพโรจน์บริบูรณ์ นายสมิทธิ ปาลวัฒน์วิไชย นางสาวรัตนจิตต์ ณรงค์วิทย์ นายชนินทร์ ทองธรรมชาติ และนายชานัน ติระนัต ได้เสนอให้จัดซื้อที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๕๕๒๘ และโฉนดที่ดินเลขที่ ๑๕๕๖๕ จึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบ เพราะหากคณะกรรมการได้ใช้ความระมัดระวังเช่นวิญญูชนจะพึงกระทำเสมือนใช้เงินของตนเองจัดซื้อที่ดินแล้ว คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาก็คงจะต้องไปยื่นคำขอรังวัดเพื่อสอบเขตที่ดินที่เสนอให้จัดซื้อ หรือมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ไปดำเนินการแทน ซึ่งหากคณะกรรมการได้ดำเนินการดังที่กล่าวข้างต้น คณะกรรมการฯ คงไม่เสนอให้จัดซื้อที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๕๕๒๘ และที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๕๕๖๕ อย่างแน่นอน เพราะคณะกรรมการฯ จะต้องพบว่าที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๕๕๒๘ และที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๕๕๖๕ ที่เสนอขายให้แก่ทางราชการเป็นป่าชายเลนและน่าจะเชื่อว่าโครงการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ คงจะไม่มีวัตถุประสงค์ให้คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาเสนอให้จัดซื้อที่ดินซึ่งเป็นป่าชายเลนอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทพลเมืองใช้ร่วมกัน (ที่ชายตลิ่ง) และแม้ว่าคณะรัฐมนตรีโดยความเห็นของสำนักงบประมาณตามหนังสือสำนักงบประมาณ ที่ นร.๐๔๑๒/๓๐๒๐๔ ลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๐ จะได้มีมติเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๐ เห็นชอบกับผลการประกวดราคาของกรมควบคุมมลพิษ ในวงเงิน ๒๒,๙๔๙,๙๘๔,๐๒๐ บาท (สองหมื่นสองพันเก้าร้อยสี่สิบเก้าล้านเก้าแสนแปดหมื่นสี่พันยี่สิบบาท) โดยวงเงินดังกล่าวรวมค่าที่ดินจำนวน ๑,๙๕๖,๖๐๐,๐๐๐ บาท ด้วยก็ตาม แต่ไม่ได้หมายความว่าคณะรัฐมนตรีจะอนุมัติให้คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวด

ราคาเสนอให้นำเงินดังกล่าวไปซื้อที่ดิน โฉนดเลขที่ ๑๕๕๒๘ และโฉนดเลขที่ ๑๕๕๖๕ ซึ่งเป็นป่าชายเลนอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ชายตลิ่ง) เพราะมติคณะรัฐมนตรีจะขัดหรือแย้งกับกฎหมายไม่ได้

ฉะนั้นเมื่อกระทรวงการคลังได้จัดซื้อที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๕๕๒๘ และที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๕๕๖๕ ตามข้อเสนอของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา ย่อมเป็นผลทำให้ที่ดินที่ทางราชการ จัดซื้อไว้ไม่ครบจำนวน และทางราชการได้รับความเสียหายจากการไปซื้อที่ป่าชายเลนซึ่งเป็นสาธารณประโยชน์ประเภทที่ชายตลิ่งตามโฉนดที่ดินเลขที่ ๑๕๕๒๘ และโฉนดเลขที่ ๑๕๕๖๕ เป็นเงินประมาณ ๕๔๑,๓๙๘,๐๐๐ บาท (ห้าร้อยสี่สิบเอ็ดล้านสามแสนเก้าหมื่นแปดพันบาทถ้วน) เพราะเมื่อที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๕๕๒๘ และที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๕๕๖๕ เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ทางราชการโดยข้อเสนอของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาย่อมไม่จำเป็นต้องจัดซื้อที่ดินทั้งสองโฉนดแต่ประการใด ทั้งนี้ ค่าเสียหายดังกล่าวยังไม่คิดรวมดอกเบี้ย

ความเห็น

เห็นว่าข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการนำป่าชายเลนมาออกเป็นโฉนดที่ดินเลขที่ ๑๕๕๒๘ และโฉนดเลขที่ ๑๕๕๖๕ และข้อเสนอของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา ที่เสนอให้จัดซื้อที่ดินทั้งสองโฉนดดังกล่าวข้างต้นเป็นไปโดยไม่ชอบ มีมูล

๕.๔ การนำถนนสาธารณะมาออกเป็นโฉนดเลขที่ ๑๕๐๒๔ โฉนดเลขที่ ๑๕๕๖๕ และโฉนดเลขที่ ๑๓๘๑๗ และ การซื้อที่ดินทั้งสามโฉนดโดยไม่ชอบ

ข้อเท็จจริง

แผนที่ระวางของกรมที่ดิน บริเวณตำบลคลองด่าน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๓ แสดงไว้ชัดเจนว่าที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๕๕๖๕ , ๑๕๐๒๔ , ๑๓๘๑๗ ตำบลคลองด่าน อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ มีทางสาธารณะ ซึ่งเรียกชื่อว่า “ถนนหลวง” ซึ่งชาวบ้านเรียกว่า “ถนนหลวงพ่อบาน” พาดผ่าน

นายสมมาตร ดลมิตร เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสมุทรปราการ สาขาบางพลี ได้มีหนังสือไม่มีเลขที่ ลงวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๓๖ รายงานผู้ตรวจราชการกรมที่ดินว่า คณะกรรมการตรวจสอบที่ดินสาธารณะประโยชน์ ที่นายอำเภอบางพลีแต่งตั้งขึ้นกรณีบริษัทปาล์มบีช ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด ขออนุญาตที่ดินได้รายงาน ว่า กรณีเส้นทึบเส้นประที่ระบุชื่อถนนหลวงตามระวางเดิม ปัจจุบันไม่มีสภาพ และไม่มีผู้ใดใช้ประโยชน์ร่วมกัน ที่สาธารณะอื่นไม่มี

นายสมมาตร ดลมิตร ได้ออกโฉนดที่ดินเลขที่ ๑๕๐๒๔ (เนื้อที่ตามโฉนด ๓๔๓ ไร่ ๓ งาน ๒๙ ตารางวา) และ ๑๕๕๖๕ (เนื้อที่ตามโฉนด ๓๕๔ ไร่ ๘๒ ตารางวา) ให้แก่บริษัทปาล์มบีช ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด เมื่อวันที่ ๑๙ และ วันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๖ ตามลำดับ ส่วนนายไพสาร์ กาญจนประพันธ์ ได้ออกโฉนดที่ดินเลขที่ ๑๓๘๑๗ (เนื้อที่ตามโฉนด ๔๘๘ ไร่ ๓ งาน ๑๓ ตารางวา) ให้แก่บริษัท ปาล์มบีช ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๓๕

การออกโฉนดที่ดินเลขที่ ๑๕๐๒๔,๑๕๕๖๕ , ๑๓๘๑๗ จึงเป็นการขัดต่อกฎกระทรวงฉบับที่ ๕ (พ.ศ.๒๔๙๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.๒๔๙๗ ข้อ ๘ (๑) และแนวทางการตัดสินของศาลฎีกาตาม คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๗๙/๒๕๙๖ ว่าทางเดินสาธารณะเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินตามมาตรา ๑๓๐๔ (๒) แม้ราษฎรจะมีได้ใช้เดินแล้ว ก็จะไม่โอนกันได้แต่โดยพระราชบัญญัติ นายอำเภอจะเอาไปยกให้ใครไม่ได้

แม้ว่าคณะรัฐมนตรีโดยความเห็นของสำนักงบประมาณตามนัยหนังสือ สำนักงบประมาณ ที่ นร.๐๔๑๒/๓๐๒๐๔ ลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๐ จะได้มีมติเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๐ เห็นชอบกับผลการประกวดราคาของกรมควบคุมมลพิษในวงเงิน ๒๒,๙๔๙,๙๘๔,๐๒๐ บาท (สองหมื่นสองพันเก้าร้อยสี่สิบเก้าล้านเก้าแสนแปดหมื่นสี่พันยี่สิบ บาท) โดยวงเงินดังกล่าวได้รวมค่าที่ดินจำนวน ๑,๙๕๖,๖๐๐,๐๐๐ บาท อยู่ด้วยก็ตาม แต่ไม่ได้หมายความว่าคณะรัฐมนตรีจะอนุมัติให้คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา นำเงินดังกล่าวไปเสนอให้ซื้อที่ดินบางส่วนของโฉนดเลขที่ ๑๕๕๖๕ , ๑๕๐๒๔ , ๑๓๘๑๗ ซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภททรัพย์สินที่พลเมืองใช้ร่วมกัน (ถนน) เพราะมติคณะรัฐมนตรีจะขัดหรือแย้งกับกฎหมายไม่ได้ เมื่อปรากฏว่าคณะกรรมการพิจารณาผลประกวดราคาซึ่งได้แก่ นายศิริธัญญ์ ไพโรจน์บริบูรณ์ นายสมิทธิ์ ปาลวัฒน์วิชัย นางสาวรัตนจิตต์ ณรงค์วิทย์ นายชนินทร์ ทองธรรมชาติ และนายชานัน ติรณะรัตน์ ได้ร่วมกันเสนอให้ซื้อที่ดิน โฉนดเลขที่ ๑๕๕๖๕ , ๑๕๐๒๔ , ๑๓๘๑๗ ทั้งสามแปลงไว้ใช้ในโครงการก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษจังหวัดสมุทรปราการ ย่อมเป็นผลทำให้ที่ดินที่ทางราชการจัดซื้อไว้ไม่ครบจำนวน และเป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหายจากการที่ไปซื้อที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ประเภทถนนซึ่งความเสียหายที่เกิดขึ้นจะต้องคำนวณกันในรายละเอียดต่อไป เพราะยังไม่เป็นการแน่นอนว่าที่ดินที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทพลเมืองใช้ร่วมกัน ซึ่งทางราชการได้จัดซื้อไว้ตามข้อเสนอของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคามีเนื้อที่เท่าใดแน่

ความเห็น

เห็นว่าข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการนำทางสาธารณะมาออกเป็นโฉนดที่ดินเลขที่ ๑๕๕๖๕ โฉนดที่ดินเลขที่ ๑๕๐๒๔ และโฉนดที่ดินเลขที่ ๑๓๘๑๗ และข้อเสนอของคณะกรรมการพิจารณาผลประกวดราคาที่เสนอให้จัดซื้อที่ดินทั้งสามโฉนดดังกล่าวข้างต้น เป็นไปโดยไม่ชอบ มีมูล เพราะมีการนำถนนสาธารณะมาออกเป็นโฉนดที่ดินทั้งสามแปลง

๔.๕ การอนุมัติเงินประจำงวดเพื่อจัดซื้อที่ดิน สำหรับเป็นที่ตั้งโรงบำบัดน้ำเสียโดยไม่ชอบ ข้อเท็จจริง

(๑) การดำเนินงานของสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมและกรมควบคุม

มลพิษ

สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมได้วางขั้นตอนในการจัดหาและจัดซื้อครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้างภายใต้แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดไว้ใน ข้อ ๒.๔ ๒.๖ และ ๒.๑๒ ว่า

“๒.๔ ราคาซื้อขายของที่ดินและสิ่งก่อสร้างใกล้เคียงบริเวณที่จะซื้อครั้งหลังสุดประมาณ
สามราย

๒.๖ ราคาขายเมื่อมีการเปลี่ยนมือเจ้าของสำหรับที่ดินที่เสนอขาย

๒.๑๒ ราคาประเมินจากธนาคารพาณิชย์อย่างน้อยสองแห่ง”

กรมควบคุมมลพิษได้มีหนังสือ ที่วว๐๓๐๒/๗๒๐๖ ลงวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๐ ส่งไปแจ้งหนี้ เพื่อเบิกเงินค่าที่ดินสำหรับใช้ก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ เป็นจำนวนรวมทั้งสิ้น ๑,๙๕๖.๖ ล้านบาท โดยเบิกจ่ายจากกองทุนสิ่งแวดล้อม จำนวน ๗๕๐ ล้านบาท และเบิกจ่ายจากงบประมาณแผ่นดินจำนวน ๑,๒๐๖.๖ ล้านบาท สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นสำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) จึงได้มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ วว๐๘๐๒/๑๗๒๕๐ ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๐ แจ้งให้ กรมควบคุมมลพิษจัดส่งเอกสารรวมทั้งสิ้น ๑๓ รายการ เพื่อประกอบการอนุมัติเงินค่าที่ดิน เพิ่มเติมจำนวน ๒ ชุด โดยเอกสารสำคัญ ๓ รายการที่จะต้องส่งคือ เอกสารตามข้อ ๒.๔ , ๒.๖ และ ๒.๑๒ ที่กล่าวไว้ข้างต้น

หลังจากนั้นสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม จึงได้มีหนังสือที่ วว ๐๘๐๑/๑๒๑๓ ลงวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๔๑ แจ้งผู้อำนวยการสำนักงบประมาณว่า การขออนุมัติเงินประจำงวด เพื่อจัดซื้อที่ดินสำหรับเป็นที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสียรวมเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ ยังขาดรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

๑. ราคาขายเมื่อมีการเปลี่ยนมือเจ้าของสำหรับที่ดินเสนอขาย

๒. ผลจากการจัดซื้อที่ดินที่ได้รับอนุมัติ/เห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดหรือประธาน

คณะกรรมการที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการจัดหาและจัดซื้อที่ดิน

๓. ราคาประเมินจากธนาคารพาณิชย์อย่างน้อยสองแห่งเพื่อการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย

๔. ผลการจัดทำประชาพิจารณ์ให้ประชาชนในพื้นที่ ที่จะจัดซื้อทราบและยินยอมให้ใช้ที่ดิน
กรณีกรมควบคุมมลพิษได้มีหนังสือที่ วว ๐๓๐๒/๐๓๕๙ ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๑ แจ้งรายละเอียดการจัดซื้อที่ดินเพื่อขออนุมัติเงินประจำงวด

ต่อมาสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ได้มี หนังสือด่วนที่สุด ที่ วว ๐๘๐๒/๑๗๗๙ ลงวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ แจ้งกรมควบคุมมลพิษซ้ำอีกครั้งหนึ่งว่ารายละเอียดการจัดซื้อที่ดิน ที่ส่งมาเพื่อใช้ประกอบการขออนุมัติเงินประจำงวดดังต่อไปนี้ไม่ครบถ้วน คือ ๑) ราคาขายเมื่อมีการ

เปลี่ยนมือเจ้าของสำหรับที่ดินเสนอขาย ๒) ผลจากการจัดซื้อที่ดินที่ได้รับอนุมัติ/เห็นชอบจาก
ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือประธานคณะกรรมการที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการจัดหาและจัดซื้อที่ดิน
๓) ราคาประเมินจากธนาคารพาณิชย์อย่างน้อยสองแห่งเพื่อการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย และ
๔) ผลการจัดทำประชาพิจารณ์ให้ประชาชนในพื้นที่ที่จะจัดซื้อทราบและยินยอมให้ใช้ที่ดิน

(๒) การดำเนินงานของสำนักงานประมาณ

นางสาวสุตารัตน์ สุนิจิตตามณี ได้ชี้แจงต่อคณะอนุกรรมการฯ ด้านกฎหมาย เมื่อวันที่ ๒๔
มกราคม ๒๕๕๖ ว่าการพิจารณาอนุมัติเงินประจำงวดเพื่อจัดซื้อที่ดินสำหรับเป็นที่ตั้งระบบบำบัด
น้ำเสียรวมบริเวณตำบลคลองด่านไม่มีราคาขายเมื่อมีการเปลี่ยนมือเจ้าของสำหรับที่ดินที่เสนอขาย
และไม่มีราคาประเมินจากธนาคารพาณิชย์ทั้งสองแห่ง การอนุมัติเงินประจำงวดเพื่อซื้อที่ดินสำหรับ
เป็นที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสียรวมที่ตำบลคลองด่าน จึงใช้ราคาที่ดินดังต่อไปนี้เป็นเกณฑ์ในการอนุมัติ
เงินประจำงวดให้กรมควบคุมมลพิษจัดซื้อที่ดินจำนวน ๑,๙๐๓ ไร่ ๓๑ ตารางวา คือ

๑. ที่ดินจัดสรรพร้อมบ้านพักอาศัย (ตึก ๒ ชั้น) ที่ซื้อขายกัน ระหว่างบริษัท สิงห์แลนด์
จำกัด (มหาชน) กับนายสุวัฒน์ อุทัยผล และนางสาวณัฐยา ศิรกรวิไล ตามโฉนดที่ดิน
เลขที่ ๒๒๐๖๐ ตำบลคลองด่าน อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ เนื้อที่ ๕๒.๖
ตารางวา ซึ่งซื้อขายในราคา ๒,๓๘๐,๕๐๐ บาท
๒. ที่ดินจัดสรรพร้อมบ้านแฝด ๒ ชั้น ที่ซื้อขายกันระหว่าง บริษัท วโรชา โฮมาแลนด์
จำกัด และนางสุกัญญา รติยานุวัฒน์ ตามโฉนดที่ดินเลขที่ ๒๐๙๒๒ ตำบลบางเพรียง
อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ เนื้อที่ ๔๕ ตารางวา ซึ่งซื้อขายกันในราคา
๑,๐๙๐,๐๐๐ บาท
๓. กรมควบคุมมลพิษไม่เคยจัดส่งราคาที่ดินราคาขายเมื่อมีการเปลี่ยนมือเจ้าของสำหรับ
ที่ดินเสนอขายและราคาประเมินของธนาคารพาณิชย์อย่างน้อยสองแห่งให้กับสำนัก
งบประมาณ แต่อย่างใด
๔. เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสมุทรปราการ สาขาบางพลี ได้มีหนังสือที่ สป ๐๐๒๒/ ๒๑๓ -
๒๒๙ ลงวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๑ แจ้งว่าที่ดินทั้ง ๑๗ โฉนดที่กรมควบคุมมลพิษ
ตกลงซื้อเพื่อใช้ก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมที่ตำบลคลองด่านมีราคาประเมิน
ตารางวาละ ๑,๒๐๐ บาท

เหตุที่นางสาวสุตารัตน์ สุนิจิตตามณี ได้ใช้ราคาซื้อขายที่ดินระหว่างบริษัท สิงห์แลนด์ จำกัด
(มหาชน) กับนายสุวัฒน์ อุทัยผล และนางสาวณัฐยา ศิรกรวิไล และราคาซื้อขายที่ดินระหว่าง
บริษัท วโรชา โฮมาแลนด์ จำกัด และนางสุกัญญา รติยานุวัฒน์ เป็นเกณฑ์ในการอนุมัติ
เงินประจำงวดให้กรมควบคุมมลพิษดำเนินการจัดซื้อที่ดินที่ตำบลคลองด่านในราคาไร่ละ ๑.๐๒๘
ล้านบาท เป็นเพราะระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๒๕ ข้อ ๔๔ ได้กำหนดว่า

“ทุกครั้งที่มีการขอใช้เงินประจำงวดของงานหรือโครงการใด ๆ เพื่อใช้จ่ายเป็นค่าที่ดิน
และสิ่งก่อสร้าง ไม่ว่าจะเบิกจ่ายในหมวดใด ให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจปฏิบัติ ดังนี้

(๑) ในกรณีที่ขอใช้เงินประจำงวดในรายการค่าที่ดิน ให้ส่งแผนผังสังเขปของที่ดินแต่ละรายการที่จะซื้อให้สำนักงานประมาณเพื่อประกอบการพิจารณา และให้ชี้แจงข้อมูลดังต่อไปนี้ด้วย

- (ก) ราคาากลางของที่ดินที่จะซื้อ ซึ่งกรมที่ดิน สำนักงานที่ดินจังหวัดหรือสำนักงานที่ดินอำเภอ เป็นผู้ประมาณการ
- (ข) ราคาที่ใกล้เคียง ซึ่งซื้อขายกันในท้องตลาดในขณะนั้น
- (ค) ราคาที่ดินใกล้เคียงซึ่งทางราชการประเมินเพื่อเสียภาษี"

ทั้งนี้ สำนักงานประมาณได้อนุมัติเงินประจำงวดให้กรมควบคุมมลพิษ เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ ในราคาเฉลี่ยไร่ละประมาณ ๑.๐๒๘ ล้านบาท รวมวงเงินทั้งสิ้น ๑,๙๕๖.๖ ล้านบาท โดยแยกเป็นเงินจากกองทุนสิ่งแวดล้อม ๙๕๐ ล้านบาท และจากงบประมาณแผ่นดิน ๑,๒๐๖.๖ ล้านบาท ซึ่งขณะที่สำนักงานประมาณได้อนุมัติเงินประจำงวดสำหรับจัดซื้อที่ดินเพื่อดำเนินการดังกล่าว นั้น เป็นเวลาที่เศรษฐกิจของประเทศทรุดตัวมาเป็นระยะเวลาเกือบหนึ่งปีแล้ว ราคาที่ดินที่ซื้อขายจึงไม่ควรจะสูงถึงไร่ละ ๑.๐๒๘ ล้านบาท

อนึ่ง เมื่อสำนักงานประมาณได้อนุมัติเงินประจำงวดให้จัดซื้อที่ดินเพื่อเป็นสถานที่ก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมทั้งตำบลคลองด่านแล้ว สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ได้มีหนังสือด่วนมาก ที่ วว ๐๘๐๘/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ ยืนยันให้กรมควบคุมมลพิษดำเนินการตามขั้นตอนการเบิกจ่ายเงินกองทุนสิ่งแวดล้อม จำนวน ๙๕๐ ล้านบาท เพื่อเป็นค่าที่ดิน ซึ่งหมายความว่า การเบิกจ่ายเงินกองทุนฯ เพื่อเป็นค่าที่ดินอย่างน้อยจะต้องมีราคาขายเมื่อมีการเปลี่ยนมือเจ้าของสำหรับที่ดินที่เสนอขาย ราคาประเมินจากธนาคารพาณิชย์อย่างน้อยสองแห่งด้วย หลังจากนั้น กรมควบคุมมลพิษได้มีหนังสือที่ วว๐๓๐๒/๑๔๗๘ ลงวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๑ แจ้งเลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ว่ากรมควบคุมมลพิษได้ดำเนินการจัดส่วนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อที่ดินภายใต้โครงการว่าจ้างแบบเหมารวมฯ ส่วนที่เหลือให้กับสำนักงานประมาณแล้ว ทั้ง ๆ ที่ข้อเท็จจริงปรากฏว่า กรมควบคุมมลพิษไม่เคยส่งราคาขายเมื่อมีการเปลี่ยนมือเจ้าของสำหรับที่ดินเสนอขายให้กับสำนักงานประมาณ ส่วนราคาประเมินของธนาคารพาณิชย์สองแห่งก็ไม่มีเพราะธนาคารมหานคร จำกัด (มหาชน) ได้มีหนังสือที่ นล.๑๓๖๑/๒๕๔๑ ลงวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๔๑ แจ้งผู้อำนวยการกองจัดการคุณภาพน้ำว่า ที่ดินดังกล่าวเป็นที่ดินชายฝั่งทะเลน้ำทะเลขึ้นลงตามธรรมชาติ ทางราชการได้ทำถนนและประตูกั้นน้ำเค็มไม่ให้น้ำไหลเข้าไปปะปนกับน้ำจืด ที่ดินดังกล่าวเป็นวัตถุประสงค์พิเศษของทางราชการอาจแตกต่างกับวัตถุประสงค์ของธนาคาร ข้อมูลราคาประเมินจึงไม่มี ส่วนธนาคารทหารไทย ได้มีหนังสือที่ ทล.๐๐๑/๒๕๔๑ ลงวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๔๑ แจ้งว่าที่ดินดังกล่าวเป็นที่ดินบริเวณริมชายฝั่งทะเล ตำบลคลองด่าน อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ปัจจุบันไม่ค่อยมีลูกค้าที่นำที่ดินบริเวณนี้มาเป็นหลักประกันในการใช้สินเชื่อ และในบริเวณนี้ไม่ค่อยมีการซื้อขายที่ดิน ธนาคารจึงไม่มีข้อมูลราคาประเมินที่ดินที่ถูกต้องและเหมาะสมได้

(๓.) ผลการตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องของคณะกรรมการการวิสามัญฯ

คณะกรรมการการวิสามัญฯ ได้ตรวจสอบราคาที่ดินบริเวณตำบลคลองด่านที่ธนาคารพาณิชย์ รับจำนองไว้พบว่าธนาคารพาณิชย์สองแห่งรับจำนองที่ดินบริเวณคลองด่านไว้คือ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) และธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด ดังปรากฏรายละเอียดตามตารางดังต่อไปนี้

	ราคาของบริษัทปาล์มมีชฯ จำนองไว้กับธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) รวม ๑ โฉนด	ราคาของบริษัทปาล์มมีชฯ จำนองไว้กับธนาคาร ไทยพาณิชย์ จำกัด รวม ๑๓ โฉนด
วันที่จำนอง	๓๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๑	๑๒ เมษายน ๒๕๓๒
จำนวนเนื้อที่	๑ ไร่ ๑ งาน ๖๒ วา ^๒	๒๙๓ ไร่ ๑ งาน ๒๔ วา ^๒
เงินรวมทั้งสิ้น	๕๐,๐๐๐ บาท	๓๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท
เฉลี่ยราคาไร่ละ	๓๕,๕๘๗.๑๘ บาท	๑๐๒,๐๐๐ บาท

ทั้งนี้ ที่ดินที่ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) และธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด รับจำนองไว้เป็นที่ดินที่บริษัทคลองด่าน มารีน แอนด์ฟิชเชอรี จำกัด ได้นำมาขายให้กับกระทรวงการคลัง เพื่อเป็นที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสียรวมที่ตำบลคลองด่าน

นอกจากนี้ คณะกรรมการการวิสามัญฯ ยังได้ตรวจสอบราคาซื้อขายที่ดินบริเวณตำบลคลองด่าน ทั้งก่อนและหลังที่กรมควบคุมมลพิษจัดซื้อ ปรากฏว่าราคาที่ดินบริเวณตำบลคลองด่าน ก่อนที่กรมควบคุมมลพิษจัดซื้อขายกันในราคาระหว่างไร่ละ ๕๐,๐๐๐-๒๖๐,๐๐๐ บาท ส่วนราคาที่ดินบริเวณคลองด่าน หลังจากที่กรมควบคุมมลพิษจัดซื้อขายกันในราคาประมาณไร่ละ ๕๐๐,๐๐๐ บาท ดังรายละเอียดปรากฏตามตาราง ดังต่อไปนี้

	ราคาของบริษัท มารีน่าฯ ขายให้บริษัท ปาล์มมีชฯ	ราคาของบริษัท ปาล์มมีชฯ ขายให้บริษัท คลองด่านฯ	ราคาที่นายพนม เลียบประเสริฐ ขายให้ นางสาววิริยา สกุลทองไพศาล	ราคาที่ กรมควบคุม มลพิษ ซื้อจากบริษัท คลองด่านฯ	ราคาของบริษัท คลองด่านฯ ขายให้ บริษัท เกตเวย์ฯ
วันที่ซื้อ ขาย	๑๒ เมษายน ๒๕๓๒	๒๓ ธันวาคม ๒๕๓๗	๑๒ มิถุนายน ๒๕๓๘	๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑	๑๖ มีนาคม ๒๕๔๒
จำนวน เนื้อที่	๒๙๓ ไร่	๒,๑๕๕ ไร่ ๖ วา ^๒	๓ ไร่ ๑ งาน ๘๖ วา ^๒	๑,๙๐๐ ไร่ ๓๑ วา ^๒	๒๓๒ ไร่ ๓๗ วา ^๒
เงินรวม ทั้งสิ้น	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	๕๖๓,๗๔๖,๔๐๐	๒๐๐,๐๐๐	๑,๙๕๖,๖๐๐,๐๐๐	๑๑๖,๐๔๖,๒๕๐
เฉลี่ยราคา ไร่ละ	๕๑,๑๙๔.๕๓	๒๖๑,๕๙๙.๒๕	๖๖,๖๖๖.๖๗	๑,๐๒๙,๖๖๐.๑๐	๕๐๐,๑๙๙.๓๕

เมื่อเปรียบเทียบราคาที่ดินที่สำนักงานประมาณอนุมัติเงินประจำงวดให้จัดซื้อได้ในราคาไร่ละ ๑.๐๒๘ ล้านบาท กับราคาที่ดินที่บริษัท คลองด่าน มารีน แอนด์ฟิชเชอรี จำกัด ซื้อจากบริษัท ปาล์มบีช ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด ในราคาเฉลี่ยไร่ละประมาณ ๒.๖ แสนบาท จะเห็นว่าราคาที่ดินที่สำนักงานประมาณอนุมัติเงินประจำงวดให้จัดซื้อนั้นสูงมากเพราะแตกต่างกันถึง ๓.๕ เท่า เหตุที่ราคาที่ดินที่สำนักงานประมาณอนุมัติเงินประจำงวดสูงมาก เพราะสำนักงานประมาณได้ใช้ราคาที่ดินจัดสรรซึ่งมีสาธารณูปโภคครบถ้วนมาเป็นเกณฑ์พิจารณาอนุมัติเงินประจำงวด ทั้ง ๆ ที่ที่ดินที่คณะกรรมการพิจารณาผลประกวดราคาเสนอให้จัดซื้อเพื่อใช้เป็นที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสียรวมที่ตำบลคลองด่านเป็นที่ดินตาบอด ไม่มีสาธารณูปโภค และมีราคาประเมินเพียงตารางวาละ ๑,๒๐๐ บาทเท่านั้น และตั้งอยู่ห่างจากที่ดินจัดสรรที่สำนักงานประมาณใช้เป็นเกณฑ์พิจารณาอนุมัติเงินประจำงวดหลายกิโลเมตร

(๔.) ข้อชี้แจงของอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ

นายศิริรัฐ ไพโรจน์บริบูรณ์ ได้มีหนังสือ ที่วอ๓๐๒/๕๒๓๖ ลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๕ ชี้แจงข้อเท็จจริงต่อคณะกรรมการวิสามัญ ว่า กรมควบคุมมลพิษได้จัดส่งรายละเอียดเอกสารประกอบตามขั้นตอนการจัดหาและจัดซื้อครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้างต่อสำนักงานประมาณผ่านสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม เพื่อประกอบในการพิจารณาอนุมัติเงินประจำงวดสำหรับค่าจ้างที่จะจ่ายให้ผู้รับจ้างเป็นค่าจัดหาที่ดินโดยเอกสารประกอบส่วนหนึ่งคือ ราคาซื้อขายที่ดินใกล้เคียงบริเวณที่จะซื้อ ซึ่งเป็นสัญญาซื้อขายที่ดินในตำบลคลองด่าน อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ฉบับลงวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ ระหว่างบริษัท แพทโก้แลนด์ จำกัด และกระทรวงการคลัง (เพื่อประโยชน์ในราชการเรือนจำกลางสมุทรปราการ) จำนวนเนื้อที่รวม ๑๓๗-๒-๕๐ ไร่ ในราคาซื้อขายรวม ๑๓๗,๖๒๕,๐๐๐ บาท หรือราคาเฉลี่ยต่อไร่ประมาณ ๑.๐๐ ล้านบาท ซึ่งเป็นราคาที่ใกล้เคียงกับราคาของที่ดินที่จัดซื้อเพื่อใช้สำหรับการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียของโครงการซึ่งสำนักงานประมาณได้พิจารณาและอนุมัติเงินประจำงวดค่าที่ดิน เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ ในวงเงิน ๑,๙๕๖,๖๐๐,๐๐๐ บาท

ข้อชี้แจงของนายศิริรัฐ ไพโรจน์บริบูรณ์ ที่ว่า “ได้จัดส่งรายละเอียดเอกสารประกอบตามขั้นตอนการจัดหาและจัดซื้อครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้างต่อสำนักงานประมาณผ่านสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม เพื่อประกอบในการพิจารณาอนุมัติเงินประจำงวดสำหรับค่าจ้างที่จะจ่ายให้ผู้รับจ้างเป็นค่าจัดหาที่ดิน” ไม่เป็นความจริง เพราะเมื่อกรมควบคุมมลพิษได้มีหนังสือที่ วว ๐๓๐๒/๗๒๐๖ ลงวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๐ ส่งไปแจ้งหนี้เพื่อเบิกเงินค่าที่ดินสำหรับใช้ก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวม เขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ เป็นจำนวนรวมทั้งสิ้น ๑,๙๕๖.๖ ล้านบาท โดยเบิกจ่ายจากกองทุนสิ่งแวดล้อม จำนวน ๗๕๐ ล้านบาท และเบิกจ่ายจากงบประมาณแผ่นดินจำนวน ๑,๒๐๖.๖ ล้านบาท สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ได้มีหนังสือด่วนที่ วว ๐๘๐๒/๑๗๒๕๐ ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๐ แจ้งให้กรมควบคุมมลพิษจัดส่งเอกสารรวมทั้งสิ้น ๑๓ รายการ เพื่อประกอบการอนุมัติเงินค่าที่ดินเพิ่มเติมจำนวน ๒ ชุด โดยเอกสารรายการหนึ่งที่ต้องจัดส่งคือ ราคาขายเมื่อมีการเปลี่ยนมือเจ้าของสำหรับที่ดินที่เสนอขาย

เมื่อเปรียบเทียบราคาประเมินที่ดินที่กรมควบคุมมลพิษเลือกเป็นที่ตั้งโครงการกับราคาประเมินกรมราชทัณฑ์เลือกเป็นที่ตั้งเรือนจำ จะเห็นว่าที่ดินที่กรมควบคุมมลพิษจัดซื้อในราคาไร่ละ ๑.๐๒๘ ล้านบาท แพงเกินสมควร เพราะเจ้าพนักงานที่ดินได้ประเมินราคาที่ดินทั้ง ๑๗ โฉนด ไว้ในราคาไร่ละ ๔๘๐,๐๐๐ บาท (สี่แสนแปดหมื่นบาทถ้วน) หรือในราคาตารางวาละ ๑,๒๐๐ บาท แต่เจ้าพนักงานที่ดิน ได้ประเมินราคาที่ดิน ที่กรมราชทัณฑ์จัดซื้อจาก บริษัท แพทโก้แลนด์ จำกัด ไว้ในราคาเฉลี่ยไร่ละประมาณ ๖๗๐,๐๐๐ บาท ทั้งนี้ตามนัยหนังสือที่ สป ๐๐๒๒.๐๑/๑๐๕๗๐ ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๕ ที่แจ้งว่า นายสุเทพ บุรณวงศ์ตระกูล ได้ประเมินราคาที่ดิน ที่กรมราชทัณฑ์จัดซื้อจากบริษัท แพทโก้แลนด์ จำกัด เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ ไว้ดังนี้

โฉนดเลขที่ ๒๕๓๖ ตำบลคลองด่าน อำเภอบางบ่อ (บางเหี้ย) เนื้อที่ ๑๑๗ ไร่ ๒ งาน ๙๔ วา ไว้ในราคา ๗๔,๘๐๒,๐๐๐ บาท

โฉนดเลขที่ ๔๐๘๑ ตำบลคลองด่าน อำเภอบางบ่อ (บางเหี้ย) เนื้อที่ ๒ ไร่ ๓ งาน ไว้ในราคา ๔,๕๗๗,๐๐๐ บาท

โฉนดเลขที่ ๓๐๕๓ ตำบลคลองด่าน อำเภอบางบ่อ(บางเหี้ย) เนื้อที่ ๑๘ ไร่ ๓ งาน ๖๔ ตารางวา ไว้ในราคา ๑๓,๔๔๖,๐๐๐ บาท

ข้ออ้างของนายศิริวิญญู ไพโรจน์บริบูรณ์ ที่ว่า ราคาที่ดินทั้ง ๑๗ โฉนด ที่กรมควบคุมมลพิษจัดซื้อใกล้เคียงกับราคาที่ดินที่กรมราชทัณฑ์จัดซื้อไม่ขึ้น เพราะที่ดินที่กรมราชทัณฑ์จัดซื้ออยู่คนละฝั่งถนนกับที่ดินที่กรมควบคุมมลพิษจัดซื้อ และมีราคาประเมินที่ดินเฉลี่ยไร่ละ ๖๗๐,๐๐๐ บาท ฉะนั้น ที่ดินที่กรมราชทัณฑ์ซื้อจากบริษัท แพทโก้ แลนด์ จำกัด ในราคาไร่ละ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท จึงค่อนข้างแพงเพราะราคาต่างจากราคาประเมินของกรมที่ดิน ๓๓๐,๐๐๐ บาท แต่ที่ดินที่กรมควบคุมมลพิษจัดซื้อจากบริษัทคลองด่านมารีน กลับมีราคาแพงยิ่งกว่าเพราะกรมควบคุมมลพิษซื้อที่ดินจากบริษัทคลองด่านฯในราคาไร่ละ ๑.๐๒๘ ล้านบาท ทั้ง ๆ ที่ที่ดินที่กรมควบคุมมลพิษจัดซื้อที่มีราคาประเมินต่อไร่เพียง ๔๘๐,๐๐๐ บาท เท่านั้น

(๕) ข้อชี้แจงของเจ้าหน้าที่สำนักงานประมาณ

เจ้าหน้าที่สำนักงานประมาณ ได้ชี้แจงต่อคณะกรรมการการวิสามัญฯ เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ ว่า การจัดซื้อที่ดินจะมีเกณฑ์การพิจารณาจากราคาประเมินและราคาใกล้เคียง ซึ่งกรมควบคุมมลพิษจะจัดตั้งคณะกรรมการจัดซื้อที่ดินเพื่อพิจารณากำหนดราคาที่ดินร่วมกับสำนักงานที่ดินจังหวัดสมุทรปราการ แล้วแจ้งผลการพิจารณาพร้อมคำยืนยันมายังสำนักงานประมาณ เพื่อประกอบการพิจารณาอีกครั้ง ซึ่งในการเบิกจ่ายสำนักงานประมาณจะอนุมัติเงินให้ทั้งหมดในครั้งเดียว (ต้องวัด) ทั้งนี้ ส่วนราชการจะเบิกจ่ายครั้งละเท่าไร ก็จะไปวางฎีกาเบิกจ่ายกับกรมบัญชีกลางเอง และจากการที่รวมโครงการทั้งสองแห่งเหลือเพียงแห่งเดียวจนทำให้ค่าก่อสร้างสูงขึ้น สำนักงานประมาณได้มีความเห็นเสนอไปว่า ควรให้ภาคเอกชนเข้ามาร่วมลงทุนหรือให้สัมปทานเอกชนเข้าไปดำเนินการเป็นบางส่วน อีกทั้งกรมโรงงานอุตสาหกรรมได้มีการดำเนินการไปแล้วบางส่วน คือ บริเวณพื้นที่บางปลาгодและบริเวณถนนสุขสวัสดิ์ ที่ได้มีการซื้อที่ดินไปแล้วจำนวน ๓๒ ไร่ ซึ่งขณะนั้นกรมโยธาธิการได้ทำการศึกษาและอยู่ในช่วงการพิจารณาคัดเลือก จึงเห็นว่ากรมควบคุมมลพิษควรจะประสานกับหน่วยงานดังกล่าวและนำผลการศึกษาที่ได้ทำไว้แล้ว

มาประกอบการพิจารณาการตัดสินใจ แต่ทางกรมควบคุมมลพิษได้ยืนยันว่าเป็นการปฏิบัติตามคำสั่งของกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี

ข้อชี้แจงของเจ้าหน้าที่สำนักงานประมาณเกี่ยวกับราคาที่ดินที่กรมควบคุมมลพิษจัดซื้อรับฟังไม่ขึ้นเช่นเดียวกับข้อชี้แจงของนายศิริชัย ไพโรจน์บริบูรณ์ เพราะนายเสรี สุขสถาพร อดีตผู้อำนวยการสำนักงานประมาณได้มีหนังสือที่ นร ๐๔๑๒/๓๐๒๐๔ ลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๐ แจ้งว่าผลการว่าจ้างแบบ Turn Key เพื่อออกแบบรวมก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ ฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตก ตามที่กรมควบคุมมลพิษประกวดราคาได้ต่ำสุด ในวงเงิน ๒๒,๙๔๙,๙๘๔,๐๒๐ บาท อยู่ในเกณฑ์เหมาะสม ซึ่งวงเงินดังกล่าวได้รวมราคาที่ดินจำนวน ๑,๙๕๖.๖ ล้านบาท ไว้ด้วย แต่นางสาวสุตารัตน์ สุจินตามณี กลับยอมรับต่อคณะอนุกรรมการฯ ด้านกฎหมาย เมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๕๖ ว่ากรมควบคุมมลพิษไม่เคยจัดส่งราคาที่ดินราคาขายเมื่อมีการเปลี่ยนมือเจ้าของสำหรับที่ดินเสนอขายและราคาประเมินของธนาคารพาณิชย์อย่างน้อยสองแห่งให้กับสำนักงานงบประมาณแต่อย่างใด

ความเห็น

เห็นว่าการอนุมัติเงินประจำงวดเพื่อให้จัดซื้อที่ดินในวงเงิน ๑,๙๕๖.๖ ล้านบาท มีพฤติกรรมส่อไปในทำนองไม่สุจริต เพราะมีการนำที่ดินจัดสรรแปลงเล็ก มีสาธารณูปโภคพร้อมอยู่ห่างจากที่ตั้งโครงการระยะทางประมาณ ๑๐ กิโลเมตร มาเปรียบเทียบกับที่ดินจำนวน ๑,๙๐๐ ไร่

๕.๖ การจัดหาที่ดินไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญาและแพ่งเกินสมควร

ข้อเท็จจริง

(๑) ความเป็นมาของที่ดิน

จากการตรวจสอบพยานเอกสารที่เกี่ยวข้องอาจจะจำแนกกลุ่มผู้ขอกอโฉนดที่ดินซึ่งเป็นที่ตั้งของระบบบำบัดน้ำเสียที่ตำบลคลองด่านได้เป็น ๔ กลุ่มใหญ่ คือ

๑.๑ นางสมลักษณ์ วิริยะยุทธการ ขออออกโฉนดที่ดินบริเวณตำบลคลองด่านรวมทั้งสิ้น ๓ โฉนด และเจ้าพนักงานที่ดินได้ออกโฉนดที่ดินทั้ง ๓ แปลง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

โฉนด เลขที่	เนื้อที่	วันที่ออกโฉนด	ขายให้นายสมชัย วนาศรีสันต์ กับพวก ประมาณไร่ละ	เป็นเงิน รวมทั้งสิ้น
๗๗๙๙	๖ ไร่ ๐ งาน ๗๐ ตารางวา	๒ เมษายน ๒๕๒๕	๔๐,๔๘๔ บาท	๒๕๐,๐๐๐ บาท
๗๘๘๕	๓๔ ไร่ ๓ งาน ๘๒ ตารางวา	๑ กรกฎาคม ๒๕๒๕	๑๔,๐๐๘ บาท	๔๙๐,๐๐๐ บาท
๗๗๙๗	๒๕ ไร่ ๐ งาน ๖๗ ตารางวา	๑๔ มิถุนายน ๒๕๒๕	๓๙,๗๓๒ บาท	๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๑.๒ นางนิภา เสรีภูภักดี ขออออกโฉนดที่ดินบริเวณตำบลคลองด่านรวมทั้งสิ้น ๑ โฉนด และเจ้าพนักงานที่ดินได้ออกโฉนดที่ดินแปลงดังกล่าว โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

โฉนดเลข ที่	เนื้อที่	วันที่ ออกโฉนด	ขายให้ นายสมชัย วนาศรีสันต์ กับพวก ประมาณไร่ละ	เป็นเงิน รวมทั้งสิ้น
๗๘๑๗	๑๗ ไร่ ๑ งาน ๘๖ ตารางวา	๒๒ เมษายน ๒๕๒๕	๑๓,๙๓๖ บาท	๑๓๖,๓๖๓.๗๖

ต่อมา นายสมชัย วนาศรีสันต์ ได้ขายที่ดินตามโฉนดเลขที่ ๗๗๙๗ และโฉนดเลขที่ ๗๗๙๙ ที่กล่าวข้างต้นให้แก่บริษัท มารีน่า อินเตอร์คัลบ จำกัด เป็นเงินทั้งสิ้น ๑,๒๕๔,๐๐๐ บาท เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๓๑ เฉลี่ยราคาไร่ละ ๔๐,๐๐๘ บาท และได้ขายโฉนดเลขที่ ๗๘๘๕ โฉนดเลขที่ ๗๘๑๗ และโฉนดเลขที่ ๗๘๑๖ ให้กับบริษัท มารีน่าอินเตอร์คัลบ จำกัด เป็นเงิน ๒,๒๕๓,๒๐๐ บาท เฉลี่ยราคาไร่ละ ๔๑,๖๖๘ บาท

๑.๓ นางสาวรัตน เลาหาราชพฤษ์ ขอดอกโฉนดที่ดินบริเวณตำบลคลองด่าน รวมทั้งสิ้น ๕ โฉนด และเจ้าพนักงานที่ดินได้ออกโฉนดที่ดินทั้ง ๕ แปลง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

	เนื้อที่	วันที่ออกโฉนด	ขายให้นายกำพล ธนสารกิจกับพวก ประมาณไร่ละ	เป็นเงินรวมทั้งสิ้น
๗๘๐๓	๑๖ ไร่ ๑ งาน ๕๐ ตารางวา	๒ เมษายน ๒๕๒๕	๑๓,๙๔๔	
๗๘๑๙	๓๐ ไร่ ๑ งาน ๑๕ ตารางวา	๒๐ เมษายน ๒๕๒๕	๑๓,๙๔๔	
๗๘๑๘	๑๒ ไร่ ๑ งาน ๘๕ ตารางวา	๒๐ เมษายน ๒๕๒๕	๑๓,๙๔๔	๑,๒๐๐,๖๑๓.๒๐
๗๘๒๐	๑๕ ไร่ ๑ งาน ๑๑ ตารางวา	๒๐ เมษายน ๒๕๒๕	๑๓,๙๔๔	
๗๘๒๑	๑๑ ไร่ ๒ งาน ๘๐ ตารางวา	๒๐ เมษายน ๒๕๒๕	๑๓,๙๔๔	

๑.๔ นางเอื้องคำ วิริยะยุทธการ ขอดอกโฉนดที่ดินบริเวณตำบลคลองด่านรวมทั้งสิ้น ๑ โฉนด และเจ้าพนักงานที่ดินได้ออกโฉนดที่ดินแปลงดังกล่าว โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

โฉนดเลข ที่	เนื้อที่	วันที่ออกโฉนด	ขายให้นายกำพล ธนสารกิจกับพวก ประมาณไร่ละ	เป็นเงินรวม ทั้งสิ้น
๗๙๗๖	๓๖ ไร่ ๐ งาน ๗๐ ตารางวา	๓๐ กันยายน ๒๕๒๕	๔๐,๐๘๐ บาท	๑,๔๕๐,๐๐๐

ต่อมานายกำพล ธนสารกิจ ได้ขายที่ดินตามโฉนดที่กล่าวข้างต้นรวมกับที่ดินโฉนดเลขที่ ๗๘๐๒ และโฉนดเลขที่ ๗๘๐๔ ให้แก่บริษัท มารีน่า อินเตอร์คัลบ จำกัด เมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๓๑ เป็นเงินทั้งสิ้น ๘,๑๙๖,๗๐๐ บาท เฉลี่ยราคาไร่ละ ๔๐,๐๖๔ บาท

๑.๕ นายณรงค์ โชควัฒนา ขอดอกโฉนดที่ดินบริเวณตำบลคลองด่านรวมทั้งสิ้น ๑ โฉนด และเจ้าพนักงานที่ดินได้ออกโฉนดที่ดินแปลงดังกล่าว โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

โฉนดเลขที่	เนื้อที่	วันที่ออกโฉนด
๕๑๔๗	๑ ไร่ ๓ งาน ๘๖ ตารางวา	๒๒ ตุลาคม ๒๕๑๖

โดยนายณรงค์ โชควัฒนา ได้ขายที่ดินแปลงดังกล่าวให้แก่บริษัทปาล์มบีช ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด เป็นเงินทั้งสิ้น ๕๐๐,๐๐๐ บาท เฉลี่ยราคาไร่ละ ๓๕๕,๘๗๑.๘๘ บาท (สามแสนห้าหมื่นห้าพันแปดร้อยเจ็ดสิบเอ็ดบาทแปดสิบแปดสตางค์) ซึ่งต่อมาบริษัทปาล์ม บีช ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด ได้นำที่ดินแปลงดังกล่าวไปจำหน่ายที่ธนาคารกรุงไทย จำกัด ซึ่งปรากฏว่าทางธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) รับจำหน่ายที่ดินแปลงดังกล่าวไว้ในวงเงิน ๕๐,๐๐๐ (ห้าหมื่นบาทถ้วน) เท่านั้น

๑.๖ บริษัทปาล์มบีช ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด ขอออกโฉนดที่ดินบริเวณตำบล คลองด่านรวมทั้งสิ้น ๖ โฉนด และเจ้าพนักงานที่ดินได้ออกโฉนดที่ดินทั้ง ๖ แปลง โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

	โฉนด เลขที่	เนื้อที่	วันที่ออกโฉนด
๑๒	๑๒๔๕๐	๑๑ ไร่ ๓ งาน ๒๗ ตารางวา	๒๐ มิถุนายน ๒๕๓๔
๑๓	๑๓๑๕๐	๓๗๗ ไร่ ๓ งาน ๙๔ ตารางวา	๒๑ เมษายน ๒๕๓๕
๑๔	๑๓๘๑๗	๔๘๘ ไร่ ๓ งาน ๑๓ ตารางวา	๒๒ เมษายน ๒๕๓๕
๑๕	๑๕๐๒๔	๓๔๓ ไร่ ๓ งาน ๑๓ ตารางวา	๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๖
๑๖	๑๕๕๒๘	๑๔๘ ไร่ ๐ งาน ๕๔ ตารางวา	๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๖
๑๗	๑๕๕๖๕	๓๕๔ ไร่ ๐ งาน ๘๒ ตารางวา	๓๐ ธันวาคม ๒๕๓๖

(๒.) ราคาที่ดินบริเวณตำบลคลองด่านที่ซื้อขายกัน

	ราคาที่บริษัท มาริน่า ขายให้บริษัท ปาล์มบีช (ขายรวม ๑๓ โฉนด)	ราคาที่บริษัท ปาล์มบีชฯ ขายให้ บริษัทคลองด่านฯ (ขายรวม ๒๒ โฉนด)	ราคาที่ดินนายพนม เลียบประเสริฐ ขายให้ นางสาววิริยา สกุลทองไพศาล (ขายรวม๑ โฉนด)	ราคาที่ กรมควบคุม มลพิษ ซื้อจาก บริษัทคลอง ด่าน (ขายรวม ๑๗ โฉนด)	ราคาที่บริษัท คลองด่านฯ ขายให้บริษัท เกตเวย์ (ขายรวม ๕ โฉนด)
วันที่ ซื้อขาย	๑๒ เมษายน ๒๕๓๒	๒๓ ธันวาคม ๒๕๓๗	๑๒ มิถุนายน ๒๕๓๘	๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔	๑๖ มีนาคม ๒๕๔๒
จำนวน เนื้อที่	๒๙๓ ไร่	๒๑๕๕ ไร่ ๖ วา ^๒	๓ ไร่ ๑ งาน ๘๖ วา ^๒	๑,๙๐๐ ไร่ ๓๑ วา ^๒	๒๓๒ ไร่ ๓๗ วา ^๒
เงิน รวมทั้งสิ้น	๑๕,๐๐๐,๐๐๐	๕๖๓,๗๔๖,๔๐๐	๒๐๐,๐๐๐	๑,๙๕๖,๖๐๐,๐๐ ๐	๑๑๖,๐๔๖,๒๕๐
เฉลี่ยราคา ไร่ละ	๕๑,๑๙๔.๕๓	๒๖๑,๕๙๙.๒๕	๖๖,๖๖๖.๖๗	๑,๐๒๘,๑๖๐.๑๐	๕๐๐,๑๙๙.๓๕

(๓) โครงสร้างของสัญญาว่าจ้างแบบเหมารวมเพื่อการออกแบบรวบรวมก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษจังหวัดสมุทรปราการในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดหาที่ดิน

การหาที่ดินตามสัญญาว่าจ้างแบบเหมารวมเพื่อการออกแบบรวบรวมก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษจังหวัดสมุทรปราการในส่วนที่เกี่ยวกับการหาที่ดินแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ

การหาที่ดินเพื่อใช้เป็นระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย กลุ่มกิจการร่วมค้า NVPSKG จะต้องจัดหาให้ผู้ว่าจ้าง (กรมควบคุมมลพิษ) ให้แล้วเสร็จภายใน ๖ เดือนหลังจากวันที่ลงนามในสัญญาและการหาที่ดินเพื่อใช้เป็นสถานีสูบน้ำเสียและโรงเก็บอุปกรณ์ กลุ่มกิจการร่วมค้า NVPSKG จะต้องจัดหาให้ผู้ว่าจ้าง ให้แล้วเสร็จภายใน ๑๘ เดือน หลังจากวันที่ลงนามในสัญญา

ทั้งนี้ ผู้ว่าจ้างจะต้องเป็นผู้รับโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินจากเจ้าของที่ดินโดยตรงและผู้รับจ้างไม่ต้องรับภาระในการเสียภาษีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับที่ดินและค่าธรรมเนียมการโอนที่ดิน ทั้งนี้ การหาที่ดินเพื่อเป็นที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสียรวม ผู้รับจ้างจะต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าจ้างก่อน ซึ่งหมายความว่าย่อมต้องได้รับความเห็นชอบในสาระสำคัญทำนองเดียวกันกับเรื่องสัญญาซื้อขายอันได้แก่ สถานที่ตั้ง จำนวนเนื้อที่ และราคาของที่ดินด้วย ฉะนั้น เมื่อปรากฏว่าผู้รับจ้างจัดหาซื้อที่ดินมาในราคาเท่าใด ผู้รับจ้างก็ควรมีสิทธิได้รับค่าที่ดินที่ได้จ่ายไปจริงตามราคาที่จัดหามาเท่านั้น และหากกลุ่มกิจการร่วมค้า NVPSKG ผิดนัดไม่สามารถจัดหาที่ดินมาให้โครงการได้ภายในเวลาที่กำหนด ผู้ว่าจ้างมีสิทธิจัดหาที่ดินได้เองและวิศวกรที่ปรึกษามีอำนาจประเมินราคาที่ดินดังกล่าวเพื่อจ่ายให้แก่ผู้รับจ้างได้ หากวิศวกรที่ปรึกษาได้คัดเลือกที่ดินที่เหมาะสมและได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าจ้างแล้ว ทั้งนี้ตามนัยหนังสือ สำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส ๐๐๑๗/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๔๔

(๔) การดำเนินงานจัดหาที่ดินของกรมควบคุมมลพิษ

เมื่อนายปกิต กิระวนิช เห็นชอบกับข้อเสนอของคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา คือ นายศิริชัย ไพโรจน์บริบูรณ์ นายสมิทธิ์ ปาลวัฒน์วิไชย นางสาวรัตนจิตต์ ณรงค์วิทย์ นายชนินทร์ ทองธรรมชาติ และนายชานัน ติระนัธ ตามหนังสือที่ กจน. ๑๐๓๘ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๔๐ ที่รายงานว่า “เห็นควรให้ผู้ว่าจ้างกลุ่มบริษัท NVPSKG เป็นผู้ดำเนินการโครงการออกแบบรวบรวมก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ ฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตก ในวงเงิน ๒๒,๙๔๙,๙๘๔,๐๒๐ บาท (สองหมื่นสองพันเก้าร้อยสี่สิบเก้าล้านเก้าแสนแปดหมื่นสี่พันยี่สิบบาทถ้วน)” แล้ว กรมควบคุมมลพิษได้มีหนังสือที่ วว ๐๓๐๒/๓๐๗๑ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๐ ถึงนายเกษม สนิทวงศ์ ณ อยุธยา ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เพื่อขอให้นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม อนุมัติให้ดำเนินการว่าจ้างดำเนินงานตามโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ ฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตก ในวงเงิน ๑๙,๕๐๖,๙๘๔,๐๒๐ บาท กับอีก ๑๓๔,๔๒๑,๘๓๕ ดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นเงินบาทประมาณ

๒๒,๙๔๙,๙๘๔,๐๒๐ บาท ตามที่กรมควบคุมมลพิษเสนอ โดยวงเงินดังกล่าวรวมค่าที่ดินจำนวน ๑,๙๕๖,๖๐๐,๐๐๐ บาท อยู่ด้วย ทั้งนี้ กองคลัง สำนักปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม มีข้อสังเกตว่า กรมควบคุมมลพิษจะลงนามในสัญญาว่าจ้างได้เมื่อได้รับ อนุมัติจากคณะรัฐมนตรีให้เพิ่มวงเงินและขยายระยะเวลาการก่อหนี้ผูกพันข้ามปีงบประมาณแล้ว ซึ่งนายยิ่งพันธ์ มนะสิการ ได้อนุมัติให้ดำเนินการว่าจ้างเมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๐

หลังจากนั้น นางยุวรี อินนา ในฐานะผู้รับมอบอำนาจจากกระทรวงการคลัง จึงได้ไปปรับโอน ที่ดินจากบริษัทคลองด่าน มารีน แอนด์ฟิชเชอรี จำกัด เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ซึ่งเป็น วันเดียวกับที่สำนักงบประมาณได้อนุมัติเงินประจำงวดให้จัดซื้อที่ดิน

เมื่อพิจารณาเงื่อนไขท้ายสัญญาว่าจ้างแบบเหมารวมเพื่อการออกแบบรวมก่อสร้างระบบ รวบรวมและบำบัดน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษจังหวัดสมุทรปราการที่กล่าวไว้ใน (๕) แล้ว จะเห็นว่า การที่คณะกรรมการพิจารณาผลประกวดราคาได้เสนอให้จัดซื้อที่ดินกับบริษัท คลองด่าน มารีน แอนด์ ฟิชเชอรี จำกัดโดยตรง ในราคาไร่ละ ๑.๐๒๘ ล้านบาท เป็นการไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขของสัญญา เพราะเงื่อนไขท้ายสัญญา ข้อ ๔๒.๑ ได้กำหนดให้กลุ่มกิจการร่วมค้า NVPSKG เป็นผู้จัดหาที่ดินให้ กรมควบคุมมลพิษไม่ว่าที่ดินนั้นจะเป็นที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือที่ดินนั้นจะใช้เป็นที่ตั้งสถานี สูบน้ำหรือโรงเก็บอุปกรณ์ของโครงการ ซึ่งหากคณะกรรมการพิจารณาผลประกวดราคาได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขของสัญญาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาที่ดินเพื่อเป็นที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสียแล้ว ทางราชการก็ไม่น่าจะต้องจ่ายเงินค่าซื้อที่ดินให้แก่บริษัท คลองด่าน มารีน แอนด์ฟิชเชอรี จำกัด สูงถึงในราคาไร่ละ ๑.๐๒๘ ล้านบาท เพราะหากกรมควบคุมมลพิษและกลุ่มกิจการร่วมค้า NVPSKG ซึ่งมีหน้าที่ต้องจัดหาที่ดินให้กรมควบคุมมลพิษตามเงื่อนไขท้ายสัญญา ข้อ ๔๒.๑ ไม่สามารถตกลง ราคาที่ดินกันได้ กรมควบคุมมลพิษย่อมอาจจะเสนอให้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ เว้นที่ดิน ที่จำเป็นต้องใช้เพื่อเป็นที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสียรวมก็ได้ ดังจะเห็นได้จากเมื่อกรมควบคุมมลพิษจะจัด หาที่ดินเพื่อใช้เป็นที่ตั้งสถานีสูบน้ำเสียและโรงเก็บอุปกรณ์ของโครงการกรมควบคุมมลพิษก็ใช้ วิธีการให้ผู้รับจ้างไปจัดหาที่ดินตามเงื่อนไขของสัญญาแทน ซึ่งเมื่อปรากฏว่ากลุ่มกิจการร่วมค้า NVPSKG ได้ไปจัดหาที่ดินสำหรับใช้เพื่อการดังกล่าวและเรียกเก็บเงินค่าที่ดินจากกรมควบคุม มลพิษเพื่อเป็นค่าจัดซื้อที่ดินสำหรับเป็นที่ตั้งสถานีสูบน้ำเสียและโรงเก็บอุปกรณ์ในวงเงิน ๒๓๔,๔๐๓,๖๕๓ บาท กรมควบคุมมลพิษก็ยังไม่จ่ายเงิน เนื่องจากสำนักงานอัยการสูงสุดได้มี หนังสือ ที่ อส ๐๐๑๗/๙๒๘๔ ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๕ ให้ความเห็นว่า เมื่อกลุ่มกิจการร่วมค้า NVPSKG จัดหาซึ่งที่ดินมาในราคาเท่าใด ผู้รับจ้างก็ควรมีสิทธิได้รับเฉพาะค่าที่ดินที่ได้จ่ายไปตาม จริงตามราคาที่ดินที่จัดหาเท่านั้น กรมควบคุมมลพิษจึงสามารถปรับลดราคาที่ดินที่ต้องจ่ายให้แก่กลุ่ม กิจการร่วมค้า NVPSKG ได้ตามราคาที่กลุ่มกิจการร่วมค้าได้ชำระตามความเป็นจริง

อนึ่ง แม้ว่าคณะรัฐมนตรีโดยข้อเสนอของสำนักงบประมาณจะอนุมัติเงินประจำงวดให้ กรมควบคุมมลพิษจัดซื้อที่ดินเพื่อเป็นที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสียรวมได้ในวงเงินไร่ละ ๑.๐๒๘ ล้านบาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๑,๙๕๖.๖ ล้านบาท แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าทางราชการจะต้องจัดซื้อที่ดินเต็ม

ตามเงินประจำงวดที่ได้รับอนุมัติ ข้อเสนอให้จัดซื้อที่ดินของคณะกรรมการผลประกวดราคาจะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขท้ายสัญญาว่าจ้างแบบเหมารวมเพื่อการออกแบบรวมก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษจังหวัดสมุทรปราการในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดหาที่ดินด้วย คือต้องให้กลุ่มกิจการร่วมค้า NVPSKG เป็นผู้จัดหาที่ดินให้ทางราชการ เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่าคณะกรรมการผลประกวดราคาได้เสนอให้จัดซื้อที่ดินจากบริษัทคลองด่าน มารีน แอนด์ฟิชเชอรี จำกัด โดยตรง ในวงเงินสูงถึงไร่ละ ๑.๐๒๘ ล้านบาท โดยไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขท้ายสัญญาว่าจ้างแบบเหมารวม เพื่อการออกแบบรวมก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษจังหวัดสมุทรปราการในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดหาที่ดิน ทำให้ทางราชการต้องซื้อที่ดินจากบริษัทคลองด่าน มารีน แอนด์ฟิชเชอรี จำกัด ในราคาไร่ละ ๑.๐๒๘ ล้านบาท ซึ่งแพงกว่าราคาประเมินถึงไร่ละ ๕๕๐,๐๐๐ บาท ทั้ง ๆ ที่ขณะนั้นเศรษฐกิจของประเทศทรุดตัวมาเป็นระยะเวลาเกือบหนึ่งปีแล้ว ราคาที่ดินทั่วประเทศตกต่ำลงมาก การกระทำของคณะกรรมการพิจารณาผลประกวดราคาจึงเป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรง

ความเห็น

เห็นว่าข้อเสนอให้จัดซื้อที่ดินของของคณะกรรมการพิจารณาผลประกวดราคา (นายศิริชัย ไพโรจน์บริบูรณ์ นายสมิทธิ์ ปาลวัฒน์วิไชย นางสาวรัตนจิตต์ ณรงค์วิทย์ นายชนินทร์ ทองธรรมชาติ และนายชานัน ตีระนเรศวร) จากบริษัท คลองด่าน มารีน แอนด์ฟิชเชอรี จำกัด ในราคาไร่ละ ๑.๐๒๘ ล้านบาท มีพฤติกรรมส่อไปในทำนองไม่สุจริต มีมูล เพราะที่ดินที่กรมควบคุมมลพิษจัดซื้อจากบริษัท คลองด่าน มารีน แอนด์ฟิชเชอรี จำกัด สูงกว่าราคาประเมินถึงไร่ละ ๕๕๐,๐๐๐ บาท รวมเป็นเงินที่กรมควบคุมมลพิษใช้ในการจัดซื้อที่ดินทั้ง ๑,๙๐๐ ไร่ ๒ งาน สูงกว่าราคาประเมินถึง ๑,๐๔๔,๖๐๐,๐๐๐ บาท ทำให้ราชการได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรง

๔.๗ การตรวจรับที่ดินโดยไม่ชอบ

ข้อเท็จจริง

ก่อนที่กรมควบคุมมลพิษโดยการมอบหมายจากกระทรวงการคลังจะได้ดำเนินการรับโอนที่ดินจากบริษัท คลองด่าน มารีน แอนด์ฟิชเชอรี จำกัด คณะกรรมการตรวจการจ้างซึ่งประกอบด้วยนายปรการ บุญช่วยดี รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ (ขณะนั้น) นางยุวรี อินนา ผู้อำนวยการกองจัดการคุณภาพน้ำ นายวิศว สะศิสมิต หัวหน้าสำนักงานจังหวัดสมุทรปราการ (ขณะนั้น) นายสุทัศน์ วิภากุล เจ้าหน้าที่ที่ดินจังหวัดสมุทรปราการ นางกัลยาณี แสงชูโต ธารักษ์จังหวัดสมุทรปราการ (ขณะนั้น) นายอนุพันธ์ อีฐรัตน์ และนางสาวณิชานันท์ ทองนาค เจ้าหน้าที่กรมควบคุมมลพิษ ได้ร่วมกันมีหนังสือไม่มีเลขที่ ลงวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ รายงานนายศิริชัย ไพโรจน์บริบูรณ์ ว่าเมื่อให้เจ้าของที่ดินพร้อมที่จะส่งมอบที่ดินทั้ง ๑๗ โฉนดให้โดยเสนอเงื่อนไขให้กับทางราชการดังรายละเอียดข้างต้น เพื่อให้งานโครงการดังกล่าวสามารถ

ดำเนินการได้ภายใต้เงื่อนไขสัญญา ประกอบกับเงื่อนไขที่เจ้าของที่ดินเสนอไม่ทำให้ทางราชการเสียเปรียบ คณะกรรมการฯ จึงเห็นสมควรรับมอบที่ดินทั้ง ๑๗ โฉนด เพื่อใช้ในราชการต่อไป

หลังจากนั้นนางยุวรี อินนา ได้มีหนังสือ ส่วนที่สุด ที่ กจน. ๒๖๑/๒๕๔๑ ลงวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ รายงานนายศิริชัยญู โพธิ์โรจน์บริบูรณ์ ว่าคณะกรรมการตรวจการจ้างซึ่งผู้ประกอบการเจ้าหน้าที่กรมควบคุมมลพิษ และเจ้าหน้าที่ที่ดินจังหวัดสมุทรปราการ ธารักษ์จังหวัดสมุทรปราการ และผู้แทนจังหวัดสมุทรปราการ ได้ร่วมกันตรวจสอบและพิจารณาเอกสารประกอบหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับที่ดินสำหรับการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียภายใต้โครงการว่าจ้างแบบเหมารวมฯ ซึ่งเป็นที่ดินที่ตั้งอยู่ริมทะเล ถนนสุขุมวิทช่วงกิโลเมตร ๕๘ ตำบลคลองด่าน อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยมีโฉนดที่ดินจำนวน ๑๗ แปลง รวมเนื้อที่ ๑๙๐๓-๐-๓๑ ไร่แล้ว คณะกรรมการฯ เห็นควรรับมอบที่ดินทั้ง ๑๗ แปลงดังกล่าวไว้ในโครงการ ในกรณีนี้ เพื่อให้สามารถดำเนินการรับโอนสิทธิ์ที่ดินดังกล่าวได้ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ กจน.จึงใคร่ขอนำเรียนถึงผลการตรวจรับที่ดินของคณะกรรมการฯ ดังมีรายละเอียดตามเอกสารแนบมาเพื่อโปรดพิจารณา หากเห็นชอบจะได้ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรับโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินดังกล่าวต่อไป ซึ่งนายศิริชัยญู โพธิ์โรจน์บริบูรณ์ ได้สั่งการเมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ ว่าเห็นชอบ

นายสมชาย โชติธรรมธรา เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสมุทรปราการ สาขาบางพลี ได้มีหนังสือ ส่วนมาก ที่ สป ๐๐๒๒.๐๑-๙๘๙๐ ลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๔๕ แจ้งประธานอนุกรรมการได้สวนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่า ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงในการรังวัดสอบเขตที่ดินในโครงการก่อสร้างบ่อบำบัดน้ำเสียรวมจังหวัดสมุทรปราการ ตำบลคลองด่าน อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการแล้ว ดังนี้ เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๑ บริษัท คลองด่าน มารีน แอนด์ ฟิชเชอรี จำกัด ได้ยื่นคำขอรังวัดสอบเขตที่ดิน โฉนดที่ดินเลขที่ ๕๑๔๗, ๗๗๙๗, ๗๗๙๘, ๗๘๐๓, ๗๘๑๗, ๗๘๑๘, ๗๘๑๙, ๗๘๒๐, ๗๘๒๑, ๗๘๘๕, ๗๙๗๖, ๑๒๕๕๐, ๑๓๑๕๐, ๑๓๙๑๗, ๑๕๐๒๔, ๑๕๕๒๘ และ ๑๕๕๖๕ ตำบลคลองด่าน อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน ๑๗ แปลง และได้กำหนดนัดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกไปทำการรังวัด เมื่อวันที่ ๒๓, ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ และวันที่ ๒-๖ มีนาคม ๒๕๔๑ ซึ่งผลการรังวัดปรากฏว่า ได้รูปแผนที่และเนื้อที่คงเดิม แต่เจ้าของที่ดินไม่มาติดต่อและเจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนได้ตรวจสอบแล้วปรากฏว่า ได้โอนกรรมสิทธิ์ที่ราชพัสดุแล้ว จึงได้ยกเลิกคำขอสอบเขตตามคำสั่งเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสมุทรปราการ สาขาบางพลี เมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๔๑

นายสุทัศน์ วิวกุล เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสมุทรปราการในฐานะกรรมการตรวจการจ้างคนหนึ่งได้ชี้แจงกับคณะอนุกรรมการฯ ด้านกฎหมาย เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๔๖ อาจจะสรุปสาระสำคัญได้ว่าคณะกรรมการตรวจการจ้างไม่ได้เสนอให้มีการรังวัดสอบเขตที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสียรวมเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ ทั้ง ๑๗ โฉนด แต่ถ้าหากนายสุทัศน์ วิวกุล ชื้อที่ดินทั้ง ๑๗ โฉนดโดยใช้เงินของตนเองเพื่อทำโครงการอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว นายสุทัศน์ วิวกุล ต้องขอให้มีการรังวัดสอบเขตที่ดินทั้ง ๑๗ โฉนด

คณะกรรมการการวิสามัญฯ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าหากคณะกรรมการตรวจการจ้างได้ปฏิบัติงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการตรวจรับที่ดินทั้ง ๑๗ โฉนดอย่างเช่นที่วิญญูชนจะพึงกระทำแล้ว คณะกรรมการตรวจการจ้างก็จะต้องเสนอให้มีการรังวัดสอบเขตที่ดินทั้ง ๑๗ โฉนดก่อนที่จะตรวจรับซึ่งถ้าหากคณะกรรมการได้เสนอให้มีการดำเนินงานตามที่กล่าวข้างต้นแล้ว คณะกรรมการตรวจการจ้างจะต้องพบว่ามีผู้นำพาขายเลนซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันประเภทที่ขายตกลงมาออกเป็นโฉนดที่ดินเลขที่ ๑๕๕๒๘ และโฉนดที่ดินเลขที่ ๑๕๕๖๕ และนำที่ดินทั้งสองโฉนดมาขายให้กับทางราชการเหมือนดังเช่นที่นายนิพิฐ อริยวงศ์ ธารักษ์ จังหวัดสมุทรปราการ ได้มีหนังสือ ที่ ๔๑๕๔/๒๓๓๑ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๔ รายงานผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการว่าที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๕๕๒๘ (เนื้อที่ตามโฉนด ๑๔๘ ไร่ ๕๔ ตารางวา) ยังไม่มีการเข้าทำประโยชน์มีต้นไม้โกงกาง ต้นเสม ขึ้นทั้งแปลง การรังวัดสอบเขตพบหลักเขตที่ดินทางด้านทิศเหนือจำนวน ๗ หลัก ด้านทิศเหนือ-ด้านทิศตะวันออก หลักเขตบางส่วนสูญหายเนื่องจากพังเป็นคลองในเขตโฉนดที่ดินและมีคลองเดินเรือผ่านกลางแปลงด้านทิศใต้พังลงทะเลเป็นบางส่วน ไม่สามารถนำรังวัดปักเขตได้

ความเห็น

เห็นว่าการตรวจรับที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสียรวมเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ โฉนดเลขที่ ๑๕๕๒๘, ๑๕๕๖๕, ๑๕๐๒๔ และ ๑๓๘๑๗ มีพฤติกรรมส่อไปในทำนองไม่สุจริต มีมูล

ประเด็นปัญหาด้านวิศวกรรม

ประเด็นปัญหาด้านวิศวกรรม

๑. การไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดและรูปแบบของโครงการจากผลการศึกษา

จากการพิจารณารายงานผลการศึกษา " โครงการการจัดการน้ำเสียและการควบคุมมลพิษ " ในบริเวณพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการของ Montgomery Watson Asia ร่วมกับ Seatec International Limited และ Southeast Asia Technology Company Limited โดย Asian Development Bank (ADB) ร่วมกับ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ ในการจัดสัมมนาครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๓๗ และ ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘ ซึ่งใช้เป็นแนวทางในการจัดทำร่าง ข้อกำหนดของโครงการ (TOR) ในการจัดจ้าง " ผู้รับเหมาออกแบบพร้อมก่อสร้าง (TURNKEY) " ตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นมาแล้วนั้น

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญฯ เห็นว่า ในระยะเวลานั้น นายอึ้งพันธ์ มนะสิการ ซึ่งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมและนายปกิต ภิระวานิช เป็นอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ในการปฏิบัติตามนโยบายที่ทางคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติในหลักการที่เกี่ยวข้องกับโครงการนี้ แต่ในภายหลังปรากฏว่า ได้มีการดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญของข้อกำหนดและรูปแบบของโครงการเพื่อเป็นประโยชน์ให้แก่ผู้ชนะการประมูล (ซึ่งก็คือกลุ่มกิจการร่วมค้า NVPSKG และ เป็นคู่สัญญากับรัฐในโครงการนี้) โดยลักษณะปกปิดข้อเท็จจริง ไม่มีการนำเสนอเรื่องเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ก่อนที่จะดำเนินการประมูล แต่กลับนำเสนอเรื่องหลังจากได้รับข้อเสนอทางด้านเทคนิคและราคา ในครั้งที่ ๒ แล้ว ซึ่งถือเป็นการดำเนินการที่ชัดเจน โดยอาศัยอำนาจหน้าที่ไปใช้ในทางที่มิชอบ (ถือเป็นการเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นไม่ปกป้องผลประโยชน์ของรัฐ) ทำให้รัฐได้รับความเสียหายโดยสามารถสรุปเป็นประเด็นหลัก ได้ดังนี้

๑.๑ พื้นที่บริการ

หน่วย : ตารางกิโลเมตร

ขั้นตอนการ ดำเนินโครงการ	ช่วงเวลา	ผลการศึกษา Conceptual	ข้อกำหนด โครงการ TOR	สัญญาฯ Contract
ระยะที่ ๑	เริ่มบริการ	๑๗๐	๑๕๐	๑๒๗
ระยะที่ ๒	๑๐ ปี	ไม่ระบุ	๑๕๐	๑๒๗
ระยะที่ ๓	๑๐ ปี	๕๑๐	๑๕๐	๑๒๗
ระยะที่ ๔ - ๗	ไม่ระบุ	ไม่มีศึกษา	ไม่ระบุ	-

จากตาราง เมื่อทำการเปรียบเทียบพื้นที่ให้บริการตาม TOR และ Contract กับ Conceptual ในการดำเนินโครงการระยะที่ ๑ มีความแตกต่างของพื้นที่เท่ากับ ๒๐ ตารางกิโลเมตร (ร้อยละ ๑๑.๗๖) และ ๔๓ ตารางกิโลเมตร (ร้อยละ ๒๕.๓๐) ตามลำดับ (โดยอาศัยจุดที่ตั้งของบ่อผันน้ำเข้าเป็นตัวกำหนดหลัก) ส่วนในการดำเนินโครงการระยะที่ ๒ , ๓ ตาม TOR และ Contract เทียบกับ Conceptual จะมีความแตกต่างเท่ากับ ๓๖๐ ตารางกิโลเมตร (ร้อยละ ๗๐.๕๙) และ ๓๘๓ ตารางกิโลเมตร (ร้อยละ ๗๕.๑๐) แต่ในส่วนของการดำเนินโครงการระยะที่ ๔ - ๗ Conceptual ไม่มีการทำการศึกษาไว้ เนื่องจากในระยะที่ ๓ ได้ศึกษาครอบคลุมพื้นที่เป้าหมายในจังหวัด รวมทั้งบริเวณโดยรอบ ส่วนใน TOR ยังไม่มีการระบุแผนงานในการกำหนดพื้นที่เป้าหมายที่ชัดเจน

- ผลการพิจารณาแสดงให้เห็นว่ากรมควบคุมมลพิษดำเนินการเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้รับเหมา โดยการยินยอมให้มีการลดจำนวนพื้นที่ลงต่ำกว่าที่กำหนดใน TOR ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่สุดของโครงการ เพราะจะมีผลกระทบถึงเป้าหมายของรัฐที่ได้มีการกำหนดไว้ในแผนการลดและขจัดปัญหามลพิษในจังหวัดสมุทรปราการ อีกทั้งทำให้รัฐต้องสูญเสียทั้งเวลาและงบประมาณในการดำเนินแผนงานฯ ให้ครอบคลุมพื้นที่ในจังหวัดทั้งหมดใหม่ โดยทำการปกปิดข้อมูลเพื่อคงราคาในการประมูลให้สูงกว่าความเป็นจริง ซึ่งเป็นการดำเนินการทุจริตที่สร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงต้องงบประมาณแผ่นดินช่วงที่ประเทศเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจในเวลานั้น

๑.๒ แหล่งที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสีย

ตามที่ได้มีผลสรุปการพิจารณาของ ADB ร่วมกับ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม และกรมควบคุมมลพิษ ในรายงานผลการศึกษาโครงการฯ ของ Montgomery Watson Asia, Seatec International Ltd. และ Southeast Asia Technology Co.,Ltd. โดยในรายงานได้ทำข้อเสนอแนวทางเลือกบริเวณที่ตั้งและจำนวนโรงบำบัดน้ำเสียไว้ทั้งสิ้น ๑๓ ทางเลือก และหนึ่งในนั้นที่ได้รับการคัดเลือกคือ ทางเลือกที่ ๔ ซึ่งมีการระบุอย่างชัดเจนว่าระบบบำบัดน้ำเสียมีจำนวน ๒ แห่ง แยกออกเป็นฝั่งตะวันตก ๑ แห่ง และฝั่งตะวันออก ๑ แห่ง โดยใช้แนวพาดผ่านของแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นตัวกำหนดพื้นที่ฝั่งตะวันตกและฝั่งตะวันออกเพื่อประโยชน์อันเนื่องมาจากพื้นที่และระยะทางไม่ไกลเกินไป คำนวณในการลงทุน ลดความเสี่ยงต่อความเสียหายทั้งโครงการกรณีระบบฯเกิดขัดข้อง ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาต่ำ และง่ายต่อการปรับปรุง พัฒนา เพื่อการรองรับในอนาคต (กรณีที่มีการขยายตัวของชุมชนเมืองและ / หรือ การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ในพื้นที่) ซึ่งได้มีการกำหนดลงใน TOR โดยมีเงื่อนไขในเรื่องการจัดหาที่ดินสำหรับใช้เป็นที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสียทั้ง ๒ แห่ง คือ ตามที่ทางกรมควบคุมมลพิษจัดเตรียมให้และผู้รับเหมาฯ เป็นผู้จัดซื้อ หรือตามขั้นตอนพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๖๒ และก่อนที่จะมีการดำเนินการคัดเลือกผู้เข้าร่วมประมูลในขั้นตอนที่ ๒ ทางด้านเทคนิค ทางกรมควบคุมมลพิษและบริษัทที่ปรึกษา AMS ได้กำหนดเงื่อนไขใหม่ในส่วนของการตั้งโรงบำบัดน้ำเสียจาก ๒ แห่ง ให้รวมเป็นแห่งเดียวทางฝั่งตะวันออก เนื่องจากการประหยัดการลงทุนในเรื่องค่าที่ดินซึ่งขณะนั้นมีราคาแพง ง่ายต่อการบำรุงรักษา ประหยัด

ค่าใช้จ่ายและมีความคุ้มค่าทางด้านเศรษฐศาสตร์ อันเนื่องมาจากขนาด (Economic of Scale)

- ผลการพิจารณาแสดงให้เห็นว่า ตามที่ได้มีการระบุเรื่องของจำนวนและบริเวณพื้นที่ตั้งของระบบบำบัดน้ำเสียใน TOR โดยกรมควบคุมมลพิษเป็นผู้จัดทำ ควรที่จะถือเป็นบทสรุปของภาครัฐในการดำเนินโครงการนี้ หากในกรณีที่จะมีการแก้ไขในประเด็นเรื่องบริเวณที่ตั้งและจำนวนของโรงบำบัดฯ น่าที่จะทำการศึกษาอีกครั้งหรือเสนอเพื่อพิจารณาใหม่ แต่ทางกรมควบคุมมลพิษได้ทำการแก้ไขในทันที โดยอาศัยความคิดเห็นจากบริษัทที่ปรึกษา AMS มาเป็นเหตุผลในการเปลี่ยนแปลง (เพื่อให้กลุ่มผู้ที่เป็นเจ้าของที่ดิน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับผู้เข้าร่วมประมูล "กลุ่มกิจการร่วมค้า NVPSKG " ได้รับประโยชน์จากการขายที่ดิน) ทำให้รัฐต้องทำการเพิ่มงบประมาณในการก่อสร้างโครงการมากขึ้น อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงขนาดและความยาวของท่อที่มีระยะทางเพิ่มขึ้น การระบุคุณสมบัติของท่อที่สูงขึ้น การปรับขนาดและกำลังของสถานีสูบน้ำให้ใหญ่ขึ้น ในขณะที่การรวบรวมที่ดินระบบบำบัดฯ ไว้เพียงแห่งเดียว การกระทำของกรมควบคุมมลพิษ โดยในขณะนั้นนายปกติ ภิระวานิช อธิบดีเป็นผู้ลงนาม (ในจดหมายที่ ๐๓๐๒ / ๖๖๗๗ ลงวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๓๙ ถึง กลุ่มกิจการ Marubeni & Hyundai โดยระบุถึงข้อเสนอทางด้านเทคนิคครั้งที่ ๑ ว่า " ทางกรมควบคุมมลพิษตัดสินใจที่จะไม่ดำเนินการตามเงื่อนไขการตั้งโรงบำบัดฯ ๒ แห่ง " และให้ดำเนินการส่งข้อเสนอทางด้านเทคนิคครั้งที่ ๒ ตามบันทึกเพิ่มเติมแนบท้าย ๒ ของจดหมายฉบับนี้ ส่วนทั่วไป ข้อที่ ๑.๑ " ให้ทำการรวมระบบบำบัดเหลือเพียงแห่งเดียวทางฝั่งตะวันออก)" ทำให้รัฐได้รับความเสียหายจากการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ ส่อพฤติกรรมไปในทางทุจริต เอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้ชนะการประมูล (ทั้งในทางตรงคือคู่แข่งถอนตัวจากการประมูลในขั้นตอนที่ ๒ ด้วยสาเหตุความไม่พร้อม ซึ่งไม่สามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้ และทางอ้อมคือกลุ่มที่เกี่ยวข้องทำการขายที่ดินได้) ทำให้งบประมาณของรัฐสูญเสียโดยเปล่าประโยชน์ และอาจเนื่องมาจากการสมยอมราคาในการประมูลโครงการ

๑.๓ ระบบบำบัดน้ำเสีย

จากผลสรุปการพิจารณารายงานการศึกษา ได้มีการระบุเรื่องระบบบำบัดน้ำเสีย โดยทำการเสนอเป็นแบบ Aerated Lagoon (AL) เนื่องจากการลงทุนที่ต่ำ บำรุงรักษาง่าย การปรับปรุงพัฒนาเป็นระบบบำบัดแบบ Extended Aeration Activated Sludge (EAAS) ได้สะดวก เพราะระบบแบบ EAAS ใช้พื้นที่น้อยกว่าระบบแบบ AL ดังนั้น จึงได้มีการกำหนดลงใน TOR โดยแบ่งการพัฒนาโรงบำบัดออกเป็นช่วงๆ เริ่มตั้งแต่ระยะที่ ๑ ใช้ระบบแบบ AL และระยะถัดไปเป็นแบบ EAAS ซึ่งเป็นการดำเนินการที่จะต้องคำนึงถึงผลสำเร็จของโครงการทั้งทางด้านคุณภาพของน้ำเสีย ปริมาณน้ำเสียที่ลดลง และรายได้จากการบำบัดฯ เพื่อใช้ในการประเมินผลตามแผนงานที่กำหนดเพื่อนำไปใช้ในการประมูลว่าจ้างฯ ผู้รับเหมาของโครงการ โดยในขั้นตอนข้อเสนอทางด้านเทคนิคครั้งที่ ๑ และ ๒ ทางกลุ่มกิจการร่วมค้า NVPSKG ซึ่งได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้ชนะการประมูล ได้ทำการเสนอระบบบำบัดฯ เป็นแบบ EAAS มาตลอด และทางกรมควบคุมมลพิษได้ทำการลงนามในสัญญาว่าจ้างกับกลุ่มกิจการร่วมค้า NVPSKG ซึ่งได้มีการกำหนดการออกแบบและก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียเป็นแบบ EAAS

- ผลการพิจารณาแสดงให้เห็นว่า ทางกรมควบคุมมลพิษและบริษัทที่ปรึกษา AMS ร่วมกัน เปลี่ยนแปลงรูปแบบฯ ของระบบบำบัดโดยผลการและเห็นชอบให้มีการดำเนินการ ออกแบบและก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียแบบ EAAS โดยที่ไม่คำนึงถึงภาระของค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษา ค่าซ่อมบำรุงระบบบำบัดฯ ว่าจะสูงเท่าไร ส่วนรายได้จากค่าบริการทางจังหวัดจะมีความสามารถจัดเก็บได้มากน้อยเพียงไร มุ่งหวังเพียงเงินงบประมาณของรัฐที่นำมาใช้เป็นค่าออกแบบ และก่อสร้างโครงการให้เป็นไปตามวงเงิน งบประมาณที่ได้มีการอนุมัติไว้แล้วโดยคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และคณะรัฐมนตรี

๑.๔ ปริมาณน้ำเสีย

จากรายงานผลการศึกษาฯ และ TOR ได้มีการประมาณการปริมาณน้ำเสียเข้าระบบบำบัดใกล้เคียงกัน ในช่วงระยะเวลาเริ่มต้นโครงการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

หน่วย : ลูกบาศก์เมตร

ขั้นตอนการ ดำเนินโครงการ	ช่วงเวลา	ผลการศึกษา Conceptual	ข้อกำหนด โครงการ TOR	สัญญา Contract
ระยะที่ ๑	เริ่มบริการ	๕๗๕,๐๐๐	๕๒๕,๐๐๐	๕๒๕,๐๐๐
ระยะที่ ๒	๑๐ ปี	ไม่ระบุ	๕๒๕,๐๐๐	๕๒๕,๐๐๐
ระยะที่ ๓	๑๐ ปี	๗๐๐,๐๐๐	๕๒๕,๐๐๐	๕๒๕,๐๐๐
ระยะที่ ๔	ไม่ระบุ	ไม่มีศึกษา	๙๑๕,๐๐๐	-
ระยะที่ ๕	ไม่ระบุ	ไม่มีศึกษา	๑,๒๐๕,๐๐๐	-
ระยะที่ ๖	ไม่ระบุ	ไม่มีศึกษา	๑,๔๘๕,๐๐๐	-
ระยะที่ ๗	ไม่ระบุ	ไม่มีศึกษา	๑,๗๘๕,๐๐๐	-

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า Conceptual TOR และ Contract มีการดำเนินการเป็นไปตามที่กำหนดในแผนงานของผลการศึกษาโครงการฯ โดยทางกรมควบคุมมลพิษได้เพิ่มเติมการประมาณการปริมาณน้ำเสียเข้าระบบฯ จากพื้นที่ใกล้เคียง (ทั้งบริเวณรอบนอกเขตกรุงเทพมหานครและบริเวณเขตรอบต่อที่มีพื้นที่ติดกับจังหวัดฉะเชิงเทรา) ไว้ใน TOR ตามระยะการดำเนินโครงการฯ ในขณะที่ข้อมูลจากผลการศึกษาฯ ได้มีการระบุให้ปริมาณน้ำเสียเข้าระบบฯ ในโครงการระยะที่ ๑ ประมาณ ๕๒๕,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร และในระยะที่ ๓ ประมาณ ๗๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร โดยมีที่มาจากการประมาณการรองรับจำนวนประชากร ๖๐๐,๐๐๐ คน (ร้อยละ ๖๐) ของจำนวน ประชากร และร้อยละ ๘๐ ของจำนวนโรงงานในพื้นที่ ที่ให้บริการ ช่วงการดำเนินโครงการระยะที่ ๑ ส่วนในช่วงระยะที่ ๓ กำหนดให้สามารถให้บริการรองรับประชากรได้ถึง ๑,๖๐๐,๐๐๐ คน (ร้อยละ ๗๕) และร้อยละ ๘๕ สำหรับโรงงานในพื้นที่บริการ

- ผลการพิจารณาแสดงให้เห็นว่าการประมาณการน้ำเสียเข้าระบบฯ ที่ทางกรมควบคุมมลพิษกำหนดไว้ในแผนการดำเนินโครงการระยะที่ ๔ - ๗ ไม่มีที่มาของข้อมูลที่ชัดเจน ซึ่งได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการจัดหาพื้นที่ตั้งระบบบำบัดฯ ที่ได้มีการดำเนินการจัดซื้อที่ดินเพื่อรองรับการขยายระบบบำบัดฯ มากถึง ๑,๙๐๓ ไร่ โดยที่ยังไม่มีการเปิดเผย ข้อมูลผลการสำรวจ

ปริมาณน้ำเสียที่คาดว่าจะเข้าระบบในระยะที่ ๑ ว่าจะมีปริมาณเท่าไร เป็นการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพของข้าราชการในกรมควบคุมมลพิษ หรือเป็นการใช้อำนาจหน้าที่เอื้อประโยชน์ให้แก่กลุ่มเจ้าของที่ดิน และเห็นควรตั้งเป็นข้อสังเกตในการดำเนินโครงการในระยะต่อไป ว่าจะเป็นการทุจริตเชิงแผนงานหรือไม่ เพราะในระยะต่อไปของโครงการจะมีมูลค่างานสูงกว่าแผนงานในระยะปัจจุบันมาก

๑.๕ งบประมาณโครงการ

ตามรายงานผลการศึกษามีการระบุประมาณการงบในการออกแบบและก่อสร้างโครงการระยะที่ ๑ มีมูลค่าประมาณ ๑๓,๔๖๒ ล้านบาท หลังจากกรมควบคุมมลพิษได้รับการพิจารณาอนุมัติในหลักการให้ดำเนินโครงการฯ โดยคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติงบประมาณโครงการครั้งแรกเมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๓๘ ในวงเงิน ๑๒,๘๗๒ ล้านบาท ต่อมารัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม นำเสนอแผนการปรับปรุงโครงการพร้อมขอเพิ่มงบประมาณอีก ๑๐,๐๘๓ ล้านบาท รวมเป็นมูลค่างาน ๒๒,๙๕๕ ล้านบาท ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐ และคณะรัฐมนตรีเห็นชอบตามที่เสนอ เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๐ ต่อมาทางกรมควบคุมมลพิษลงนามในสัญญาว่าจ้างกับกลุ่มกิจการร่วมค้า NVPSKG เป็นมูลค่างานทั้งสิ้น ๒๒,๙๔๙,๙๘๔,๐๒๐ บาท เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๐

- ผลการพิจารณาแสดงให้เห็นว่า มีการให้ความร่วมมือในการตั้งงบประมาณโครงการในส่วนของภาคราชการ โดยเริ่มตั้งแต่การกำหนดงบประมาณฯ ในครั้งแรกให้มีมูลค่าใกล้เคียงกับมูลค่าในรายงานผลการศึกษา เนื่องจากไม่มีข้อมูลที่แสดงถึงแหล่งที่มาของวงเงินที่เสนอ และในครั้งที่ ๒ ของการขอเพิ่มงบประมาณ โดยอ้างเหตุผลจากผลการพิจารณาแผนงานการก่อสร้างระบบสาธารณสุขปโภคในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมาณผลมาทำการขอปรับปรุงวิธีการก่อสร้างโครงการ อันเป็นอีกเหตุผลหนึ่งของการนำไปสู่การขยายงบประมาณ โครงการอีกกว่า ๑๐,๐๘๓ ล้านบาท ทั้งที่กรมควบคุมมลพิษสามารถดำเนินการตรวจสอบราคากลางจากกรมโยธาธิการได้ และจากการซักถามเจ้าหน้าที่กรมควบคุมมลพิษ ไม่สามารถตอบถึงที่มาของงบประมาณฯ ที่ทำการเสนอคณะรัฐมนตรีได้ ซึ่งในการพิจารณาเห็นชอบในการเสนองบประมาณทั้งสองครั้ง ของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติและคณะรัฐมนตรี รวมทั้งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ มิได้มีการทักท้วงใด ๆ ในประเด็นรายละเอียดของงบประมาณที่สูงเกินความเป็นจริง โดยมีข้อมูลพื้นฐานจากรายงานผลการศึกษาโครงการฯ ที่ได้ผ่านการพิจารณาร่วมระหว่าง ADB กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม และกรมควบคุมมลพิษ สรุปได้ว่าผู้ที่มีส่วนในการวางแผนการจัดทำงบประมาณ เพื่อให้กลุ่มกิจการร่วมค้า NVPSKG ได้รับผลกำไรเป็นมูลค่าสูง ซึ่งมีทั้งนักการเมือง ข้าราชการระดับสูงในแต่ละกรมที่เกี่ยวข้อง ข้าราชการในกรมควบคุมมลพิษ และเอกชนร่วมกันทำให้รัฐได้รับความเสียหาย โดยใช้อำนาจหน้าที่ไปในทางมิชอบ แสวงหาผลประโยชน์ให้แก่พวกพ้อง

๒. การดำเนินการออกแบบและการก่อสร้างไม่เป็นไปตามสัญญาฯ

โครงการระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย จังหวัดสมุทรปราการ โดยกรมควบคุมมลพิษทำการว่าจ้างกลุ่มกิจการร่วมค้า NVPSKG ดำเนินการออกแบบและก่อสร้าง (Turnkey) เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๐ เป็นมูลค่างานทั้งสิ้น ๒๒,๙๔๙ ล้านบาท และเนื่องมาจากการดำเนินการว่าจ้างในลักษณะการออกแบบพร้อมการก่อสร้าง (เสนอและได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๓๘) ผู้รับเหมาฯ เริ่มดำเนินการ (หลังจากวันลงนามในสัญญาฯ ๖ เดือน) เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ โดยดำเนินการออกแบบ Detail Design ตามแนวทาง Prelim Design (ซึ่งใช้ในการประมาณฯ) และในช่วงที่ทำการออกแบบจะต้องทยอยส่งแบบเพื่อขออนุมัติจากทางกรมควบคุมมลพิษ ผ่านบริษัทที่ปรึกษา AMS หลังจากที่ได้รับการอนุมัติจากกรมควบคุมมลพิษจะต้องทำ Shop Drawing เสนอพร้อมวิธีการก่อสร้างต่อบริษัทที่ปรึกษา AMS เพื่อพิจารณาอีกครั้งในรายละเอียดของงานก่อนที่จะทำการก่อสร้าง และเมื่อได้รับการอนุมัติจากบริษัทที่ปรึกษา AMS เป็นที่เรียบร้อย จึงสามารถดำเนินการก่อสร้างได้ โดยปัจจุบันงานฯ มีความคืบหน้าไปมากและใกล้จะแล้วเสร็จในอนาคตรอนไกลนี้

- ผลการพิจารณาของคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญ เห็นว่าการว่าจ้างงานในลักษณะเหมารวม (Turnkey) ซึ่งเสนอโดยนายยิ่งพันธ์ มนะสิการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ต่อคณะรัฐมนตรี และได้รับความเห็นชอบตามที่เสนอ ในขณะที่กรมควบคุมมลพิษซึ่งไม่มีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญทางด้าน การก่อสร้างเลยต้องรับหน้าที่ในการกำกับดูแลโครงการนี้ ทำให้มีความจำเป็นต้องว่าจ้างบริษัทที่ปรึกษาและควบคุมงาน AMS เข้ามาทำหน้าที่ควบคุม ตรวจสอบงานฯ แทนโดยคงอำนาจในสัญญาฯ ให้กรมควบคุมมลพิษให้ต้องได้รับอนุมัติจากกรมควบคุมมลพิษในทุกเรื่องก่อนที่จะมีการดำเนินการใด ๆ เป็นการอาศัยจุดด้อยของราชการในการปล่อยให้บริการที่ปรึกษา AMS และผู้รับเหมาฯ กระทำการช่วยเหลือเอื้อประโยชน์ให้กัน โดยกรมควบคุมมลพิษเป็นผู้รับผิดชอบตามสัญญาฯ ก่อให้เกิดความเสียหายต่อรัฐและคนส่วนใหญ่ของประเทศ ซึ่งสามารถแบ่งรายละเอียดได้ดังนี้

๒.๑ การออกแบบและก่อสร้าง ระบบรวบรวมน้ำเสีย

การดำเนินการก่อสร้างระบบรวบรวมน้ำเสียทั้ง ๒ ผัง ประกอบไปด้วยงานดังนี้

๑. งานบ่อพักน้ำ (Manhole)
๒. งานบ่อผันน้ำล้น (CSO)
๓. งานบ่อรับน้ำเสียอุตสาหกรรม (IDC)
๔. งานสถานีสูบน้ำ (Pump Station)
๕. งานท่อส่งน้ำเสีย (Trunk Sewer)

- ผลการพิจารณาจากเอกสารหลักฐาน และซักถามผู้ที่เกี่ยวข้อง ทำให้ทราบได้ว่าผู้รับเหมาฯ มีการดำเนินการก่อสร้างงานบางประเภทไม่ถูกต้องตามแบบฯ (Detail Design) ที่ได้รับอนุมัติฯ โดยร่วมกับบริษัทที่ปรึกษา AMS ทำการปรับ ลด ยกเว้นงาน โดยไม่ได้

รับการอนุมัติจากกรมควบคุมมลพิษอย่างเป็นทางการ ซึ่งน่าจะมีข้าราชการในกรมควบคุมมลพิษให้การช่วยเหลืออีกทาง ดังมีรายละเอียดของข้อมูลต่อไปนี้

๒.๑.๑ ไม่ทำการปรับปรุงสภาพดินบริเวณบ่อพักน้ำ (Manhole)

จากเอกสาร " การออกแบบและก่อสร้างท่อรวบรวมน้ำเสียรวมโครงสร้างอาคารรับน้ำเสียที่มีผลกระทบต่อทางหลวง จัดทำโดยกลุ่มกิจการร่วมค้า NVPSKG เสนอกรมทางหลวง " ทำให้ทราบว่า การก่อสร้างบ่อพักน้ำเสีย ในแต่ละตำแหน่งจะต้องทำการเจาะสำรวจชั้นดิน เพื่อใช้ประกอบในการออกแบบและการคำนวณโครงสร้างให้สามารถก่อสร้างได้ถูกต้อง มั่นคง แข็งแรง โดยส่วนใหญ่ต้องทำการปรับปรุงสภาพดินก่อนที่จะทำการก่อสร้างด้วยวิธี Jet Grouting เป็นแบบ Cement Column หรือ Cement Slab เนื่องจากสภาพชั้นดินโดยทั่วไปในจังหวัดสมุทรปราการ มีลักษณะเป็น Soft Clay ที่ความลึกตั้งแต่ ๐.๐๐ - ๑๒.๐๐ เมตร Medium Clay ๑๒.๐๐ - ๒๔.๐๐ เมตร Stiff Clay ๒๔.๐๐ - ๓๑.๐๐ เมตร และ Sand ๓๑.๐๐ - ๓๖.๐๐ เมตร ซึ่งมีอัตราการทรุดตัวเฉลี่ยในรอบ ๑๐ ปี ประมาณ ๑.๗ เมตร และจากการซักถามบริษัทที่ปรึกษา AMS ได้มีการชี้แจงว่า "การปรับปรุงสภาพดินในแต่ละตำแหน่งของบ่อ อาจไม่จำเป็น ขึ้นอยู่กับข้อมูลชั้นดิน และความคิดเห็นของผู้ควบคุมงาน" รับฟังได้ว่าการปรับปรุงสภาพดินของบ่อพักน้ำเสียไม่จำเป็นจะต้องทำ (ในราคาก่อสร้างควรจะรวมค่าปรับปรุงสภาพดินไว้ในงานท่อแล้ว เนื่องจากมีการระบุในเงื่อนไขที่อาจจะต้องทำ) และทางบริษัทที่ปรึกษา AMS ไม่เคยมีการแจ้งให้กรมควบคุมมลพิษรับทราบ ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของงานเพิ่ม-ลด ในโครงการการดำเนินการของบริษัทที่ปรึกษา AMS ก่อให้เกิดความเสียหายต่อโครงการ และเป็นการปฏิบัติผิดจรรยาบรรณของวิชาชีพ โดยสามารถตั้งข้อสังเกตในงานที่ได้มีการตรวจรับงานและเบิกจ่ายเงินไปแล้วว่า อาจจะมีการก่อสร้างงานไม่ถูกต้องตามสัญญา ซึ่งจะต้องทำการสุ่มตรวจสอบการทรุดตัวตำแหน่งของบ่อพักน้ำเสียในแต่ละ Section เพื่อเป็นการพิสูจน์ข้อสงสัยให้มีคำตอบที่ชัดเจนและอาจมีผลกระทบต่อเนื่องกับการก่อสร้างงานในส่วนอื่นๆ เช่น การทรุดตัวของพื้นผิวการจราจร การบิดและการแยกตัวจากการยึดของท่อๆ กับบ่อพัก

๒.๑.๒ การตรวจรับงานและการก่อสร้างท่อส่งน้ำเสีย (Pipe Jacking)

ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดฯ

ตามคำชี้แจงของบริษัทที่ปรึกษา AMS ในที่ประชุมคณะอนุกรรมการฯ ด้านวิศวกรรม เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๕ เรื่องประเด็น Tolerance ของท่อที่ระบุใน Specification Section ๘ ๘.๓ Pipe Jacking - ๘.๓.๑๑ โดยกำหนดให้ค่าในแนวดิ่งขึ้นลง ไม่เกิน ๒.๕ เซนติเมตร และค่าแนวนอนซ้ายขวาไม่เกิน ๕.๐ เซนติเมตร คำนวณจากจุดศูนย์กลางแนวท่อของปลายท่อทั้ง ๒ ข้าง และในประเด็นที่เกี่ยวกับ Collar ที่มีการกำหนดคุณสมบัติวัสดุที่นำมาใช้ โดยท่อนาดตั้งแต่ ๑,๐๐๐ มิลลิเมตรขึ้นไป ทำจากวัสดุเหล็กและท่อขนาดตั้งแต่ ๘๐๐ มิลลิเมตรลงมาทำจากวัสดุสแตนเลส (เนื่องจากในท่อขนาดเล็กไม่สามารถเข้าไปทำการเชื่อม PE Lining ได้จึงต้องใช้วัสดุที่มีความทนทานการกัดกร่อนได้ดี) ส่วนในประเด็นหลักเกณฑ์การตรวจรับงานท่อ Pipe Jacking มีการชี้แจงว่าในกรณีที่มีข้อมูลจากการทำ Survey ภายในท่อ ปรากฏว่ามีตำแหน่งท่อในส่วนไหนมีค่าเกินกว่าที่กำหนด จะทำการจ่ายเพียงร้อยละ ๘๗

ของราคาต่อหน่วยตามสัญญา ของท่อในแต่ละขนาด ซึ่งจนถึงวันที่มาชี้แจงฯ จำนวนเงินที่หักไว้มีมูลค่าประมาณ ๑๐๐ ล้านบาท กับ ๑ ล้านเหรียญสหรัฐ เมื่อมีการดำเนินการตรวจสอบประเด็นเรื่อง Tolerance ของท่อจากการตรวจสอบเอกสาร "Jacking Data ของ Manhole EL ๐๐M - ๕๕๕ to EL๐๐M - ๕๕๐ , SC ๒๖" พบว่าตามข้อมูล Survey Data มีการระบุ Out of Tolerance = ๔๒.๔๙๐ เมตร แต่ในเอกสาร "Pipe Construction Works – Application and Certification Progress Report # ๕๖ for October ๒๐๐๒." กลับไม่มีค่า Out of Tolerance ระบุในการตรวจรับงาน แสดงให้เห็นว่า ทางบริษัทที่ปรึกษา AMS ทำการช่วยเหลือผู้รับเหมาฯ หลักในการตรวจรับงาน เพื่อทางผู้รับเหมาฯจะได้ทำการตั้งเบิกเงินจากกรมควบคุมมลพิษได้เต็มมูลค่า การกระทำเช่นนี้ถือเป็นการเอื้อประโยชน์ที่ชัดเจนและเป็นที่น่าสงสัยถึงงานในส่วนอื่น ๆ รวมทั้งเรื่องวัสดุที่นำมาใช้ทำ Collar ก็มีใช้สแตนเลสตามที่ระบุ ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า ปริมาณเงินที่กรมควบคุมมลพิษได้ทำการเบิกจ่ายให้แก่ผู้รับเหมาฯอาจจะไม่ถูกต้องตามปริมาณงานที่ผู้รับเหมาฯ ทำได้ อีกทั้งอาจตั้งข้อสังเกตถึงราคาค่าก่อสร้างที่ทางกรมควบคุมมลพิษทำการว่าจ้างฯ กลุ่มกิจการร่วมค้า NVPSKG อาจจะเป็นราคาที่สูงกว่าความเป็นจริงถึง ๒-๓ เท่า ของราคาตลาด และผลกระทบต่อเนื่องที่อาจจะเกิดขึ้นกับโครงสร้างภายในท่อฯ ประโยชน์ใช้สอยในการทำงาน เช่น การรั่วซึมตามแนวรอยต่อของท่อฯ แต่ละท่อน การหลุดตัวของแนวท่อฯที่ไม่เท่ากัน เกิดการสะสมของตะกอนภายในแนวรอยต่อของท่อฯ การเกิดปฏิกิริยาก๊าซไฮโดรเจนซัลไฟด์ จากการย่อยสลายแบบไร้อากาศ

๒.๑.๓ การออกแบบและก่อสร้างบ่อผันน้ำล้น (CSO) ไม่ถูกต้องตามสัญญา

จากการกำหนดให้บ่อผันน้ำล้นเป็นจุดรับน้ำเสียจากแหล่งชุมชน คริวเรือนสถานประกอบการ โดยมีตำแหน่งรับน้ำเสียตามแนวท่อระบายน้ำเดิม (ซึ่งเป็นระบบเปิดน้ำฝนสามารถไหลเข้าสู่ระบบได้) จากการตรวจสอบข้อมูลและรับฟังคำชี้แจงของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการชี้แจงตามเอกสารของเทศบาลตำบลสำโรงเหนือ ที่ สป. ๕๒๓๐๔ / ๑๘๑๖ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ สรุปได้ว่า การก่อสร้างบ่อผันน้ำล้นของผู้รับเหมาฯ ไม่ได้ดำเนินการเพื่อให้ใช้ประโยชน์ได้ เพียงหวังดำเนินการให้ก่อสร้างให้แล้วเสร็จครบจำนวนตามสัญญาเท่านั้น เนื่องจากการออกแบบของทางผู้รับเหมาฯ ไม่ได้ทำการสำรวจท่อระบายน้ำสาธารณะเดิม ว่ามีลักษณะขนาดอย่างไร ทำให้เมื่อก่อสร้างจึงเกิดปัญหาเศษขยะอุดตัน น้ำท่วมขังสาเหตุจาก ๑. ตะแกรงดักขยะไม่ได้รับการขจัดขยะทิ้ง ในช่วงระหว่างทำการก่อสร้าง ทำให้เกิดการอุดตันและน้ำท่วมขังบริเวณโดยรอบ ๒. ขนาดของท่อรับน้ำเข้า และออกจากตัวบ่อผันน้ำล้นมีขนาดเล็กกว่าท่อเดิม ก่อให้เกิดการระบายน้ำไม่ทัน ล้นออกจากท่อระบายน้ำเดิม ทำให้เกิดการท่วมขัง ๓. ระดับของท่อรับน้ำเข้าของบ่อฯ อยู่สูงกว่าระดับน้ำเข้าจากท่อระบายเดิมและ/หรือระดับของท่อน้ำระบายออกของบ่อฯ อยู่ต่ำกว่าระดับคลองหรือลำราง ทำให้เกิดการเอ่อล้นของน้ำซึ่งย้อนกลับเข้ามาในบ่อ มีผลให้น้ำท่วมขัง ๔. การไม่ดำเนินการขุดลอกท่อระบายน้ำเข้าเดิมและลำรางคลองที่จะใช้ระบายน้ำออกจากบ่อฯ อันเนื่องมาจากเศษวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างไปอุดตัน ๕. ประตูกั้นน้ำในบ่อผันน้ำล้นซึ่งมีน้ำหนักถึง ๓๕๐ กิโลกรัม ไม่สามารถใช้งานได้ เนื่องจากลักษณะสภาพของบ่อฯมีการหลุดตัวทำให้ระดับน้ำทั้ง ๒ ด้านในบ่อฯ มีระดับเท่ากันหรือข้อต่อหมุนของประตูกั้นหรือประตูกั้นน้ำ

ไม่อยู่ในแนวดิ่งที่ได้จาก กับระดับน้ำ ซึ่งจะทำให้เกิดการท่วมขังของน้ำในบริเวณโดยรอบที่ตั้งบ่อฯ จากผลกระทบของบ่อผันน้ำล้นนี้ ทางกรมควบคุมมลพิษและบริษัทที่ปรึกษา AMS ซึ่งได้ทำการตรวจรับงาน เบิกจ่ายเงินให้แก่ผู้รับเหมาฯ ไปแล้ว โดยไม่มีการตรวจสอบการใช้งานก่อน เป็นการละเลยหน้าที่และคุณภาพการใช้สอยของงานและอาจตั้งข้อสังเกตถึงจำนวนบ่อผันน้ำล้นว่าจะมีจำนวนบ่อฯ ที่ใช้งานได้จริงตามสัญญาฯ เป็นจำนวนเท่าไร

๒.๑.๔ การไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕ และบันทึกข้อตกลงกับกรมทางหลวง

ผู้แทนกรมทางหลวงได้ชี้แจง เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๔๕ เกี่ยวกับการอนุญาตการรับมอบพื้นที่ การอนุมัติแบบก่อสร้างจากกรมทางหลวง โดยชี้แจงขั้นตอนการขอรับมอบพื้นที่จากกรมทางหลวง รวมทั้งบันทึกข้อตกลงกับกรมควบคุมมลพิษ เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๒ สรุปได้ว่า ๑. จากหนังสืออนุญาตของกรมทางหลวง ได้ระบุเงื่อนไขในข้อที่ ๓ ถึงวัสดุที่ใช้สำหรับถมหลังท่อย ให้เป็นวัสดุดินถมเท่านั้น ยกเว้นให้ใช้ทรายได้ในกรณีเป็นชั้นรองพื้นทาง แต่ในการก่อสร้างจริง ทางผู้รับเหมาฯ กลับใช้ทรายในการถม ซึ่งเป็นการดำเนินการผิดจากข้อกำหนดฯ ๒. ในบันทึกข้อตกลงฯ ข้อ ๑.๒ ระบุว่าตำแหน่งของบ่อพัก หรือแนวท่อย ต้องดำเนินการก่อสร้างให้เป็นไปตามแบบฯ ที่ได้รับการอนุมัติจากกรมทางหลวงเท่านั้น หากมีเหตุสุดวิสัยที่ไม่สามารถดำเนินการตามแบบได้ และมีความจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขใหม่จะต้องทำการยื่นแบบฯ ใหม่ เพื่อขอความเห็นชอบจากทางกรมทางหลวงก่อน จึงจะดำเนินการก่อสร้างได้จากการตรวจสอบพบว่าที่บ่อพัก น้ำเสียหมายเลข ๘๔๐ บนถนนสุขุมวิท หลักกิโลเมตรที่ ๒๗ + ๐๕๒ และบ่อพักฯ หมายเลข ๘๐๐ หลักกิโลเมตรที่ ๒๗ + ๕๘๘ มีการดำเนินงานผิดขั้นตอนและเงื่อนไขตามบันทึกข้อตกลงฯ ซึ่งถือว่าทางบริษัทที่ปรึกษา AMS ปฏิบัติงานบกพร่อง อาจจะโดยเจตนาหรือไม่ก็ตาม แต่หน้าจะมีความไม่ชอบมาพากลในงานฯ ที่มีการเบิกจ่ายเงินไปแล้วและที่กำลังดำเนินการอยู่

๒.๑.๕ การไม่ดำเนินการก่อสร้างตามข้อกำหนดของแบบ DETAIL DESIGN

ตามขั้นตอนในการออกแบบ หลังจากแบบ Detail Design ได้รับการเห็นชอบจากกรมควบคุมมลพิษทางผู้รับเหมาฯ จะต้องทำการแก้ไข (ในกรณีที่ต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติม) และทำการลงนามในแบบ Detail Design ร่วมกับกรมควบคุมมลพิษและบริษัทที่ปรึกษา AMS เพื่อใช้เป็นแบบมาตรฐานแนบท้ายสัญญาฯ และใช้ในการก่อสร้างโครงการฯ แต่จากการตรวจสอบพบว่า ๑. ในการออกแบบปล่องทางขึ้นลงของบ่อพักน้ำเสีย เดิมมีจำนวน ๒ ปล่อง จากการดำเนินการก่อสร้างกลับมีการปรับลดเหลือเพียง ๑ ปล่อง โดยอ้างสาเหตุถึงกรมทางหลวงทำการขอปรับลด เนื่องจากจะสามารถลดผลกระทบต่อผิวจราจรได้ (ไม่มีเอกสารหลักฐานแสดงความเป็นมาของเรื่องนี้ จากกรมควบคุมมลพิษ และบริษัทที่ปรึกษา AMS) เห็นได้ว่าการที่กรมควบคุมมลพิษ (เจ้าของโครงการ) และบริษัทที่ปรึกษา AMS (ควบคุมงาน) ไม่ได้คำนึงถึงประโยชน์การใช้สอยจากงาน ความเป็นไปได้ในการก่อสร้าง ๒. การปรับเปลี่ยน Wall Pipe Joint ในบ่อพักน้ำเสียบนเขตทางหลวง (ซึ่งใช้สำหรับเป็นตัวยึดท่อรองจากถนนตามซอยต่างๆ ที่จะเข้ามาบรรจบกับถนนสายหลัก) เพื่อประโยชน์ในการขยับตัวของท่อรองในการขึ้นลงแนวดิ่ง (กรณีที่มีการ

ท่รดตัวของท่อ หรือบ่อพักฯ) โดยกำหนดให้ใช้วัสดุที่ทำจากสแตนเลส มีขนาดรอบ ๑,๒๐๐ x ๑,๒๐๐ x ๒๐ มิลลิเมตร TYPE ๒ ซึ่งสามารถขยับขึ้นลงในแนวดิ่งได้ประมาณ ๒๕๐ มิลลิเมตร แต่จากการตรวจสอบกลับพบว่า ทางผู้รับเหมาฯปรับเปลี่ยนวัสดุเป็น PVC แทน และจากคุณสมบัติของ PVC เมื่อเทียบกับสแตนเลส จะพบว่าการรับแรงและความมั่นคงแข็งแรงในการติดตั้งไม่เทียบเท่ากับสแตนเลส อีกทั้งมีราคาถูกกว่ามาก ทางบริษัทที่ปรึกษา AMS มีการรายงานแจ้งปรับลดมูลค่างานหรือไม่ จากการซักถามได้ความว่า อยู่ในช่วงรวบรวมข้อมูล ยังไม่แล้วเสร็จ

๒.๒ การออกแบบและก่อสร้าง ระบบบำบัดน้ำเสีย

จากการพิจารณาอนุมัติของกรมควบคุมมลพิษ ให้ทำการจัดซื้อที่ดินตามที่ผู้รับเหมาฯ เสนอเพื่อใช้เป็นที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสียของโครงการ โดยความเห็นชอบของบริษัทที่ปรึกษา AMS เรื่องความเหมาะสมทางด้านเทคนิค ณ ตำบลคลองด่านบนพื้นที่ ๑,๙๐๓ ไร่ เป็นการออกแบบก่อสร้างระบบบำบัดแบบ EAAS (Extended Aeration Activated Sludge)

- ผลการพิจารณาจากเอกสาร การซักถามผู้ที่เกี่ยวข้อง และการตรวจสอบเบื้องต้นสรุปได้ว่า การออกแบบและการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแผนงานการลดมลพิษฯ และเป้าหมายที่วางเอาไว้ อีกทั้งอาจก่อให้เกิดการแพร่กระจายของสารพิษในบริเวณโดยรอบ ปัญหาการซ่อมบำรุงการสูญเสียงบประมาณของรัฐโดยเปล่าประโยชน์ซึ่งสามารถแบ่งรายละเอียดออกได้ดังนี้

๒.๒.๑ การออกแบบและก่อสร้างโรงบำบัดน้ำเสียไม่มีคุณภาพตามข้อกำหนดในสัญญาฯ

ตามสภาพของชั้นดินบริเวณที่ตั้งระบบบำบัดฯ ตั้งแต่ระดับ ๐.๐๐ - ๒๗.๐๐ เมตรเป็นชั้นดินอ่อนมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เนื่องจากมีพื้นที่อยู่ติดริมทะเล และได้รับผลกระทบจากการขึ้นลงของน้ำทะเล รวมทั้งการกัดเซาะชายฝั่งและการทรุดตัวตามธรรมชาติของแผ่นดิน แต่จากการซักถามกรมควบคุมมลพิษและบริษัทที่ปรึกษา AMS ได้ความว่า "หลักการในการออกแบบบ่อบำบัดขั้นต้น บ่อเติมอากาศ บ่อเก็บกักกากตะกอน รวมกันเป็นจำนวนทั้งสิ้น ๗ บ่อ (เป็นการออกแบบโดยใช้โครงสร้างร่วม สำหรับบ่อบำบัดขั้นต้นและบ่อเติมอากาศแต่ละบ่อฯ จะมีขนาดประมาณ ๑๖๐ x ๓๐๐ x ๓.๘ เมตร ส่วนบ่อเก็บกักกากตะกอนมีขนาด ๑๘๐ x ๖๐๐ x ๓.๘ เมตร) โดยลักษณะโครงสร้างของแนวคันบ่อทำด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก ฐานรากใช้เป็นเสาเข็มแบบตอก ขนาด 1 ๒๒ x ๒๒ x ๑๒ เมตร ทำการออกแบบปูพรมเพื่อรองรับคันบ่อ ตามการออกแบบคันบ่อจะจมลงในดินประมาณ ๑.๐ เมตร (ตลอดอายุการใช้งาน ๘๐ ปี) และจะมีการทรุดตัวไปพร้อมกับการทรุดตัวของพื้นดินภายใน-นอกบ่อตลอดเวลา และบริเวณใต้พื้นดินภายในบ่อทุกบ่อจะทำการบดอัดดินให้ได้มาตรฐาน เนื่องจากมีระดับชั้นดินเป็นดินเหนียวอ่อน สามารถป้องกันการซึมหรือแพร่กระจายของน้ำเสียได้นานกว่า ๑๐๐ ปี " แต่จากการสำรวจในพื้นที่พบว่า

๑. เกิดการรั่วซึมของน้ำตามแนว Joint ของผนังคันบ่อทุกบ่อ โดยจากการสอบถามเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ทราบว่า อาจจะเกิดจากการทรุดตัวไม่เท่ากันของเสาเข็ม ขณะนี้กำลังอยู่ใน

ระหว่างทำการซ่อมแซม ซึ่งทางบริษัทที่ปรึกษา AMS ยังไม่ได้ชี้แจงกลับถึงสาเหตุที่เกิดขึ้น และแนวทางแก้ไขที่จะสามารถยืนยันความสมบูรณ์ของโครงสร้างบ่อฯได้ และจากการชี้แจงของบริษัทที่ปรึกษา AMS ในการประชุมคณะกรรมการวิชาการวิสามัญ เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๔๕ ระบุว่า "จากการตรวจสอบของผู้รับจ้างในทุกสัปดาห์ ปรากฏว่ามีการทรุดตัวเพียง ๒๙ เซนติเมตร ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ปกติ ส่วนการเคลื่อนตัวของดินในแนวนอน จากการตรวจสอบอยู่ที่ ประมาณ ๑๗ เซนติเมตร ซึ่งอยู่ในเกณฑ์การออกแบบฯ" นั้น จากผลการการวิเคราะห์ของคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ปรากฏว่า ผลจากการเคลื่อนตัวทั้งในแนวดิ่งและแนวนอน ก่อให้เกิดการขยับตัวเป็นแนวทแยง ซึ่งเป็นการเปิดช่องว่างของดินภายในบ่อ รวมทั้งช่องว่างของดินใต้ฐานคันบ่อ ทำให้น้ำในบ่อฯ ไหลออกทันที (โดยไม่ซึม) ด้านขอบบ่อในทิศตรงข้ามกับการเคลื่อนตัว และจะมีผลต่อเนื่องไปถึงอัตราการแพร่ซึมของน้ำเสียในดินกันบ่อฯที่สูงกว่า ๙๔ เซนติเมตรต่อปี ๒. พื้นดินภายในบ่อ ไม่มีการปู Lining ใต้พื้น (เพื่อป้องกันการรั่วซึม ในกรณีที่เกิดการแยกตัวของชั้นดิน หรือช่องว่างระหว่างเสาเข็มกับโครงสร้างคันบ่อ) เนื่องจากจำนวนบ่อฯ รวมกันเป็นพื้นที่กว้าง การทรุดตัวของดินย่อมมีความแตกต่างกันได้ แล้วแต่ปัจจัยรอบด้านจะมากกระทบ ซึ่งพิสูจน์ได้ว่า การบดอัดดินเหนียวไม่มีความสามารถจะทนต่อแรงกระทำจากด้านข้าง ด้านบนและด้านล่าง ได้ตลอดอายุการใช้งาน ๘๐ ปี ผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคตคือ การรั่วซึมของน้ำเสีย ซึ่งมีการปนเปื้อนของสารพิษต่าง ๆ ทำการสะสมกันทั้งในระดับผิวดินและใต้ดิน เมื่อถึงฤดูฝนจะเกิดการพัดพาและแทรกซึมตามกระแสน้ำลงสู่ทะเล

๒.๒.๒ การออกแบบและก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียไม่เป็นไปตามข้อ

กำหนดในสัญญาฯ

จากเดิมได้มีการกำหนดให้ระบบบำบัดน้ำเสียเป็นแบบ AL (Aerated Lagoon) ในช่วงเริ่มต้นการดำเนินโครงการระยะที่ ๑ และหลังจากที่ได้มีการประเมินผลการดำเนินงานของระบบฯ เมื่อทำการเปิดบริการฯ ไปได้ช่วงหนึ่ง จึงจะทำการทบทวนแผนงานการขยายโครงการฯ อีกครั้ง แต่จากการว่าจ้างผู้รับเหมาฯ ให้ทำการออกแบบพร้อมก่อสร้างโครงการของกรมควบคุมมลพิษ ซึ่งมีการระบุในสัญญาฯ เกี่ยวกับระบบบำบัดน้ำเสียที่ใช้ จะเป็นแบบชีวภาพประเภท EAAS (Extended Aeration Activated Sludge) มีความสามารถในการบำบัดน้ำเสียต่อวันประมาณ ๕๒๕,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร (แหล่งที่มาของน้ำเสียในแต่ละวันมาจากน้ำเสียครัวเรือนและสถานประกอบการร้อยละ ๕๐ และจากน้ำเสียอุตสาหกรรมร้อยละ ๕๐) โดยระบบฯ มิได้ออกแบบฯ เพื่อรองรับการบำบัดน้ำเสียอุตสาหกรรม (กรณีที่เป็นน้ำเสียที่ยังไม่ผ่านการบำบัดเบื้องต้นจนได้มาตรฐานตามที่กำหนด) ดังนั้น หากตะกอนที่ได้จากการบำบัดจึงจะต้องนำไปกำจัดอีกครั้งหนึ่ง แต่จากสภาพความเป็นจริงจากกระบวนการที่ผู้รับเหมาฯ ทำการออกแบบตลอดจนถึงการก่อสร้าง ไม่มีขั้นตอนไหนที่สามารถให้การรับรองได้ว่าจะไม่มีน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมที่ยังมิได้ทำการบำบัดเบื้องต้นทำการปล่อยน้ำเข้าสู่ระบบ ถึงแม้จะมีการกำหนดบ่อรับน้ำเสียอุตสาหกรรมไว้เป็นการเฉพาะสำหรับโรงงานอยู่แล้ว ผลสรุปที่ได้จากการพิจารณาพบว่า ๑. การออกแบบระบบบำบัด EAAS ที่มีได้คำนึงถึงสารประกอบในน้ำเสียโดยเฉพาะน้ำเสียจากโรงงาน (ทั้งๆที่เป็นประเด็นหลักในการริเริ่มโครงการระยะที่ ๑ นี้ เพื่อลดปัญหามลพิษทางน้ำอันเกิดจากน้ำเสียอุตสาหกรรมที่มี

การลักลอบปล่อยลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะเป็นสำคัญ) ทำให้ระบบที่ก่อสร้างขึ้นไม่สามารถแก้ไข ปัญหาการปนเปื้อนสารพิษในน้ำให้ลดลงได้ เพียงทำการย้ายจุดปล่อยน้ำทิ้งไปยังแห่งใหม่เท่านั้น และก่อให้เกิดความเสี่ยงเพิ่มขึ้นจากการลำเลียงน้ำเสียผ่านท่อฯ ที่มีความยาวเป็นระยะทางไกล (ซึ่งจะทำให้สารประกอบในน้ำเสียที่อยู่ในระหว่างการลำเลียงทำปฏิกิริยากันจากการย่อยสลาย แบบไร้อากาศก่อให้เกิดก๊าซไฮโดรเจนซัลไฟด์ภายในท่อซึ่งจะส่งกลิ่นเหม็นออกมาและการตกตะกอนสะสมของสารพิษ ตลอดแนวท่อฯ) ๒. ปัญหาจากระบบบำบัดน้ำเสียแบบ EAAS จะก่อให้เกิดการสลายตัวภายใต้อุณหภูมิที่สูงในท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้ลักษณะทางเคมีของน้ำเสีย เปลี่ยนไป เกิด กรด ก๊าซ และสารประกอบในน้ำเสียที่จะต้องได้รับการบำบัดมากกว่าเดิม และเป็น พิษเพิ่มขึ้น เช่น H_2S , CH_3COOH และ H_2SO_4 เป็นต้น และการตกตะกอนสะสมของสารพิษ สารโลหะหนักในดินภายในบ่อฯ ซึ่งจะไหลแพร่ซึมออกนอกบ่อ อันเนื่องมาจากผลของการเคลื่อนตัวของบ่อฯ ตามข้อ ๒.๒.๑ จะทำให้เกิดมลพิษต่อระบบ นิเวศวิทยาตามแนวชายฝั่งทะเล อีกทั้ง จากการชี้แจงของบริษัท สมุทรปราการออฟเพอร์เรตติ้ง จำกัด ต่อคณะอนุกรรมการฯ ด้านวิศวกรรม เมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๔๖ ระบุว่า " การทำงานของบริษัท สมุทรปราการ ออฟเพอร์เรตติ้ง จำกัด จะตั้งอยู่บนพื้นฐานที่โรงงานอุตสาหกรรมจะต้องไม่ปล่อยน้ำเสียที่มีสารโลหะ หนักหรือสารพิษที่เป็นอันตรายออกมา" ผลการศึกษาของทางมหาวิทยาลัยบูรพา ระบุว่าค่าสาร โลหะหนักที่ได้จากการการบำบัดฯ ถึงแม้จะมีค่าตามมาตรฐาน แต่จะก่อให้เกิดการสะสมในบริเวณ จุดปล่อยน้ำเสีย ซึ่งมีลักษณะของชายฝั่งเป็นอ่าวลึก การพัดพาของกระแสน้ำเป็นแบบวนกลับไปมา และมีอัตราการไหลเวียนของกระแสน้ำน้อยมาก อาจก่อให้เกิดปรากฏการณ์ Eutrophication ที่เป็น ปัญหาสำคัญอย่างยิ่ง และ ยังไม่สามารถหาวิธีการแก้ไขได้

๓. การบริหารจัดการผิดมาตรฐานวิศวกรรม

ตามที่กรมควบคุมมลพิษ ทำการว่าจ้างบริษัทที่ปรึกษา AMS เพื่อทำหน้าที่เป็น ที่ปรึกษา และควบคุมตรวจสอบงานทั้งทางด้านการออกแบบ การก่อสร้าง การตรวจ รับงานและ การรับรองการเบิกจ่ายเงินค่างาน โดยเริ่มมีการดำเนินการออกแบบ และก่อสร้างโครงการตั้งแต่วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๐ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันงานมีความคืบหน้าไปกว่าร้อยละ ๙๙ งบประมาณ ในโครงการที่มีการเบิกจ่ายไปแล้วกว่า ๒๐,๐๖๑ ล้านบาท คงเหลืองบประมาณที่ยังไม่มีการเบิกจ่าย อีกประมาณ ๒,๘๘๘ ล้านบาท โดยในระหว่างการก่อสร้างโครงการ ทางผู้รับเหมาฯ ทำเรื่อง ขอดังเบิกค่าปรับราคา (K) ซึ่งทางสำนักงานงบประมาณได้ทำการเบิกจ่ายให้ไปแล้ว ๙๔๕ ล้านบาท อีกทั้งการเรียกร้องค่าความเสียหาย จากกรมควบคุมมลพิษ เป็นจำนวนเงินประมาณ ๖,๒๐๐ ล้านบาท โดยมีรายละเอียดของข้อเรียกร้องทั้งสิ้น ๑๑ ข้อ เมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ และสามารถตกลงในข้อเรียกร้องฯ กันได้ในภายหลัง จึงทำบันทึกข้อตกลงฯ ไว้เป็นหลักฐาน เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๔๕ และในปัจจุบันใกล้สิ้นสุดระยะเวลาตามสัญญาฯ แต่ทาง กรมควบคุมมลพิษและบริษัทที่ปรึกษา AMS ยังไม่สามารถสรุปได้ว่า ทางผู้รับเหมาฯจะสามารถ ก่อสร้างเสร็จทันเวลาหรือไม่

- ผลการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญฯ เห็นว่า การบริหารโครงการตามสัญญาฯ ของกรมควบคุมมลพิษร่วมกับบริษัทที่ปรึกษา AMS ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐเป็นจำนวนมาก จากความประมาทหรือ การละเลยในหน้าที่ หรือการใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่มีชอบ ซึ่งในปัจจุบันปัญหาต่างๆ ก็ยังไม่ได้รับการแก้ไข และอาจส่งผลกระทบต่อรัฐในอนาคตโดยมีรายละเอียดในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

๓.๑ การบริหารโครงการไม่มีประสิทธิภาพ

การที่กรมควบคุมมลพิษ ไม่มีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านวิศวกรรมฯ คอยให้คำปรึกษา มิใช่ข้อจำกัดสำหรับหน่วยงานของรัฐที่จะสามารถขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานหรือสถาบันต่าง ๆ ที่มีความชำนาญในส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ แต่กรมควบคุมมลพิษกลับอาศัยเพียงบริษัทที่ปรึกษา AMS ในการควบคุมดูแลการออกแบบและก่อสร้างโครงการในขณะที่กรมควบคุมมลพิษมีหน้าที่พิจารณาอนุมัติตามที่บริษัทที่ปรึกษาให้ความเห็นชอบ โดยปราศจากความรู้ ความเข้าใจ ในรายละเอียดของงาน ทำให้ไม่สามารถตรวจสอบความถูกต้องของงานก่อนที่จะทำการเบิกจ่ายไป ผลจากการตรวจสอบ และซักถามผู้ที่เกี่ยวข้อง ทำให้ทราบว่าคณะกรรมการต่าง ๆ ที่กรมควบคุมมลพิษได้ทำการแต่งตั้ง เพื่อทำหน้าที่พิจารณาเรื่องในโครงการ ไม่มีผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานของรัฐหรือนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ เข้ามาเป็นกรรมการในแต่ละคณะ ทำให้การชี้แจงของตัวแทนกรมควบคุมมลพิษ ต่อคณะอนุกรรมการฯ ด้านวิศวกรรม ไม่มีข้อมูลที่ชัดเจน ซึ่งประเด็นที่กำลังเป็นปัญหาอยู่ในปัจจุบัน และเป็นประเด็นที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความเสียหายของรัฐ คือ " ผู้รับเหมาจะสามารถทำการก่อสร้างโครงการเสร็จทันตามกำหนดหรือไม่ ถ้าไม่ทันตามกำหนดกรมควบคุมมลพิษจะมีแนวทางในการแก้ไขอย่างไร " แต่ทางตัวแทนของกรมควบคุมมลพิษไม่สามารถให้คำอธิบายได้ ไม่ว่าจะเป็นแนวทางในการดำเนินการ หรือ ขั้นตอนในการรับมอบงานฯ ทั้งที่เหลือระยะเวลาเพียงไม่กี่วันก่อนถึงกำหนดการก่อสร้างต้องแล้วเสร็จ ตามพื้นที่ที่กำหนดไว้ในสัญญาฯ แสดงให้เห็นว่ากรมควบคุมมลพิษไม่มีศักยภาพในการบริหารโครงการนี้ หรือละเลยปล่อยให้อำนาจบริษัทที่ปรึกษา AMS ทำหน้าที่เสมือนเป็นผู้บริหารโครงการแทน ซึ่งอาจจะหมายถึง มีการดำเนินงานที่ผิดพลาดหรือเสียหายตั้งแต่เริ่มโครงการ (โดยจากข้อมูลฯ ดังที่กล่าวมาข้างต้นฯ ในรายงานฉบับนี้) บริษัทที่ปรึกษา AMS และข้าราชการบางคนในกรมควบคุมมลพิษมีส่วนทำให้รัฐได้รับความเสียหายโดยมีข้อสังเกตถึงความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการสอบสวนการบริหารโครงการของกรมควบคุมมลพิษ รวมทั้งบริษัทที่ปรึกษา AMS บริษัทที่ปรึกษาที่เกี่ยวข้อง และข้าราชการที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานในโครงการทุกคน เพื่อเป็นแนวทางต่อไปในการควบคุมและตรวจสอบการบริหารโครงการใหญ่ ๆ ของรัฐในอนาคต

๓.๒ การเบิกจ่ายมูลค่าปรับราคา (Escalation Factor K) ไม่เป็นไปตามระเบียบ สำนักงบประมาณฯ

เนื่องจากสัญญาฯ ระหว่าง กรมควบคุมมลพิษและกลุ่มกิจการร่วมค้า NVPSKG มีลักษณะสัญญาฯ เป็นแบบปรับราคาได้ โดยมีการดำเนินการผ่านการตรวจสอบจากบริษัทที่ปรึกษา AMS ก่อนที่จะเสนอขอความเห็นชอบจากกรมควบคุมมลพิษ หลังจากที่กรมควบคุมมลพิษให้ความเห็นชอบ ก็จะมีการส่งผ่านไปยังสำนักงบประมาณ เพื่อพิจารณาและตรวจสอบเมื่อสำนักงบประมาณพิจารณาจากเอกสารฯ และให้การอนุมัติ (ซึ่งมูลค่าที่อนุมัติในแต่ละงวด อาจมีความแตกต่างจากที่เสนอมาได้ โดยถือการพิจารณาวิจณัยของสำนักงบประมาณเป็นที่สิ้นสุด) การเบิกจ่ายฯ ก็จะถูกนำไปรวมในงวดงานที่จะทำจ่ายในช่วงเวลาที่ได้รับการอนุมัติช่วงนั้น ๆ โดยในปัจจุบัน ทางสำนักงบประมาณได้ทำการอนุมัติและเบิกจ่ายไปแล้วเป็นมูลค่าทั้งสิ้น ๙๔๕ ล้านบาท (ซึ่งเป็นส่วนของสำนักงบประมาณ ส่วนที่ยังคงค้างจ่ายของกองทุนสิ่งแวดล้อม จำนวน ๑๕ ล้านบาท และ ADB จำนวน ๕ ล้านเหรียญฯ โดยเป็นการคำนวณจากงวดงานที่ ๑-๔๓) จากการตรวจสอบพบว่า ๑.ทางผู้รับเหมาฯ ทำการเสนอค่าปรับราคาในแต่ละงวดงานโดยใช้มูลค่าดัชนีราคาของเดือนธันวาคม ๒๕๓๙ (๒๘ วัน ก่อนเปิดรับการยื่นเอกสารประมูลครั้งที่ ๒ ในวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๔๐) เป็นฐานในการคำนวณซึ่งแตกต่างจากระเบียบสำนักงบประมาณที่กำหนดให้ใช้ในวันที่ทำการเปิดซองราคา (๕ เมษายน ๒๕๔๐) เป็นฐาน ทำให้มูลค่าที่ผู้รับเหมาฯ ขอตั้งเบิกมีความแตกต่างมากกว่า มูลค่าที่บริษัทที่ปรึกษา AMS ทำการเปรียบเทียบกว่า ๑,๒๐๐ ล้านบาท (เฉพาะงบประมาณในส่วนสำนักงบประมาณ) และถือเป็นข้ออ้างที่กลุ่มกิจการร่วมค้า NVPSKG นำไปใช้เป็นสาเหตุหนึ่งในการเรียกร้องค่าเสียหายจากรัฐ โดยมีสาเหตุจาก "ความผิดพลาดในการร่างข้อกำหนดรายละเอียดในสัญญาฯ และการเพิกเฉยในการแก้ไขปัญหาตั้งแต่เริ่มต้น ตลอดจนการพิจารณาผ่านเอกสารฯ ไปยังสำนักงบประมาณของกรมควบคุมมลพิษ และบริษัทที่ปรึกษา AMS" ๒. ในเอกสารฯ การตั้งเบิกของผู้รับเหมาฯ ไม่มีรายละเอียดแสดงถึงที่มาของปริมาณงานที่ใช้ในการคำนวณตามสูตรการปรับราคา ในข้อกำหนดของระเบียบสำนักงบประมาณ อีกทั้งข้อมูลเปรียบเทียบจากการคำนวณของบริษัทที่ปรึกษา AMS มิได้มีการแสดงรายละเอียดของแหล่งที่มาประกอบ แต่ทางสำนักงบประมาณก็ทำการอนุมัติและเบิกจ่ายออกไปตามมูลค่าฯ ที่ทางบริษัทที่ปรึกษา AMS เสนอผ่านกรมควบคุมมลพิษ ซึ่งน่าจะเป็นการดำเนินการพิจารณาที่ผิดพลาดของสำนักงบประมาณ โดยยึดถือวัฒนธรรมในการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ ที่จะทำให้ความเชื่อถือในข้อมูลที่ผ่านการพิจารณาจากหน่วยราชการต้นสังกัดคือ กรมควบคุมมลพิษ ๓.การเบิกจ่ายเงินค่าปรับราคาตามที่สำนักงบประมาณได้ทำการอนุมัติ ซึ่งเป็นไปตามมูลค่าที่ได้จากข้อมูลการคำนวณของบริษัทที่ปรึกษา AMS โดยปราศจากเอกสารและรายละเอียดการขอเบิกเงินตามมูลค่านั้น ๆ ของผู้รับเหมาฯ เพื่อนำมาประกอบในการเบิกจ่ายเงินตามระเบียบราชการ แสดงให้เห็นว่าสำนักงบประมาณดำเนินการผิดระเบียบว่าด้วยการเบิกจ่ายงบประมาณ และ/หรือ สำนักงบประมาณดำเนินการเพียงให้การอนุมัติมูลค่า ส่วนการเบิกจ่ายเป็นหน้าที่ของกรมควบคุมมลพิษ (เนื่องจากการชี้แจงของกรมบัญชีกลางในที่ประชุมคณะกรรมการฯวิสามัญ เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ ระบุว่า "การเบิกจ่ายเงินของโครงการฯ ทางกรมบัญชีกลางจะทำการโอนเงินเข้าบัญชีของ

กรมควบคุมมลพิษ และทางกรมควบคุมมลพิษ จะเป็นผู้ทำการเบิกจ่ายเอง โดยทางกรมควบคุมมลพิษจะทำการส่งผลการพิจารณาและเอกสาร ประกอบให้กรมบัญชีกลาง ทำการตรวจสอบก่อนทำการเบิกจ่ายในแต่ละครั้ง") โดยมีการเบิกจ่ายแต่ไม่มีเอกสาร ประกอบครบถ้วนถูกต้องจากผู้รับเหมาฯ ตามมูลค่านั้น ๆ และควรมีการตรวจสอบเอกสารหลักฐานการเบิกจ่ายเงินค่าปรับราคาตั้งแต่ต้น เพื่อเป็นการพิสูจน์ว่า กรมควบคุมมลพิษ บริษัทที่ปรึกษา AMS และสำนักงานประมาณ มีการดำเนินการถูกต้องหรือไม่และตรวจสอบ ความถูกต้องของรายละเอียดปริมาณงานตามสัญญาฯ รวมทั้งคำนวณหาจำนวนเงินค่าปรับราคาจริงของโครงการ

๓.๓ การทำบันทึกข้อตกลงฯ ที่ทำให้รัฐได้รับความเสียหาย

จากการที่ผู้รับเหมาฯ " กลุ่มกิจการร่วมค้า NVPSKG " ได้ทำการเรียกร้องค่าความเสียหายที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินโครงการรวมข้อเรียกร้องทั้งสิ้น ๑๑ ข้อ มีมูลค่าประมาณ ๖,๒๐๐ ล้านบาท เมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ ตามหนังสือที่ PM-O-๑๑๘๔๒.๐๑ ต่อกรมควบคุมมลพิษ หลังจากนั้น ทางกรมควบคุมมลพิษ โดยนายศิริชัย ไพโรจน์ปริบูรณ์ ตำแหน่งอธิบดี ได้ทำการเจรจาดตกลงกับทางผู้รับเหมาฯ และร่วมกันทำบันทึกข้อตกลงจากผลสรุปในการเจรจา เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๔๕ ซึ่งมีข้อเรียกร้องที่สามารถตกลงกันได้ ๘ ข้อ จาก ๑๑ ข้อ ส่วนข้อเรียกร้องที่ยังคงเหลืออีก ๓ ข้อ จะต้องทำการเจรจาต่อไป โดยเงื่อนไขที่มีการกำหนดให้ข้อเรียกร้องทั้ง ๘ ข้อ มีผลต่อการขยายระยะเวลาในการก่อสร้างโครงการออกไป (ครั้งที่ ๒) แทนการชำระเงินนั้น จากการตรวจสอบพบว่า ๑. การที่อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ ทำการตกลงในข้อเรียกร้องฯของผู้รับเหมาฯ ด้วยการยินยอมให้ขยายระยะเวลาการก่อสร้างโครงการออกไปอีก ๑ ปี โดยไม่ผ่านการพิจารณาจาก คณะรัฐมนตรีและ/หรือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม น่าจะเป็นการดำเนินการนอกเหนืออำนาจหน้าที่ที่มีและไม่ปกป้องผลประโยชน์ของรัฐ ๒. จากข้อเรียกร้องทั้ง ๘ ข้อ ที่สามารถตกลงกันได้หนึ่งในนั้นคือ ข้อที่ ๒ A เรื่องการเบิกจ่ายมูลค่างาน Clarifiers (ซึ่งเดิมตามแบบที่ได้รับการออกแบบจากบริษัท CDM ถึงดัดดะก่อนมีจำนวนทั้งสิ้น ๑๒ ถัง แต่ในภายหลังได้รับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแบบโดย USFOS คงเหลือเพียง ๘ ถัง ทางบริษัทที่ปรึกษา AMS จึงทำการตรวจรับตามปริมาณจริง) แต่ในบันทึกข้อตกลงฯกลับมีการระบุเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อผู้รับเหมาฯ โดยระบุว่า " ทางผู้ว่าจ้างจะทำการเบิกจ่ายเงินในส่วนที่ยังคงเหลืออยู่ให้กับผู้รับเหมาฯ ก็ต่อเมื่อทางบริษัท CDM ทำเอกสารรับรองรายการคำนวณ และยืนยันการลดจำนวน Clarifiers ลง ๔ ถัง จะไม่ส่งผลกระทบต่อปริมาณน้ำที่นำมาบำบัดในระบบฯ " (ซึ่งผลจากบันทึก ข้อตกลงฯ ได้มีผลสรุปให้มีการขยายระยะเวลาในการก่อสร้างฯออกไปอีก ๑ ปีแล้ว) ซึ่งจากข้อตกลงดังกล่าว แสดงให้เห็นว่ากรมควบคุมมลพิษไม่มีความสามารถในการบริหารโครงการ บริษัทที่ปรึกษา AMS ไม่มีความเชี่ยวชาญในงานที่ควบคุมดูแล และอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ ด้วยการยินยอมให้มีการปรับลดเนื้องาน แต่คงราคางานเท่าเดิม โดยไม่มีการสืบสวนถึงที่มาของข้อมูลที่นำมาใช้ในการออกแบบก่อสร้างโครงการว่ามีความถูกต้อง และเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงหรือไม่ เพียงใด จากการนี้อาจตั้งข้อสังเกตได้ว่า แบบ Detail Design ที่ใช้สำหรับก่อสร้างโครงการเป็นการออกแบบใหญ่

เกินกว่าข้อเท็จจริงในพื้นที่โครงการมากและผลงานการก่อสร้างของโครงการอาจไม่ตรงกับแบบฯ จากการปรับลดเนื้องานลงจึงควรมีการดำเนินการตรวจสอบแบบ Detail Design กับผลงานจริงในพื้นที่ก่อสร้าง โดยใช้แบบ AS Built เป็นหลักฐานประกอบในการพิจารณา

๓.๔ การเบิกจ่ายเงินในงานที่ได้รับการยกเลิก

ตามขั้นตอนการออกแบบ Detail Design ทางผู้รับเหมาจะต้องทำการสำรวจพื้นที่และเก็บข้อมูลปริมาณน้ำเสียในพื้นที่นั้นๆ เพื่อประกอบในการพิจารณากำหนดจุดที่ตั้งของบ่อผันน้ำล้นและ บ่อพักน้ำเสีย ในการออกแบบฯโครงการ ซึ่งแบบ Detail Design ได้รับการอนุมัติจากกรมควบคุมมลพิษ ผ่านการเห็นชอบจากบริษัทที่ปรึกษา AMS เมื่อเดือนกันยายน ๒๕๕๒ นั้น จากการตรวจสอบ พบว่า ในพื้นที่ฝั่งตะวันตก (Section E) บริเวณซอยวัดแค ตั้งแต่บ่อพักน้ำเสีย หมายเลข ๒๘ M - ๒๐๐ ถึง ๒๘ M - ๕๐๐ จำนวนทั้งสิ้น ๘ บ่อ ได้ถูกยกเลิกงาน เนื่องจากมีจำนวนโรงงานและชุมชนที่พักอาศัยน้อย โดยทางกรมควบคุมมลพิษ ได้ทำการอนุมัติเบิกจ่ายเป็นค่าก่อสร้างสำหรับบ่อพักน้ำเสียจำนวน ๘ บ่อ เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๘ ล้านบาท นั้น จากการตรวจสอบพบว่า บ่อพักน้ำเสียทั้ง ๘ บ่อ มีการดำเนินการก่อสร้างเฉพาะโครงสร้างเท่านั้น โดยหลังจากที่ถูกยกเลิกงาน มีการปิดบ่อฯ และการคืนผิวดินชั่วคราว ซึ่งการเบิกจ่ายเงินจำนวนดังกล่าวไม่ได้เป็นไปตามงานที่กรมควบคุมมลพิษว่าจ้างฯ หรือความผิดอันเนื่องมาจากกรมควบคุมมลพิษ หรือ บริษัทที่ปรึกษา AMS ตามสัญญา แต่ควรจะเกิดจากความผิดพลาดในการสำรวจพื้นที่ของผู้รับเหมา มากกว่า เพราะสัญญาเป็นกรว่าจ้างแบบ Turnkey ดังนั้น การที่กรมควบคุมมลพิษทำการอนุมัติจ่ายค่างาน ๘ ล้านบาท น่าจะเป็นการดำเนินการที่ไม่ถูกต้อง และถือเป็นการเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้รับเหมา ในกรณีนี้ควรจะดำเนินการตรวจสอบให้ชัดเจนถึงสาเหตุที่กรมควบคุมมลพิษมีการอนุมัติจ่ายค่างานฯไปโดยมิใช่ความผิดของรัฐ

๓.๕ ค่าบำรุงรักษาสูง รัฐต้องมีการะในการสนับสนุน

ตามที่ได้มีการออกแบบและก่อสร้างโครงการ โดยเลือกใช้ระบบบำบัดน้ำเสียแบบ EAAS ในการบำบัดน้ำเสียชุมชน สถานประกอบการและ โรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งมีการประมาณการน้ำเสียเข้าระบบฯ ไว้ที่ ๕๒๕,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อวัน ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษา ๓ ปีแรก ประมาณ ๑,๗๕๐ ล้านบาท (เฉลี่ยปีละ ๕๘๓.๓๓ ล้านบาท) หลังจากนั้นกรมควบคุมมลพิษจะทำการส่งมอบต่อให้กับทางจังหวัดสมุทรปราการ เป็นผู้ดูแลทั้งการจัดเก็บรายได้จากค่าบริการ และการบำรุงรักษาระบบฯ โดยในช่วงต้น ประมาณการอัตราจัดเก็บค่าบริการสำหรับชุมชนและสถานประกอบการ อยู่ที่ ๕-๗ บาทต่อลูกบาศก์เมตร และโรงงานอุตสาหกรรมอยู่ที่ ๑๓-๑๕ บาทต่อลูกบาศก์เมตร ปริมาณน้ำเสียเข้าระบบฯประมาณ ๒๕๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อวัน แบ่งเป็น ๒๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร จากแหล่งชุมชน สถานประกอบการ และ ๕๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร จากโรงงานอุตสาหกรรม นอกจากนั้นยังมีการะในการชำระคืนเงินกู้ภายในระยะเวลา ๒๐ ปี ซึ่งจะถือเป็นต้นทุนจากการคำนวณต่อหน่วยในแต่ละวันเท่ากับ ๖.๕๘ บาทต่อลูกบาศก์เมตรต่อวัน (ที่ปริมาณน้ำเสียเข้าระบบฯ ๕๒๕,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร อัตราแลกเปลี่ยน US\$ / บาท =

๑ : ๔๐.๐๐) และถ้านำมารวมกับต้นทุนค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาระบบอีกประมาณ ๓ บาท (ตามคำชี้แจงของบริษัทที่ปรึกษา AMS ต่อคณะกรรมการบริหารฯ ด้านวิศวกรรม เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๕๖) และค่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ต่างประเทศเฉลี่ยร้อยละ ๕ ต่อปี เงินต้น ๒๑๔,๔๒๑,๘๓๕ US\$ จำนวนอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ = ๔๐.๐๐ บาท คิดเป็นค่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ประมาณ ๑.๓๒ บาทต่อลูกบาศก์เมตร ต่อวัน ดังนั้น ต้นทุนค่าบริการฯ = ๖.๕๘ + ๓.๐๐ + ๑.๓๒ = ๑๐.๙๐ บาท ต่อลูกบาศก์เมตรต่อวัน โดยสามารถเปรียบเทียบได้ดังตารางต่อไปนี้

รายละเอียด	รวม	ราคา / ลูกบาศก์เมตร / วัน คำนวณที่ ๕๒๕,๐๐๐ ลูก บาศก์เมตร		ราคา ต่อเดือน
ค่าใช้จ่ายในการให้บริการ				
- เงินงบประมาณ และ เงินกองทุนฯ	๑๖,๓๐๖,๐๙๖,๖๐๗.๐๐	๓๙.๕๔%	๕.๓๑	๖๗,๘๘๒,๕๐๐.๐๐
- เงิน ADB (๑๓๔,๔๒๑,๘๓๕ + ๘๐,๐๐๐,๐๐๐) X ๔๐.๐๐	๘,๕๗๖,๘๗๓,๔๐๐.๐๐	๒๐.๘๓%	๒.๒๗	๓๕,๗๕๒,๕๐๐.๐๐
- ค่าดอกเบี้ยเงิน ADB ร้อยละ ๕ ต่อปี	๔,๙๙๘,๘๘๗,๕๗๖.๗๒	๑๒.๑๑%	๑.๓๒	๒๐,๗๙๐,๐๐๐.๐๐
- ค่าบำรุงรักษาระบบฯช่วงต้น (๓ บาท ต่อลูกบาศก์เมตรต่อวัน)	๑๑,๔๙๗,๕๐๐,๐๐๐.๐๐	๒๗.๕๒%	๓.๐๐	๔๗,๒๕๐,๐๐๐.๐๐
รวมต้นทุนบริการประมาณ (๒๐ ปี)	๔๑,๓๗๘,๓๕๗,๕๘๘.๗๒	๑๐๐.๐๐%	๑๐.๙๐	๑๗๑,๖๗๕,๐๐๐.๐๐
ประมาณการรายรับ				
-รายรับจากชุมชน สถานประกอบการ (ปริมาณน้ำเสีย ๒๖๒,๕๐๐ ลูกบาศก์ เมตร/วัน)	๑๓,๔๑๓,๗๕๐,๐๐๐.๐๐	๓๑.๘๒%	๗.๐๐	๕๕,๑๒๕,๐๐๐.๐๐
-รายรับจากโรงงานอุตสาหกรรม (ปริมาณน้ำเสีย ๒๖๒,๕๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วัน)	๒๘,๗๔๓,๗๕๐,๐๐๐.๐๐	๖๘.๑๘%	๑๕.๐๐	๑๑๘,๑๒๕,๐๐๐.๐๐
รวมรายรับค่าบริการประมาณ (๒๐ ปี)	๔๒,๑๕๗,๕๐๐,๐๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐%	๑๑.๐๐	๑๗๓,๒๕๐,๐๐๐.๐๐
ส่วนต่างที่รัฐต้องให้การสนับสนุน	๗๗๘,๑๔๒,๔๑๖.๒๘		๐.๑๐	๑,๕๗๕,๐๐๐.๐๐๐

จากตารางแสดงให้เห็นว่า หากต้นทุนในการบำรุงรักษาสูงขึ้นและรายรับจากค่าบริการไม่สามารถจัดเก็บได้ครบหรือปริมาณน้ำเสียเข้าระบบไม่ถึง ๕๒๕,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อวัน จะทำให้รัฐต้องจัดสรรงบประมาณมาให้การอุดหนุน ซึ่งผลจากการดำเนินโครงการดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายต่อรัฐ โดยที่กรมควบคุมมลพิษ บริษัทที่ปรึกษา AMS มิได้คำนึงถึงภาระที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ถือเป็นข้อสรุป ถึงความไม่มี ประสิทธิภาพและการเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้รับเหมาฯ ด้วยการอาศัยอำนาจหน้าที่

ประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

ลักษณะของโครงการ

ระบบบำบัดน้ำเสียของโรงงานเป็นระบบที่ใช้การบำบัดทางชีวภาพเป็นหลัก ซึ่งหากมีการควบคุมและการจัดการที่ดีและถูกต้องจะสามารถบำบัดสารอินทรีย์จากน้ำเสียได้ แต่หากมีการจัดการไม่ถูกต้องและไม่มีการตรวจคุณภาพของน้ำที่ได้รับการบำบัดอย่างสม่ำเสมอ อาจทำให้การบำบัดน้ำเสียลดประสิทธิภาพลงจนกระทั่งไม่สามารถควบคุมคุณภาพน้ำที่บำบัดได้ และหากน้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่ส่งมาโรงงานบำบัดน้ำเสียมีสารพิษ หรือโลหะหนักต่าง ๆ ปนเปื้อนที่ไม่ต้องผ่านการบำบัดตามกฎหมาย ซึ่งแม้ว่าการออกแบบโรงงานบำบัดน้ำเสียได้มีแผนดำเนินการพักน้ำเสียที่มีโลหะหนักหรือสารพิษในบ่อบำบัดขั้นต้นโดยกักเก็บน้ำทิ้งเหล่านั้นอย่างน้อย ๘ ชั่วโมง และใช้ขบวนการทางเคมีในการบำบัดโลหะหนักและสารพิษแล้วก็ตาม การบำบัดสารพิษและโลหะหนักที่ปนเปื้อนในน้ำควรต้องมีแผนและมาตรการรวมทั้งการตรวจสอบคุณภาพน้ำที่ผ่านการบำบัดอย่างชัดเจนเพื่อไม่ให้สารพิษและโลหะหนักต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ระบบบำบัดน้ำเสียที่ออกแบบมีวัตถุประสงค์หลักคือ การกำจัดสารอินทรีย์ต่าง ๆ ในน้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรม แต่ในปัจจุบันเป็นที่ทราบแล้วว่าสารอาหารประเภทไนโตรเจนและฟอสฟอรัส ก่อให้เกิดปัญหาการเน่าเสียของแหล่งน้ำ โดยจะส่งผลให้เกิดปรากฏการณ์ Eutrophication ซึ่งเป็นผลของการขยายพันธุ์และการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของสาหร่ายและพืชน้ำต่าง ๆ เมื่อสาหร่ายและพืชน้ำเหล่านี้ตายและเกิดการย่อยสลายก็จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อแหล่งน้ำมากกว่าสารอินทรีย์อื่น ๆ ในปัจจุบันทั่วโลกได้ตระหนักถึงปัญหาสารประกอบไนโตรเจนและฟอสฟอรัส พร้อมทั้งพยายามหามาตรการและแนวทางแก้ไขมาโดยตลอด ถึงแม้ว่าระบบบำบัดน้ำเสียของโรงงานจะสามารถกำจัดสารอินทรีย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถลดปริมาณสารไนโตรเจนได้บางส่วน และปัญหาที่เกิดจากฟอสฟอรัสที่ยังไม่ได้มีแผนการดำเนินการบำบัดอย่างชัดเจน จะทำให้น้ำที่ผ่านการบำบัดจากระบบบำบัดของโรงงานมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้นระบบบำบัดน้ำทิ้งต้องคำนึงถึงการบำบัดสารประกอบไนโตรเจนและฟอสฟอรัส ไม่เช่นนั้นปัญหาการเน่าเสียของแหล่งน้ำบริเวณโรงงานบำบัดน้ำเสียและพื้นที่ใกล้เคียงจะได้รับผลกระทบที่จะเกิดตามมาและอาจเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วด้วย

ระบบ Extended Aeration Activated Sludge (EAAS) เป็นระบบที่ได้ถูกเลือกเพื่อนำมาใช้ในการบำบัดน้ำเสียของจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งเป็นน้ำเสียจากชุมชนและโรงงานอุตสาหกรรมที่มีความแปรปรวนสูงทั้งทางด้านปริมาณและคุณสมบัติต่าง ๆ ของน้ำเสีย โดยระบบบำบัดมีการใช้อายุตะกอนประมาณ ๒๐ วัน (โดยปกติจะอยู่ที่ประมาณ ๒๐-๓๐ วัน) เนื่องจากอายุของตะกอนที่นานขึ้นจะทำให้เกิดข้อด้อยคือ ถึงปฏิกรณ์ต้องมีขนาดใหญ่ ต้องใช้พลังงานในการเติมอากาศและการกวนเพื่อให้เพียงพอแก่จุลินทรีย์สูงมาก ตลอดจนพลังงานที่ใช้เพื่อให้ตะกอนแขวนลอยและผสมกันอย่างทั่วถึงจะเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย จากการสอบถามของวิศวกรของทางบริษัท มีแนวทางดำเนินการเพื่อประหยัดพลังงานที่ใช้ในถังปฏิกริยาดังกล่าว โดยบริษัท ได้นำเทคโนโลยีที่เรียกว่า Biolac มาใช้ซึ่งเป็นการเติมอากาศและการหยุดเติมอากาศเป็นบางบริเวณ

โดยจุดที่หยุดเติมอากาศจะถูกหมุนเวียนเปลี่ยนตำแหน่งไป ทั้งนี้ จะทำให้เกิดสภาวะที่จะใช้ในเตรทไนโตรเจนแทนออกซิเจน (Anoxic Condition) โดยวิศวกรได้วางแผนที่จะดำเนินระบบโดยให้ออกซิเจนต่ำกว่า ๑ mg/L เพื่อเป็นการประหยัดพลังงานและให้เกิดสภาวะ Anoxic แต่ปัญหาที่ควรตระหนัก คือ เรื่องการเพียงพอในการให้ปริมาณออกซิเจนเพื่อให้เกิดปฏิกิริยาไนตริฟิเคชัน (Nitrification) และการกวนเพื่อให้ตะกอนเกิดการแขวนลอยอยู่ได้ อนึ่งถ้าปริมาณสารอินทรีย์เข้ามาในระบบบำบัดมีปริมาณสูงและได้รับการบำบัดขั้นต้นแล้วก็ตาม เมื่อสารอินทรีย์เหล่านั้นถูกส่งเข้าไปยังถังเติมอากาศอาจจะทำให้ปริมาณออกซิเจนไม่เพียงพอ และอาจจะมีผลกระทบต่อปฏิกิริยาไนตริฟิเคชัน ทำให้การกำจัดสารแอมโมเนียไนโตรเจนไม่สมบูรณ์ ส่งผลให้ปริมาณของไนโตรเจนในน้ำทิ้งมีค่าเกินมาตรฐานที่กำหนด แต่ถ้าสารอินทรีย์ที่เข้าในระบบบำบัดมีปริมาณต่ำเกินไปจะทำให้ปริมาณสารอินทรีย์ไม่เพียงพอที่จะกำจัดสารไนโตรเจนที่เกิดจากปฏิกิริยาไนตริฟิเคชันได้หมด ดังนั้นในการดำเนินระบบที่ซับซ้อนดังกล่าวต้องมีความระมัดระวังและอาศัยผู้เชี่ยวชาญการเป็นพิเศษมิใช่คำนึงถึงการประหยัดพลังงานโดยการลดปริมาณ การจ่ายออกซิเจนแต่เพียงอย่างเดียว

ระบบบำบัดน้ำเสียของโครงการจะเกิดการสะสมของโลหะหนักในตะกอน (Sludge) และยังขาดการวางระบบป้องกันการรั่วไหลของสารโลหะหนักที่มีประสิทธิภาพ เช่น หากสารกำมะถัน (Sulfur) ถูกออกซิไดซ์ ปฏิกิริยาเคมีที่เกิดขึ้นจะก่อให้เกิดไอออนของโลหะและกรดอย่างแรง ซึ่งทำให้เกิดการกัดกร่อนและเกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาอย่างมากหากเกิดการรั่วไหลของไอออนและกรดดังกล่าว

ลานตากตะกอนที่เกิดจากการบำบัดน้ำทิ้งเป็นเพียง pilot project เท่านั้น ยังไม่มีมาตรการที่ชัดเจนในการบำบัดหรือระบบการจัดการกับกากตะกอนที่ถูกเก็บสะสมไว้ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หรือต้องจัดหางบประมาณเพิ่มเติมเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามมา

กากตะกอนที่เกิดจากระบบบำบัดซึ่งปนเปื้อนด้วยสารที่เป็นอันตรายต่าง ๆ เมื่อขุดลอกขึ้นมาจากบ่อบำบัดขั้นต้น จะนำมาตากไว้ที่ลานตากตะกอนซึ่งไม่มีหลังคา เมื่อฝนตกจะชะสารที่เป็นอันตรายเหล่านั้นลงทั่วบริเวณ และบ่อเก็บกากตะกอนย่อมมีแมลงและสัตว์รบกวนเกิดเป็นแหล่งเพาะและแพร่กระจายเชื้อโรค

ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

น้ำทิ้งที่ออกจากระบบบำบัดและน้ำทิ้งที่ผ่านการบำบัดแล้วยังมีปริมาณไนโตรเจน (N) และฟอสฟอรัส (P) ปล่อยออกสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ จะส่งผลการเกิด Eutrophication ในแหล่งน้ำบริเวณโดยรอบมากยิ่งขึ้น (แม้ว่าปริมาณ N และ P ที่ถูกปล่อยออกสู่สภาพแวดล้อมจะอยู่ในระดับต่ำก็ตาม) ประเด็นที่เกี่ยวกับ Total Nitrogen และ Total Phosphorus ไม่มีการกล่าวถึงอย่างเด่นชัด จึงควรที่จะแสดงให้เห็นว่าจะเกิดอะไรขึ้น หากมีการปล่อยน้ำเสียปริมาณมากที่มีค่าของ BOD N และ P ในพื้นที่ดังกล่าว

การปนเปื้อนและตกค้างของโลหะหนักในน้ำทิ้งที่ผ่านระบบบำบัดออกมาจะถูกปนเปื้อนลงสู่ทะเล ซึ่งบริเวณดังกล่าวเป็นแหล่งนิเวศที่มีความอุดมสมบูรณ์ และเป็นแหล่งผลิตอาหารทะเลแหล่งใหญ่ของอำเภอไทยดอนโน

ลักษณะการไหลเวียนของกระแสน้ำสุทธิบริเวณอ่าวไทยตอนใน จากการศึกษาของ อนุกุล (๒๕๔๓) พบว่าในฤดูแล้ง (ตุลาคม-พฤศจิกายน) ทิศทางของการไหลเวียนของน้ำจะไหลจาก ทิศใต้ขึ้นไปทางตอนเหนือ โดยมีความเร็วสุทธิของกระแสน้ำที่ ๑ เซนติเมตร/วินาที และอาจต่ำกว่า ๐.๕ เซนติเมตร/วินาที ซึ่งเป็นการเคลื่อนตัวของมวลน้ำที่น้อยมาก หรือกล่าวได้ว่าเป็นการไหลจาก ทะเลเข้าหาชายฝั่ง เมื่อถึงฝั่งแล้วกระแสน้ำจะหมุนวนจากบริเวณหน้าคลองด่านหรือฝั่งชลบุรีไปยัง ฝั่งเพชรบุรี และในฤดูน้ำหลากทิศทางของกระแสน้ำจะไหลจากตะวันตกไปทางใต้ กล่าวคือ กระแสน้ำจะไหลวนกลับจากฝั่งเพชรบุรีกลับมายังฝั่งชลบุรีแล้วไหลวนลงทิศใต้ออกสู่ทะเล โดยมีความเร็วสุทธิของกระแสน้ำ ๑-๒ เซนติเมตร/วินาที ดังนั้นหากแหล่งน้ำชายฝั่งทะเลบริเวณ ด่านคลองด่านได้รับการปนเปื้อนจากของเสียต่าง ๆ จะเกิดปัญหามากในช่วงฤดูแล้ง และลักษณะ การหมุนเวียนของกระแสน้ำในบริเวณปากคลองด่านจะมีการหมุนเวียนในลักษณะวนกลับไปมา และไหลเข้าฝั่งบริเวณชายฝั่งทะเล ดังนั้น หากมีการปนเปื้อนของสารในบริเวณดังกล่าว แม้จะมี ปริมาณน้อยแต่อาจเกิดการสะสมของสารต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น อันเนื่องมาจากการไหลเวียนของ กระแสน้ำน้อยมาก และอาจก่อให้เกิดปรากฏการณ์ Eutrophication ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญอย่างยิ่งและ ยังไม่สามารถแก้ไขได้

ลักษณะการวางแผนการจัดการระบบบำบัดที่ออกให้ใช้ระบบ pretreatment โดย ไม่ใช้ออกซิเจน อาจก่อให้เกิดปัญหาเรื่องกลิ่น เนื่องจากเกิดแก๊สไฮโดรเจนซัลไฟด์ และไม่พบว่าได้มี การวางแผนจัดการปัญหากลิ่นที่อาจเกิดขึ้นที่ชัดเจน แต่จากการสอบถามบริษัทที่ดำเนินการก่อสร้าง ทราบว่าระบบถูกออกแบบให้มี wet scrubber เพื่อใช้ในการกำจัดกลิ่นแก๊สไฮโดรเจนซัลไฟด์ ซึ่งวิธีนี้ต้องใช้สารเคมีและ น้ำเป็นปริมาณมาก อีกทั้งน้ำเสียที่เกิดจากการกำจัดแก๊ส ไฮโดรเจนซัลไฟด์ จะต้องนำไปบำบัดต่ออีก ซึ่งเป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายในการบำบัดและอาจเกิด ผลกระทบเนื่องจากการตกค้างของสารเคมี นอกจากนี้ wet scrubber จะต้องเป็นระบบปิด แต่พื้นที่ บ่อใหญ่มากไม่น่าจะปิดได้ทั้งหมด

การพิจารณาเกี่ยวกับหลักอ้างอิงในการคำนวณน้ำทิ้งจากระบบบำบัดลงสู่ทะเล แล้วจะมีการเจือจางลงประมาณ ๑๐ เท่านี้ ซึ่งในร่างรายงานการศึกษาผลกระทบไม่ได้กล่าว รายละเอียดของการคำนวณไว้ แต่มีการระบุว่าความเร็วกระแสน้ำมีค่าสูง ๕ เมตร/วินาที ซึ่งน่าจะสูง มากกว่าที่จะเป็นจริงได้ โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาการไหลของกระแสน้ำโดยเฉพาะในหน้าแล้งแล้ว ไม่น่าจะเป็นไปได้ เพราะความเร็วสุทธิควรต้องต่ำกว่านี้ ประกอบกับไม่มีการระบุทิศทางการไหล ของกระแสน้ำ เป็นที่น่าสังเกตว่าการคำนวณเป็นค่าเฉลี่ยต่อปีหรือไม่ ซึ่งควรต้องแยกพิจารณาเป็น รายเดือนเพื่อที่จะได้เห็นผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลาได้อย่างชัดเจน มากขึ้น จุดที่ควรจะได้มีการพิจารณาอีกด้วยก็คือน้ำที่จะเข้ามาเจือจางเป็นน้ำจากที่ไหน และเมื่อ เจือจางแล้วน้ำไหลต่อไปที่ใด มวลน้ำมวลเดิมจะถูกใช้ในการเจือจางในวันต่อ ๆ ไปหรือไม่ ถ้าใช่ ในระยะเวลาไม่เกิน ๒-๓ เดือน ผลกระทบต่อคุณภาพน้ำก็น่าที่จะเห็นได้ชัดอย่างแน่นอน

ระบบบำบัดตั้งเป้าที่จะบำบัดน้ำให้มีคุณภาพตามมาตรฐานน้ำทิ้ง เมื่อน้ำทิ้งจาก ระบบบำบัดน้ำที่ทิ้งลงสู่ทะเลจะมีค่า BOD = ๒๐ มก./ล. หลังการเจือจางแล้วก็น้ำที่จะทำให้น้ำทะเล ชายฝั่งในบริเวณหน้าคลองด่านมีค่า BOD ประมาณ ๒ มก./ล. เมื่อรวมกับค่า BOD เดิม ที่มีค่าอยู่

ในช่วง ๑-๑๑ มก./ล. ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าวิตกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงคุณภาพของน้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปริมาณออกซิเจนที่ละลายน้ำที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีพของสิ่งมีชีวิตในน้ำเป็นอย่างยิ่ง

การที่ไม่มีการระบุฟอสฟอรัสหรือฟอสเฟตในมาตรฐานน้ำทิ้ง ทำให้ระบบบำบัดน้ำเสียที่คลองด่านไม่มีการระบุถึงวิธีการจัดการในส่วนของฟอสฟอรัสหรือฟอสเฟต ฟอสฟอรัสเป็นธาตุอาหารปริมาณน้อยที่มีความสำคัญอย่างมากในการก่อให้เกิดปัญหา Eutrophication ซึ่งเป็นการแพร่ขยายตัวอย่างรวดเร็วของสาหร่ายพืชน้ำ หรือแพลงค์ตอนพืช ในแหล่งน้ำนั้น ๆ สาหร่ายหรือพืชน้ำเหล่านี้เมื่อตายลง จะสะสมอยู่ที่ตะกอนในแหล่งน้ำนั้น ๆ ต่อมาจะเกิดการย่อยสลายและใช้ออกซิเจนในแหล่งน้ำที่ให้น้ำเกิดการเน่าเสียในที่สุด จากการศึกษาโดย ศาสตราจารย์ Randall พบว่าสาหร่ายเหล่านี้มีสูตรโครงสร้าง $C_{106} H_{263} O_{110} N_{16} P$ ทำให้สามารถคำนวณได้ว่าฟอสฟอรัส ๑ กก. ในน้ำทิ้งก่อให้เกิดการเติบโตของสาหร่ายเป็นปริมาณถึง ๑๑๑ กก. ถ้าสมมุติว่ามีการปล่อยน้ำทิ้งที่มีฟอสฟอรัสปริมาณ ๖ มก./ล. ก็จะทำให้เกิดการผลิตรายอื่นหรือในรูปของ COD ๘๒๘ มก./ล. ในส่วนของไนโตรเจน ๑ กก. อาจทำให้เกิดการเติบโตของสาหร่ายเป็นปริมาณถึง ๑๖ กก. ซึ่งเทียบกับ ๒๐ กก. ในรูปของ COD ดังนั้นการปล่อยฟอสฟอรัสและไนโตรเจนลงสู่แหล่งน้ำจะทำให้เกิดสารอินทรีย์ในแหล่งน้ำเป็นปริมาณมากกว่าสารอินทรีย์ที่มากับน้ำเสีย โดยความเข้มข้นของไนโตรเจนที่อยู่ในรูปของไนเตรท ไนเตรท หรือแอมโมเนียไนโตรเจน และความเข้มข้นของฟอสฟอรัสในน้ำทะเลชายฝั่งจะมีแนวโน้มสูงขึ้น ดังนั้นการทิ้งน้ำเสียที่มีปริมาณ BOD ในโตรเจนและฟอสฟอรัสลงสู่แหล่งน้ำในบริเวณเดียวกันย่อมมีโอกาสเกิดปัญหาการเน่าเสียของแหล่งน้ำได้ ถึงแม้ว่าระบบจะสามารถบำบัดสารอินทรีย์ให้อยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐานได้ แต่ปัญหาการเน่าเสียของน้ำทะเลบริเวณจุดรับน้ำทิ้งก็อาจหลีกเลี่ยงไม่ได้

ไม่มีการออกแบบรองรับที่จะควบคุมปริมาณโลหะหนักในปอ pretreatment ซึ่งมีลักษณะการทำงานเป็นแบบระบบไร้อากาศ มีโอกาสที่แบคทีเรียในกลุ่ม Sulfate reducing bacteria จะทำหน้าที่ในการย่อยสลายสารอินทรีย์ ผลลัพธ์จากกระบวนการนี้คือ ก๊าซไฮโดรเจนซัลไฟด์ ซึ่งเป็นก๊าซที่มีความเป็นพิษสูงและทำให้เกิดปัญหากลิ่นรบกวนสูง แต่ผลดีจากการเกิดไฮโดรเจนซัลไฟด์ คือการที่โลหะทุกตัวในกลุ่มโลหะหนัก สามารถตกตะกอนกับซัลไฟด์เป็นโลหะที่ไม่ละลายน้ำเช่น FeS, CdS, PbS, HgS, CuS เป็นต้น ซึ่งโลหะเหล่านี้ถ้ามากับน้ำทิ้งจะสามารถเกิดการตกตะกอนได้ แต่โลหะซัลไฟด์เหล่านี้ไม่เสถียร หากสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงจากสภาพไร้อากาศเป็นสภาพมีอากาศจะทำให้โลหะเหล่านี้ถูกออกซิไดซ์ได้ผลที่เกิดคือการเคลื่อนย้ายโลหะจากรูปของตะกอนไปอยู่ในรูปของสารละลายและเกิดสภาพความเป็นกรดอย่างแรงได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในลานตากตะกอน ซึ่งมีโอกาสสูงเพราะไม่มีระบบป้องกัน ดังนั้นเมื่อเกิดสภาพดังกล่าวจะทำให้เกิดมลพิษออกสู่สิ่งแวดล้อมได้

หากโลหะหนักเข้าสู่สภาพแวดล้อมจะทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตในน้ำ โดยเฉพาะสัตว์น้ำประเภทหอย เช่น หอยแครง หอยแมลงภู่และหอยนางรม เป็นต้น ซึ่งมีความสามารถในการดูดซับโลหะหนักไว้ในร่างกายได้ดี อันเนื่องมาจากพฤติกรรมการกินอาหารของหอย ดังนั้นหากน้ำทิ้งจากกระบวนการบำบัดมีการปนเปื้อนของโลหะหนักก็จะมีโอกาสเกิดการสะสมในสิ่งมีชีวิตในน้ำ โดยเฉพาะหอยซึ่งเป็นสัตว์เศรษฐกิจของพื้นที่ได้

ปริมาณแพลงก์ตอนพืช บริเวณปลายท่อปล่อยน้ำออกสู่ทะเลของโครงการ มีความหนาแน่นสูงมาก และส่วนใหญ่เป็น Diatom แต่ในบางครั้งพบ Dinophysis ซึ่งเป็น dinoflagellate ที่แสดงถึงความเสี่ยงในการเกิดปรากฏการณ์น้ำเปลี่ยนสี และเมื่อแพลงก์ตอนพืชเหล่านี้ตายลง จะสร้างสาร biotoxin ซึ่งเป็นสารพิษที่ก่อให้เกิดโรคมะเร็งในสิ่งมีชีวิตถ้าได้รับเข้าไปในปริมาณที่มากพอ

ด้านเศรษฐกิจและสังคม

สภาพทางจิตวิทยาที่ชุมชนไม่ยอมรับการนำสารพิษจากที่อื่น (ที่ชุมชนไม่ได้เป็นผู้ก่อ) เข้ามาในพื้นที่ทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ และเห็นว่าโครงการไม่สามารถให้ความเชื่อมั่นในกระบวนการบำบัดน้ำเสียได้ดีเพียงพอ

ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ที่ชุมชนท้องถิ่นเชื่อว่าอาจได้รับผลกระทบจากการจัดตั้งโครงการบำบัดน้ำเสียในชุมชนของตน อีกทั้งอาจต้องสูญเสียรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ ที่ส่งไปจำหน่ายทั้งภายในและภายนอกประเทศ ซึ่งเป็นรายได้หลักของประชาชนในชุมชน และพื้นที่ใกล้เคียง

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจะส่งผลกระทบต่อสถานะเศรษฐกิจโดยรวมทั้งระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ เนื่องจากมีธุรกิจต่อเนื่องที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก ซึ่งผลกระทบดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อผลผลิตทางการประมง ทั้งในเขตพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการและจังหวัดฉะเชิงเทรา จากรายงานของสำนักงานประมงจังหวัดสมุทรปราการ ได้ระบุว่ารายได้เฉพาะจากหอยแมลงภู่ การทำโป๊ะ อวนลอย ปลาตุกทะเลและเคย ในปี ๒๕๔๔ มีมูลค่าไม่น้อยกว่า ๓๓๐,๓๑๓,๑๕๐ บาท ในขณะที่ประมงจังหวัดฉะเชิงเทรารายงานผลผลิตจากการประมงทะเลในจังหวัดฉะเชิงเทราในปี ๒๕๔๓ มีปริมาณทั้งสิ้น ๔๗,๑๘๗ ตัน มีมูลค่ารวมประมาณ ๗๖๒ ล้านบาท

ทางเลือกกรณีโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ มีเหตุจะต้องยุติลง

๑. ข้อเท็จจริง

๑.๑ กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินการจัดจ้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมด้วยรูปแบบของสัญญา TURN KEY โดยให้กลุ่มบริษัทร่วมทุน NVPSKG เป็นผู้ดำเนินการทั้งสิ้น ซึ่งกำหนดให้เปลี่ยนไปก่อสร้างที่บริเวณคลองด่านเพียงแห่งเดียว แทนข้อกำหนดเดิมที่ให้ก่อสร้างโรงบำบัดน้ำเสีย ๒ แห่ง คือ ด้านตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณบางปลากรด ๑ แห่ง และด้านตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณบางปูใหม่ อีก ๑ แห่ง โดยจะใช้ระบบบำบัดน้ำเสียแบบ EAAS (Extended Aeration Activated Sludge) ซึ่งเป็นระบบตะกอนเร่ง ซึ่งใช้เวลาเดิมอากาศนานกว่าปกติ มีขนาด ๕๒๕,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วัน

โครงการนี้ใช้งบประมาณทั้งสิ้น ๒๒,๙๔๙,๙๘๔,๐๒๐ บาท ประกอบด้วย

- ค่าที่ดิน ๑,๙๐๓ ไร่ เป็นเงิน ๒,๒๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๐
- ค่าก่อสร้างระบบท่อน้ำเสียเป็นเงิน ๑๔,๑๓๑,๙๔๗,๕๑๗ บาท คิดเป็นร้อยละ ๖๒
- ค่าก่อสร้างโรงบำบัดน้ำเสียรวม ๕๒๕,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วัน เป็นเงิน ๓,๕๑๒,๔๕๙,๔๓๗ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๕
- ค่าใช้จ่ายต่างๆ ก่อนดำเนินโครงการเป็นเงิน ๔๗๘,๗๐๕,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๒
- ค่าก่อสร้างท่อส่งน้ำเสียบำบัดแล้ว ลงสู่ทะเลเป็นเงิน ๙๑๑,๗๔๐,๐๖๖ บาท คิดเป็นร้อยละ ๔
- ค่าทดสอบเดินระบบและบำรุงรักษา ๓ ปีแรก เป็นเงิน ๑,๗๑๕,๑๓๒,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๗

๑.๒ การเปลี่ยนพื้นที่จากที่กำหนดไว้เดิมไปอยู่ที่บริเวณคลองด่าน โดยใช้วิธีการต่อท่อแบบพิเศษมีเส้นผ่านศูนย์กลางตั้งแต่ ๓๐๐-๓,๐๐๐ มิลลิเมตร ท่อและบ่อน้ำขนาดต่างๆ ที่ได้ดำเนินการมาจนถึงเดือนกันยายน ๒๕๔๕ ดังนี้

- ๑.๑.๒ ท่อ HDPE ใช้ลอดแม่น้ำเจ้าพระยาและคลองเข้ารีตขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๙๐๐ มิลลิเมตร มีความยาว ๓,๑๐๔ เมตร
- ๑.๒.๒ ท่อคอนกรีตใช้ส่งน้ำจากบางปูไปคลองด่านมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๓,๐๐๐ มิลลิเมตร มีความยาว ๓๐,๒๒๖ เมตร

- ๑.๒.๓ ท่อคอนกรีตใช้รวบรวมและส่งน้ำบริเวณต่างๆในจังหวัดสมุทรปราการและบริเวณใกล้เคียง มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางตั้งแต่ขนาด ๓๐๐-๑,๐๐๐ มิลลิเมตร ขนาด ๑,๒๐๐-๑,๕๐๐ มิลลิเมตร และขนาด ๒,๐๐๐-๒,๕๐๐ มิลลิเมตร รวมความยาวได้ ๙๗,๔๑๘ เมตร

- ๑.๒.๔ ได้สร้างบ่อรับน้ำชนิดต่าง ๆ ดังนี้

- บ่อขนาดใหญ่ ๘๐๘ บ่อ
- บ่อผันน้ำเสียและล้นออก (CSO) ๓๐๕ บ่อ
- บ่อรับน้ำเสียจากโรงงาน (IDC) ๙๗ บ่อ
- บ่อพักย่อย (Intermediate manhole) ๘ บ่อ

๑.๓ ราษฎรชาวคลองด่านจังหวัดสมุทรปราการ ได้มีหนังสือร้องเรียนคัดค้านการดำเนินการก่อสร้างโครงการจัดการน้ำเสีย ในพื้นที่ตำบลคลองด่าน ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นต้นมา โดยตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับความถูกต้อง ความเหมาะสมทางเทคนิค ความโปร่งใสในการอนุมัติและการใช้งบประมาณ จะมีผลกระทบต่ออาชีพการเพาะเลี้ยงหอย และอุตสาหกรรมต่อเนื่อง รวมทั้งจะเกิดกลิ่นและกากตะกอนจำนวนมากที่จะมีผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อมของชุมชนในพื้นที่โดยรอบ นอกจากนั้น ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องยังไม่สามารถตอบข้อสงสัยของราษฎรได้อย่างชัดเจนตรงตามประเด็นที่ซักถาม ราษฎรจึงขอให้รัฐบาลชะลอโครงการเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง ศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและจัดทำประชาพิจารณ์ อันจะนำไปสู่การตัดสินใจแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้องต่อไป ซึ่ง ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ได้มีคำสั่ง ที่ นร.๓๓๑/๒๕๔๔ แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามข้อเรียกร้องของราษฎร โดยให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา ๖๐ วัน

๑.๔ โครงการบำบัดน้ำเสยรวมบริเวณคลองด่าน จังหวัดสมุทรปราการ ยังมีได้มีการสำรวจ และจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment, EIA) แต่อย่างใด

๑.๕ การดำเนินงานคลาดเคลื่อนขั้นตอนด้านกฎหมาย และระเบียบหลายประการ เช่น การจัดหาที่ดิน การจัดทำสัญญา เป็นต้น

๒. ข้อพิจารณา

๒.๑ เนื่องจากกรมควบคุมมลพิษได้จัดซื้อที่ดินเพื่อดำเนินงานตามโครงการจัดการน้ำเสีย เขตควบคุมมลพิษไว้ถึง ๑,๙๐๐ ไร่ คือมีพื้นที่กว้างเกินความจำเป็น เพราะได้มีการเปลี่ยนแปลงระบบบำบัดน้ำเสียแบบปอดเทียมอากาศ (Aerated Lagoon, AL) เป็นระบบบำบัดน้ำเสียแบบระบบตะกอนเร่ง ใช้เวลาเติมอากาศนาน (Extended Aeration Activated Sludge, EAAS) ซึ่งจะใช้พื้นที่ก่อสร้างเพียง ๖๐๐ ไร่เท่านั้น จึงมีพื้นที่เหลือจากที่ได้ จัดซื้อไว้ถึง ๑,๓๐๐ ไร่ ซึ่งกรมควบคุมมลพิษมิได้ดำเนินการตามความจำเป็นที่จะเจรจากับผู้รับเหมาขอแก้ไขความต้องการใช้ที่ดินให้ลดน้อยลง ซึ่งจะสามารถลดงบประมาณในด้านการใช้ที่ดินได้อีกจำนวนมาก

๒.๒ การเปลี่ยนโครงการบำบัดจากด้านตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณบางปลาจอกและด้านตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณบางปูใหม่ ซึ่งได้มีการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลทาง EIA ไว้แล้ว รวมทั้งเป็นข้อเสนอแนะทางเลือกที่ดีที่สุดของบริษัทที่ปรึกษาที่กรมควบคุมมลพิษว่าจ้างมาทำการสำรวจและศึกษาโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ โดยเปลี่ยนมาใช้บริเวณคลองด่านแทน แม้จะถูกคัดค้านจากหลายหน่วยงานแล้วก็ตาม การดำเนินการใหม่จึงต้องเพิ่มงบประมาณขึ้นอีกเป็นจำนวนมาก ในการเดินท่อเข้าสู่ระบบต้องใช้เงินถึง ๑๔,๑๓๑,๙๔๗,๕๑๗ บาท คิดเป็นร้อยละ ๖๒ ซึ่งเป็นการลงทุนที่สูงมาก ประเทศไทยเคยมีระบบการบำบัดน้ำเสียไปบำบัดห่างจากบริเวณที่มีน้ำเสียหลายแห่ง ปรากฏว่าไม่ประสบความสำเร็จเลย การลงทุนด้วยการส่งน้ำทางท่อจะดำเนินการเท่าที่มีความจำเป็นเท่านั้น และใช้เป็นวิธีสุดท้าย ปกติการใช้ระบบ EAAS จะทำในพื้นที่ที่มีน้ำเสียเกิดขึ้นเท่านั้น และจะใช้บริเวณเล็ก ๆ เมื่อบำบัดน้ำเสร็จจะสามารถใช้ประโยชน์ในพื้นที่ได้ เช่น การเกษตร การใช้น้ำบริการด้านโรงงาน เป็นต้น การใช้ท่อส่งน้ำเสียจะต้องมีค่าใช้จ่ายสูงมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่าไฟฟ้า ยิ่งเป็นระบบใหญ่ เช่น โครงการนี้จะมีค่าใช้จ่ายที่จะต้องใช้งบประมาณของประเทศ

๒.๓ พื้นที่อุตสาหกรรมบริเวณบางปลาจอกและบริเวณบางปูใหม่ ซึ่งเป็นบริเวณโรงงานอุตสาหกรรมจะต้องมีระบบบำบัดน้ำอย่างแน่นอน ปัจจุบันพื้นที่ดังกล่าวได้มีระบบการบำบัดน้ำอุตสาหกรรมวัตถุเป็นพิษอยู่แล้ว ซึ่งมาตรฐานของน้ำที่บำบัดแล้วจะอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงอุตสาหกรรม ส่วนน้ำที่ผ่านการบำบัดแล้วจะต้องมีการบำบัดขั้นต่อไปที่บริเวณดังกล่าว ซึ่งดำเนินการโดยดัดแปลงและเพิ่มเติมจากระบบท่อที่ได้ จัดทำไว้แล้ว

๒.๔ การเดินระบบบำบัดน้ำเสียวันละ ๕๒๕,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วัน จะต้องใช้ไฟฟ้าในการเดินระบบ ซึ่งผู้รับเหมาได้เสนอค่าใช้จ่ายไว้แล้วถึง ๑,๗๑๕,๑๓๒,๐๐๐ บาท หรือคิดเป็นร้อยละ ๗ โดยนำมาใช้ในการเดินระบบและบำรุงรักษา ๓ ปีแรก ต่อไปน่าจะมีปัญหาในการเก็บค่าธรรมเนียมและปริมาณน้ำเข้าสู่บำบัด โรงงานอุตสาหกรรมได้มีระบบบำบัดน้ำในรูปแบบ OST แล้ว ถ้าโรงงานดังกล่าวรวมตัวกันบำบัดน้ำเพื่อลด BOD และ SS แล้วนำน้ำหลังการบำบัดมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในโรงงานน่าจะเป็นการลงทุนที่ต่ำกว่าที่จะส่งน้ำเข้ามาบำบัดในโครงการคลองด่านของกรมควบคุมมลพิษ

๒.๕ ท่อส่งน้ำและบ่อบำบัดน้ำที่สร้างขึ้นเป็นชนิดพิเศษ สามารถนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ โดยการดัดแปลงมาใช้ส่งน้ำดิบนำไปใช้ในการผลิตน้ำประปา หรือใช้ในด้านการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่อส่งน้ำมีหลักมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๓,๐๐๐ มิลลิเมตร นำมาใช้เป็นท่อส่งน้ำดิบมาผลิตน้ำประปาเพื่อนำมาใช้ในจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งจะนำมาใช้ทดแทนน้ำใช้ที่ผลิตมาจากน้ำบาดาลที่จะต้องปิดบ่อในไม่ช้านี้ ส่วนท่อขนาดเล็กที่ต่อเข้ากับท่อระบายน้ำทั้งสามารดดัดแปลงมาใช้เป็นระบบบำบัดน้ำชุมชนขนาดเล็ก โดยวิธีทำบ่อเติมอากาศ (Aerated Lagoon , AL) ซึ่งมีค่าบริการไม่มาก

๒.๖ การใช้ที่ดินบริเวณคลองด่าน ซึ่งมีพื้นที่ ๑,๙๐๓ ไร่ ใช้ไปในการสร้างโรงงานบำบัดน้ำเพียง ๖๐๐ ไร่ ยังมีพื้นที่เหลือ ๑,๓๐๐ ไร่เศษ ซึ่งที่ดินดังกล่าวนี้คาดว่าจะมีปัญหามลพิษระหว่างเอกชนและที่สาธารณะปะปนอยู่ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งป่าชายเลน และลำคลองหากโครงการ ฯ มีเหตุที่จะต้องยุติลง ควรจะปรับพื้นที่ให้เป็นศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวไทยตอนใน เนื่องจากบริเวณตำบลคลองด่าน หรือปากแม่น้ำเจ้าพระยาถึงปากแม่น้ำบางปะกงเป็นบริเวณที่มีความอุดมสมบูรณ์ สัตว์เศรษฐกิจทางทะเลมาก ปัจจุบันสภาพแวดล้อมได้เสื่อมโทรมลง จำนวนและชนิดของสัตว์น้ำได้ลดลง ดังนั้น การพิจารณาการใช้ที่ดินให้เป็นประโยชน์ทั้ง ๒ ส่วน คือ ส่วนที่ดินที่อยู่ใกล้ทะเลจะสามารถพัฒนาให้เป็นป่าชายเลนที่สมบูรณ์ เป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำวัยอ่อน ส่วนบริเวณที่สร้างบ่อบำบัดไว้แล้วจะดำเนินการพัฒนาให้เป็นศูนย์การวิจัยทางทะเล โดยใช้เทคโนโลยีและส่งเสริมเกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ให้แก่ราษฎรในพื้นที่ซึ่งจะเป็นการเพิ่มศักยภาพผลผลิตให้สูงขึ้น นอกจากนั้น ยังเป็นการส่งเสริมการผลิตและฟื้นฟูสิ่งมีชีวิตทางทะเลที่หายากและใกล้จะสูญพันธุ์ การสร้างโครงการวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ประมงในรูปธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้กับราษฎรรวมทั้งใช้เป็นแหล่งท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์สำหรับเยาวชนและประชาชนเพื่อให้เกิดศึกษาและสัมผัสระบบนิเวศป่าชายเลน ซึ่งจะเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับท้องถิ่น อีกด้วย สำหรับการดำเนินการจะใช้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องด้านการวิจัยทางทะเลและชายฝั่งเข้ามาอย่างเต็มรูปแบบ

๒.๗ ข้อพิจารณาด้านการศึกษาและหาแนวทางปฏิบัติ จะมีขึ้นได้เมื่อโครงการนี้มีเหตุที่จะต้องยกเลิกเท่านั้น แต่ถ้าโครงการนี้ดำเนินการต่อไปจนจบโครงการข้อพิจารณาที่กล่าวมาแล้วจะไม่เกิดขึ้น อนึ่ง โครงการนี้มีผลกระทบในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม จิตวิทยา สิ่งแวดล้อม ซึ่งควรที่จะนำมาคิดผลกระทบก่อนที่จะมีโครงการนี้เกิดขึ้น การลงทุนจากเงินงบประมาณจากเงินกู้ยืมมีผลกระทบต่อราษฎรทั้งสิ้นก่อนการดำเนินงานของโครงการจนถึงปัจจุบัน ยังปรากฏภาพของการทุจริตในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งรัฐบาลควรจะให้ความสนใจและแถลงออกสู่ประชาชนได้อย่างชัดเจน

๒.๘ การบำบัดน้ำเสียแบบรวมน้ำเข้าในแห่งเดียว จะต้องศึกษารายละเอียดของปริมาณน้ำและคุณสมบัติของน้ำที่จะนำเข้ามาบำบัด เพื่อนำมาใช้ออกแบบทางเทคนิคเพื่อให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงปัจจุบัน ไม่ควรที่จะประมาณการหรือคาดว่าจะมีปริมาณน้ำเป็นจำนวนมาก แล้วนำข้อมูลนี้มาออกแบบเพื่อดำเนินการใช้วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ปริมาณที่สูงและมีระยะยาว ซึ่งเป็นการใช้งบประมาณที่สูงเกินความจำเป็น ปกติน้ำรวมที่นำมาบำบัดเป็นน้ำที่สกปรกมีการปนเปื้อนมาก ย่อมจะทำลายเครื่องมือให้มีอายุการใช้งานสั้นลงถ้าใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพจะต้อง

ลงทุนสูง ถ้าพิจารณาถึงระบบบำบัดที่นำมาใช้ในครั้งนี้เป็นระบบที่ได้ประโยชน์ดี แต่จะต้องมีผู้บริหารโครงการที่มีความรู้ความสามารถ รวมทั้งการใช้พลังงานค่อนข้างสูง หน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องมีการวางแผนการบริหารโครงการอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการพิจารณาของคณะกรรมการการวิสามัญฯ มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

๑. ให้วุฒิสภาส่งความเห็นของคณะกรรมการการวิสามัญฯ ตามที่ปรากฏในผลการพิจารณาให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ตามที่ปรากฏในข้อ

๕.๑ การไม่ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี

๕.๓ การนำที่ป่าชายเลนมาออกเป็นโฉนดเลขที่ ๑๕๕๒๘ โฉนดเลขที่ ๑๕๕๖๕ และการซื้อที่ดินทั้งสองโฉนดโดยไม่ชอบ

๕.๔ การนำถนนสาธารณะมาออกเป็นโฉนดเลขที่ ๑๕๐๒๔ โฉนดเลขที่ ๑๕๕๖๕ และโฉนดเลขที่ ๑๓๘๑๗ และการซื้อที่ดินทั้งสามโฉนดโดยไม่ชอบ

๕.๕ การอนุมัติเงินประจำงวดเพื่อจัดซื้อที่ดินสำหรับเป็นที่ตั้งของโครงการโดยไม่ชอบ

๕.๖ การจัดหาที่ดินไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญาและแพงเกินสมควร

๕.๗ การตรวจรับที่ดินโดยไม่ชอบ

๒. การดำเนินงานขององค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ คือคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เป็นไปอย่างล่าช้า เนื่องจากในสมัยที่ นายสุวิทย์ คุณกิตติ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ได้เคยส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติดำเนินการ ตั้งแต่เดือนมิถุนายน ๒๕๕๒ แต่จนกระทั่งบัดนี้ก็ยังไม่ปรากฏผลการดำเนินงานแต่อย่างใด จึงควรเร่งรัดผลการพิจารณาให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

๓. รัฐบาลต้องระงับการดำเนินการทางวิศวกรรมของโครงการทั้งหมดและตรวจสอบคุณภาพงานในทางวิศวกรรม การเบิกจ่ายเงินในโครงการ

๔. รัฐบาลควรตรวจสอบการกระทำที่ผิดเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาของกรมควบคุมมลพิษและบริษัทที่ปรึกษาควบคุมงานทุกบริษัทของกรมควบคุมมลพิษ

๕. ให้หน่วยงานและสถาบันการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการประมงและด้านนิเวศทางทะเลร่วมกันศึกษาเกี่ยวกับการใช้พื้นที่และสิ่งก่อสร้างของโครงการเป็นสถานที่ทำการศึกษาวิจัย และถ่ายทอดเทคโนโลยีต่าง ๆ ทางด้านการเพาะขยายพันธุ์สัตว์น้ำ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการประมง และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสัตว์น้ำ และระบบนิเวศป่าชายเลนบริเวณชายฝั่งทะเลอ่าวไทยตอนใน ในรูปแบบของศูนย์ศึกษาการพัฒนาทรัพยากรบริเวณอ่าวไทยตอนในต่อไป

๖. ให้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำการศึกษเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตสัตว์น้ำ การเสริมผลผลิตในธรรมชาติและการพัฒนาผลผลิตเชิงการค้า เช่น ม้าน้ำ ปลิงทะเล เม่นทะเล กุ้งดึกแดน กุ้งมังกร ปลาทุ่นา ปลานวลจันทร์ หรือสัตว์น้ำที่สามารถผลิตและส่งออกได้

๗. ให้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำการศึกษเพื่อฟื้นฟูป่าชายเลนโดยรอบพื้นที่โครงการเพื่อเป็นแหล่งเพาะขยายพันธุ์ และเป็นแหล่งเลี้ยงตัวอ่อนโดยธรรมชาติ และจัดเป็นเขตอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล รวมทั้งจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อให้เยาวชนและประชาชนทั่วไปได้ศึกษาและสัมผัสกับระบบนิเวศป่าชายเลน และสัตว์น้ำชนิดต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ช่วยเพิ่มรายได้ให้กับท้องถิ่น

๘. ให้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องศึกษาความเป็นไปได้ในการใช้ท่อหลักดำเนินการเป็นท่อส่งน้ำดิบ เพื่อใช้ผลิตประปาให้จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อใช้ทดแทนน้ำบาดาลที่จะต้องปิดบ่อในไม่ช้านี้ ส่วนท่อขนาดเล็กและบ่อรับน้ำควรดัดแปลงเป็นท่อส่งน้ำประปาเข้าพื้นที่ตามที่โครงการได้สร้างไว้แล้ว

ตลอดจนให้สนับสนุนการดำเนินการทำระบบบำบัดน้ำชุมชนบริเวณฝั่งตะวันตกและฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาในพื้นที่และวิธีการที่ได้สำรวจออกแบบไว้แล้ว พร้อมทั้งการออกแบบเพื่อนำน้ำที่บำบัดแล้วมาหมุนเวียนใช้ในพื้นที่ เช่น การเกษตร การใช้น้ำกิจการของโรงงาน (ยกเว้นน้ำดื่ม) เป็นต้น แทนการปล่อยน้ำที่บำบัดแล้วลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ

๙. รัฐบาลไม่ควรจัดทำระบบบำบัดขนาดใหญ่ เพราะจะต้องลงทุนสูงมาก ด้านบริหารด้านเครื่องมือเครื่องใช้และค่าพลังงาน โดยเฉพาะการส่งน้ำเสียทางท่อที่มีขนาดใหญ่และมีความยาวควรลดวัน ควรใช้ระบบน้ำเสียแต่ละพื้นที่ หรือระบบบำบัดที่ติดกับที่ (On site Treatment OST) โดยใช้วิศวกรและสถาปนิกตลอดจนที่ปรึกษาไทยดำเนินการ และควรรื้อฟื้นระบบการบำบัดน้ำเสียชุมชนซึ่งกรมควบคุมมลพิษเคยให้สถาบันด้านวิทยาศาสตร์ประยุกต์ที่ได้เสนอหนทางปฏิบัติไว้หลายหนทาง

๑๐. รัฐบาลควรทำการตรวจสอบคุณสมบัติของบริษัทหรือบริษัทร่วมค้าที่เป็นนิติบุคคลที่จดทะเบียนในประเทศและต่างประเทศ พร้อมทั้งผลงานที่เคยปฏิบัติว่ามีความรู้ ความสามารถที่จะดำเนินการก่อนทำสัญญาเพื่อมิให้เกิดความเสียหายต่อประเทศได้

๑๑. รัฐบาลควรยกเลิกการจ้างตามระบบ Turn Key เนื่องจากมีช่องว่างในทางปฏิบัติยากแก่การควบคุมตรวจสอบ

รายงาน
ของ
คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษา
และติดตามตรวจสอบ
โครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ
จังหวัดสมุทรปราการ
วุฒิสภา
ส่วนที่ ๒

สำนักกรรมการ ๑
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

โครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ

ลำดับวันเวลาและกระบวนการดำเนินโครงการ

การจัดหาที่ดิน

รัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรี (๒ สมัย)

(๕ สิงหาคม ๒๕๓๑ - ๙ ธันวาคม ๒๕๓๓) และ

(๙ ธันวาคม ๒๕๓๓ - ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔)

- พลตำรวจเอก ประमाण อติเรกสาร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
(๕ สิงหาคม ๒๕๓๑ - ๙ มกราคม ๒๕๓๓)

- นายบรรหาร ศิลปอาชา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
(๕ มกราคม ๒๕๓๓ - ๙ ธันวาคม ๒๕๓๓)

- พลตำรวจเอก ประमाण อติเรกสาร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
(๑๔ ธันวาคม ๒๕๓๓ - ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔)

- นายวัฒนา อิศวเหม รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย (ทั้ง ๒ สมัย)

พ.ศ. ๒๕๓๑ - ๒๕๓๓ มีการรวบรวมซื้อที่ดิน น.ส.๓ และ ส.ค. ๑ จากราชฎา โดยบริษัทเหมืองแร่ลานทอง จำกัด และนำมาขายให้กับบริษัท ปาล์มบิซ ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด ในขณะเดียวกัน บริษัท ปาล์มบิซ ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด ได้รวบรวมซื้อที่ดินจากราชฎาอีกส่วนหนึ่งด้วย

พ.ศ. ๒๕๓๔ บริษัท ปาล์มบิซ ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด ได้ไต่เนดที่ดินเลขที่ ๑๒๔๕๐ เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๓๔ เนื้อที่ ๑๑-๓-๒๗ ไร่

รัฐบาล นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี

(๒๓ กันยายน ๒๕๓๔ - ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๓๘)

- พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
- นายพิศาล มูลศาสตรสาทร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม

(๒๙ กันยายน ๒๕๓๔ - ๑๑ ธันวาคม ๒๕๓๗)

- นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม

(๑๗ ธันวาคม ๒๕๓๗ - ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๓๘)

- นายปภิต กิระวานิช อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ

บริษัท ปาล์มบีช ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด ขอออกโฉนดที่ดิน

พ.ศ. ๒๕๓๕

- โฉนดที่ดินเลขที่ ๑๓๑๕๐ เนื้อที่ ๓๗๗-๓-๙๕ ไร่ (ออกโฉนดเมื่อ ๒๑ เมษายน ๒๕๓๕)

- โฉนดที่ดินเลขที่ ๑๓๘๑๗ เนื้อที่ ๔๘๘-๓-๑๓ ไร่ (ออกโฉนดเมื่อ ๒๒ เมษายน ๒๕๓๕)

พ.ศ. ๒๕๓๖

- โฉนดที่ดินเลขที่ ๑๕๐๒๔ เนื้อที่ ๓๔๓-๓-๒๙ ไร่ (ออกโฉนดเมื่อ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๖)

- โฉนดที่ดินเลขที่ ๑๕๕๒๘ เนื้อที่ ๑๔๘-๐-๕๔ ไร่ (ออกโฉนดเมื่อ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๖)

- โฉนดที่ดินเลขที่ ๑๕๕๖๕ รวมเนื้อที่ ๓๕๔-๐-๘๒ ไร่ (ออกโฉนดเมื่อ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๓๖)

โฉนดทั้ง ๕ ฉบับ ออกโดยบริษัท ปาล์มบีช ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด และขายให้บริษัท

คลองด่าน มารีน แอนด์ฟิชเชอร์รี่ จำกัด ในวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๓๗

การบริหารงาน

พ.ศ. ๒๕๓๕

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ เริ่มมีผลใช้บังคับ

พ.ศ. ๒๕๓๖

ประกาศเขตควบคุมมลพิษสมุทรปราการ ๒๕๓๖ ตามมติของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๓๗

ผลการศึกษาของมอนด์โกเมอรี่ วัดสัน เอเซีย ได้เสนอทางเลือกไว้ ๑๓ ทางเลือก และว่าทางเลือกที่ดีที่สุด คือ ให้สร้าง ๒ ฟังแม่น้ำเจ้าพระยา ฟังตะวันออกที่ตำบลบางปูใหม่ และฝั่งตะวันตกที่ตำบลบางปลาเกด

๒๐ มีนาคม ๒๕๓๘

กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ รว.) เสนอคณะรัฐมนตรีให้ถือว่าการประชุมคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เสมือนการประชุมคณะรัฐมนตรีในเรื่องสิ่งแวดล้อม หากที่ประชุมคณะกรรมการฯ มีมติเรื่องใด ขอให้กรรมการที่เป็นรัฐมนตรีให้การสนับสนุนมตินั้นในการประชุมคณะรัฐมนตรีด้วย

๑๙ มิถุนายน ๒๕๓๘

กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ รว.) เสนอแผนงานโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษจังหวัดสมุทรปราการ โดยฝั่งตะวันออกสร้างที่ตำบลบางปูใหม่และฝั่งตะวันตกสร้างที่ตำบลบางปลาเกด เข้าสู่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

รัฐบาล นายบรรหาร ศิลปอาชา นายกรัฐมนตรี

(๑๓ กรกฎาคม ๒๕๓๘ - ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๘)

- นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม

- ๒๒ มิถุนายน ๒๕๓๘ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ขอความเห็นและข้อเสนอแนะจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานประมาณ เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ซึ่งได้ความโดยสรุปว่า ไม่เห็นด้วยกับการสร้างโรงบำบัดน้ำเสียขนาดใหญ่บนฝั่งตะวันออกเพียงแห่งเดียว
- ๒๕ สิงหาคม ๒๕๓๘ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม (นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ รว.) มีหนังสือที่ วว ๐๒๐๘/๑๓๖๒๓ ถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เรื่องการส่งเรื่องคืน เนื่องจากได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ โดยยืนยันที่จะเสนอโครงการฯ เข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี
- ๑๗ ตุลาคม ๒๕๓๘ คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการว่าการจ้างเหมารวม (Turn Key) ตามที่เสนอไว้ ๒ ฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ฝั่งตะวันออก ที่ตำบลบางปูใหม่ และฝั่งตะวันตกที่ตำบลบางปลาเกศ ด้วยงบประมาณการก่อสร้าง จำนวน ๑๓,๖๑๒ ล้านบาท เป็นเงินกู้จาก ADB จำนวน ๓,๗๕๐ ล้านบาท (๑๕๐ ล้านเหรียญสหรัฐ) เงินกู้จาก JBIC จำนวน ๒,๕๐๐ ล้านบาท และเงินงบประมาณจำนวน ๗,๓๖๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท (เจ็ดพันสามร้อยหกสิบสองล้านบาท)
- คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการตามข้อเสนอของกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม เพื่อว่าจ้างออกแบบรวมก่อสร้าง (Turn Key) ในการสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวม โดยรวมแผนงานโครงการแก้ไขปัญหาน้ำเสียจังหวัดสมุทรปราการของกรมโยธาธิการ กระทรวงมหาดไทย และโครงการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียที่สุขสวัสดิ์ ของกรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรมเข้าไว้ในแผนงาน/โครงการจัดการน้ำเสีย เขตควบคุมมลพิษจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีค่าใช้จ่ายต่ำสุด แต่มีประสิทธิภาพสูงสุด
- ๑๓ ธันวาคม ๒๕๓๘ นางนิศากร โภษิตรัตน์ ผู้อำนวยการกองจัดการคุณภาพน้ำ ได้นำเรื่องเสนอ นายปภิกข์ กิระวนิช อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ เรื่องขออนุมัติคัดเลือกผู้มีคุณสมบัติเหมาะสม ยื่นเอกสารแสดงคุณสมบัติ เพื่อรับการคัดเลือกและจัดทำบัญชีผู้มีสิทธิเข้าประกวดราคา สำหรับการออกแบบรวมการก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย ๒ ฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา

- ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๙ กรมควบคุมมลพิษประกาศให้ผู้สนใจยื่นแสดงคุณสมบัติเบื้องต้นเพื่อขายที่ดิน
- ๙ เมษายน ๒๕๓๙ บริษัท คลองด่านมารีน แอนด์ฟิชเชอรี จำกัด เสนอขายที่ดินให้กับกรมควบคุมมลพิษ ๑,๕๕๐ ไร่ เป็นเงิน ๒,๔๘๐ ล้านบาท
- ๓๐ เมษายน ๒๕๓๙ กรมควบคุมมลพิษแต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกผู้มีคุณสมบัติขายที่ดิน (นายศิริชัย ไพโรจน์บริบูรณ์ , นางนิศากร โฆษิตรัตน์ , นางยุวรี อินนา)
- ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๓๙ คณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกผู้มีคุณสมบัติเหมาะสมเพื่อเป็นผู้มีสิทธิเข้าคัดเลือก เข้าประกวดราคาจ้างเหมาก่อสร้างตามโครงการนี้ ๒ ผัง โดยพิจารณาจากผู้สนใจ ยื่นเอกสารแสดงคุณสมบัติ จำนวน ๑๓ ราย
- ๖ มิถุนายน ๒๕๓๙ กรมควบคุมมลพิษ (นายปกิต กิระวานิช) แต่งตั้งคณะกรรมการ ๓ ชุด
- (๑) คณะกรรมการรับและเปิดซองประกวดราคา
- (๒) คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา (นายศิริชัย ไพโรจน์บริบูรณ์ ประธานฯ)
- (๓) คณะกรรมการตรวจการจ้าง (นางยุวรี อินนา ประธานฯ ต่อมาเปลี่ยนเป็นนางนิศากร โฆษิตรัตน์)
- ๗ มิถุนายน ๒๕๓๙ กรมควบคุมมลพิษ (นายศิริชัย ไพโรจน์บริบูรณ์ รองอธิบดี แทนอธิบดี) ส่งหนังสือถึงกลุ่มบริษัทที่มีคุณสมบัติเข้าประกวดราคา ๔ ราย ที่ผ่านการพิจารณา ในขั้นตอนแรก (โดยมีหลักเกณฑ์และรายละเอียดการพิจารณาของโครงการฝั่งตะวันออก และฝั่งตะวันออกแยกกัน) ระบุว่า ผู้รับเหมาสามารถยื่นข้อเสนอในแบบเดิมหรือเป็นแบบทางเลือกที่มีระบบบำบัดเดียวกันได้

รัฐบาล พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ นายกรัฐมนตรี

(๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ - ๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๐)

- นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม

นายปกิต กิระวานิช อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ

- ๖ ธันวาคม ๒๕๓๙ กรมควบคุมมลพิษแจ้งบริษัทผู้ประมูลโครงการให้แก้ไขเพิ่มเติมเงื่อนไขการประมูล ขั้นที่ ๒ โดยให้เสนอแบบใหม่ ให้รวมโครงการฝั่งตะวันออกและตะวันตกเข้าด้วยกัน และให้อยู่ฝั่งตะวันออกแห่งเดียว และแก้ไขสัญญาจาก ๒ ฉบับ (ตะวันออกและตะวันตก) เป็นฉบับเดียว ชื่อว่า "สัญญาโครงการจัดการน้ำเสียสมุทรปราการ ฝั่งตะวันตกและตะวันออก"
- ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๐ คณะรัฐมนตรีมีมติให้เพิ่มวงเงินงบประมาณจาก ๑๒,๘๖๖ ล้านบาท เป็น ๒๒,๙๕๕ ล้านบาท (ในช่วงนี้ยังเป็นโครงการทั้งฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตก)

- ๕ สิงหาคม ๒๕๔๐ คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้ขยายเวลาเพื่อการออกแบบรวมก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียฝั่งตะวันออก และฝั่งตะวันตก ตามความเห็นของสำนักงานประมาณ
- ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๐ ลงนามในสัญญาว่าจ้างกลุ่มบริษัท NVPSKG Joint Venture และ NWWI เป็นผู้รับเหมาออกแบบรวมก่อสร้างโครงการจัดการน้ำเสียดังกล่าวนี้ (Turn Key) โดยให้โอนที่ดินภายใน ๖ เดือน

ต่อมา บริษัทสมุทรปราการ ออฟเพอร์เรตติ้ง จำกัด (OPCO) จัดทะเบียนตั้งบริษัท เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๔๒ เข้ามาดำเนินการแทนบริษัท นอร์ทเวสต์ วอเตอร์ เนชั่นแนล

บริษัท สมุทรปราการ ออฟเพอร์เรตติ้ง จำกัด (OPCO) เป็นการร่วมหุ้นของ บริษัท วิจิตรภัณฑ์ก่อสร้าง บริษัท ประยูรวิศวกรรมช่าง บริษัท สีสแสงการโยธา (๑๙๗๙) บริษัท กรุงธนเอ็นยีเนียร์ บริษัท เกตเวย์ ดีเวลลอปเม้นท์ และ บริษัท ยู เอส ฟิลเดอร์ ออฟเพอร์เรตติ้ง

รัฐบาล นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี

(๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๐-๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔)

- นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม

(๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๐-๔ ตุลาคม ๒๕๔๑)

- นายศิริชัย ไพโรจน์บริบูรณ์ อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ
- นายสุวิทย์ คุณกิตติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม
- นายศักดิ์สิทธิ์ ศรีเดช อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ
- นายอาทิตย์ อุไรรัตน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม

- นายศิริชัย ไพโรจน์บริบูรณ์ อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ กรมควบคุมมลพิษทำสัญญาซื้อขายที่ดินกับบริษัทคลองด่านมารีน แอนด์ฟิชเชอรี จำกัด จำนวน ๑,๙๐๓-๐-๓๑ ไร่ รวมเป็นเงิน ๑,๙๖๖,๖๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งพันเก้าร้อยห้าสิบล้านหกแสนบาท)

ในการโอนที่ดิน จำเป็นต้องมีใบราคาประเมินจากธนาคารอีก ๒ แห่ง แต่ธนาคารทหารไทย จำกัด และธนาคารมหานครแจ้งว่าไม่มีราคาประเมิน แต่มีโฉนดหลายฉบับ เคยจำนองไว้กับธนาคารไทยพาณิชย์

- มีนาคม ๒๕๔๒ นายสุวิทย์ คุณกิตติ รมว.กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม มีหนังสือ
ขอให้ ปปช. ตรวจสอบโครงการดังกล่าว โดยไม่นำเรื่องกู้เงินเพิ่มเข้าเสนอขอมติกรม.
- ๓๐ เมษายน ๒๕๔๒ เปลี่ยนคู่สัญญามาเป็น NVPSKG Joint Venture and OPCO
- กรกฎาคม ๒๕๔๓ นายอาทิตย์ อุไรรัตน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม
- ทำเรื่องกู้เงินเพิ่ม ADB อีก ๘๐ ล้านเหรียญสหรัฐ เข้า กรม. ซึ่ง กรม. อนุมัติแล้ว
- โครงการดำเนินการต่อไป โดยไม่มีการทำประชาพิจารณ์
- ๑ ธันวาคม ๒๕๔๓ สมาชิกวุฒิสภาจำนวนมากยื่นเรื่องให้ ADB พิจารณาทบทวนการให้กู้เงินโครงการนี้

รัฐบาล พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี

(๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ - ปัจจุบัน)

- นายสนธยา คุณปลื้ม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี
และสิ่งแวดล้อม
- นายศิริชัย ไพโรจน์บริบูรณ์ อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ
เมื่อมีการปฏิรูประบบราชการและตั้งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
โครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ จึงอยู่ในความรับผิดชอบ
ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- นายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม

- ๑ มิถุนายน ๒๕๔๔ วุฒิสภามีมติเห็นชอบกับรายงานของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อม วุฒิสภาสรุปว่า
โครงการส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ รัฐบาล
ควรทบทวนโครงการนี้ใหม่
- ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๔ นายกรัฐมนตรีมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงเพื่อประกอบการ
พิจารณาตัดสินใจในโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ
- ๑ พฤษภาคม ๒๕๔๕ คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง เพื่อประกอบการตัดสินใจในโครงการจัดการ
น้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ รายงานผลการพิจารณาของ
คณะกรรมการฯ ต่อนายกรัฐมนตรี ณ บ้านพิษณุโลก ระบุว่า กระทรวงวิทยาศาสตร์
เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม โดยกรมควบคุมมลพิษ บริหารสัญญาบกพร่อง
- ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๕ นายกรัฐมนตรีมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการแห่งชาติเพื่อกำกับการบริหารโครงการ
จัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อกำกับดูแล และตรวจสอบ
การบริหารสัญญาและดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้อง

- ๓ มิถุนายน ๒๕๔๕ วุฒิสภาได้แต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาและติดตามตรวจสอบโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ ทำหน้าที่พิจารณาศึกษาและติดตามตรวจสอบโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ
- ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๕ อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ (นายศิริชัย ไพโรจน์บริบูรณ์) มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารสัญญาโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ ตามข้อเสนอของคณะกรรมการแห่งชาติ
- ๒ กรกฎาคม ๒๕๔๕ อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ (นายศิริชัย ไพโรจน์บริบูรณ์) ยกเลิกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารสัญญาโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ
- ๑๖ มกราคม ๒๕๔๖ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (นายประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์) แต่งตั้งคณะกรรมการจำนวน ๓ คณะ เพื่อพิจารณาโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ คือ
๑. คณะกรรมการตรวจสอบและเสนอแนะการบริหารสัญญา โครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ
 ๒. คณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงกรณีมีการกล่าวหาว่ามีการทุจริตและกระทำผิดกฎหมาย โครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ
 ๓. คณะกรรมการตรวจสอบและเสนอแนะความเหมาะสมของการดำเนินการโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ
- ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ กรมควบคุมมลพิษ แจ้งบริษัทผู้รับเหมาว่า สัญญาเป็นโมฆะ
- มีนาคม ๒๕๔๖ คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาและติดตามตรวจสอบโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ พิจารณาศึกษาแล้วเสร็จและจัดทำรายงานเสนอวุฒิสภา

รายงานสรุปของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาและติดตามตรวจสอบโครงการจัดการ น้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ

โครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นโครงการบำบัดน้ำเสียที่ใหญ่ที่สุดที่เคยก่อสร้างขึ้นในประเทศไทยและใหญ่ที่สุดในทวีปเอเชีย โดยเมื่อก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียตามโครงการในระยะแรกแล้วเสร็จจะสามารถบำบัดน้ำเสียได้ในอัตราวันละ ๕๒๕,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อวัน ใช้เงินลงทุนประมาณ ๒๓,๐๐๐ ล้านบาท ทั้งนี้เมื่อโครงการดำเนินงานจนถึงระยะสุดท้าย จะมีขีดความสามารถบำบัดน้ำเสียได้ถึง ๑,๗๘๕,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อวัน

กรมควบคุมมลพิษด้วยการสนับสนุนทางการเงินจากธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย ได้ว่าจ้าง บริษัท มอนต์โกเมอรี วัตสัน เอเชีย บริษัท ซีเทค อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด และบริษัท เซาท์อีส เอเชีย เทคโนโลยี จำกัด ให้ทำการศึกษาความเหมาะสมของโครงการฯ ผลที่สุดได้จัดทำข้อเสนอแนวทางเลือกพื้นที่บริเวณที่ตั้งและจำนวนโรงบำบัดน้ำเสียไว้ทั้งสิ้น ๑๓ ทางเลือก และทางเลือกหนึ่งก็คือ การก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย ๒ ฟัง โดยฝั่งตะวันตกให้ก่อสร้างที่ตำบลบางปลาเกศ และส่วนฝั่งตะวันออกให้ก่อสร้างที่ตำบลบางปูใหม่ โดยใช้แนวพาดผ่านของแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นตัวกำหนดพื้นที่ฝั่งตะวันตกและฝั่งตะวันออก เพราะพื้นที่และระยะทางไม่ไกลเกินไป คำนวณในการลงทุน ลดความเสี่ยงต่อความเสียหายทั้งโครงการ กรณีที่ระบบฯ เกิดขัดข้อง ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาต่ำและง่ายต่อการปรับปรุง สามารถขยายระบบบำบัดน้ำเสียในอนาคตได้ง่าย (กรณีที่มีการขยายตัวของชุมชนเมือง และ/หรือการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ในพื้นที่) โดยขั้นต้นระบบบำบัดน้ำเสียจะใช้ระบบแบบ AL (Aerated Lagoon) และเมื่อมีการขยายขีดความสามารถในการบำบัดน้ำเสีย จึงจะปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียให้เป็นแบบ EAAS (Extension Aeration Activated Sludge)

แม้ว่าคณะรัฐมนตรีจะได้มีมติในคราวการประชุมเมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๓๘ ให้ก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียตามโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ ๒ ฟัง โดยฝั่งตะวันตกให้ก่อสร้างที่ตำบลบางปลาเกศส่วนฝั่งตะวันออกให้ก่อสร้างที่ตำบลบางปูใหม่ในวงเงินลงทุน ๑๓,๖๑๒ ล้านบาท แต่ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขโดยเสนอให้ยุบรวมระบบบำบัดน้ำเสียจาก ๒ ฟัง ให้เหลือเพียงที่ฝั่งตะวันออกแห่งเดียว โดยอ้างว่าเพื่อเป็นการประหยัดค่าการลงทุน เกี่ยวกับค่าที่ดินซึ่งขณะนั้นมีราคาแพง ง่ายต่อการบำรุงรักษา ประหยัดค่าใช้จ่าย และมีความคุ้มค่าทางด้านเศรษฐศาสตร์ อันเนื่องมาจากขนาด (Economic of Scale) ตลอดจนได้เสนอให้ใช้ที่ดินบริเวณตำบลคลองด่านเป็นที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสียรวมของโครงการ ทั้งที่บริษัท มอนต์โกเมอรี วัตสัน เอเชีย บริษัท ซีเทค อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด และบริษัท เซาท์อีสเอเชีย เทคโนโลยี จำกัด รายงานไว้ในผลการศึกษาว่า การก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมในพื้นที่บริเวณตำบลคลองด่านถือเป็นทางเลือกรอง เพราะพื้นที่บริเวณตำบลดังกล่าวไม่มีโรงงานอุตสาหกรรม เป็นป่าชายเลน มีน้ำทะเลท่วมตลอดทั้งปี ซึ่งจะทำให้วงเงินลงทุนเพิ่มขึ้น

สูงมาก และไม่คุ้มค่าในเชิงเศรษฐกิจ การเลือกพื้นที่บริเวณตำบลคลองด่านเป็นที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสียเป็นข้อผิดพลาดทางวิศวกรรม เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

การยุบรวมระบบบำบัดน้ำเสียจากสองฝั่งเหลือเพียงฝั่งเดียวเป็นเหตุให้ต้องมีการเพิ่มงบประมาณจากเดิม ๑๒,๘๖๖ ล้านบาท เป็น ๒๒,๙๕๕ ล้านบาท เพราะงบประมาณส่วนหนึ่งที่ใช้เพิ่มขึ้นจะต้องใช้เป็นค่าก่อสร้างท่อเพื่อรวบรวมน้ำเสียจากฝั่งตะวันตกมาบำบัดยังฝั่งตะวันออกและเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการวางท่อเพื่อระบายน้ำทิ้งลงในอ่าวคลองด่าน และเพื่อเป็นค่าซื้อที่ดินสำหรับเป็นที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสียบริเวณตำบลคลองด่านอีก ๑,๙๕๖ ล้านบาท เพราะได้มีการเปลี่ยนแปลงระบบบำบัดน้ำเสียจากระบบ AL เป็นระบบ EAAS

การเลือกพื้นที่บริเวณตำบลคลองด่านเป็นที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสียและต่อท่อระบายน้ำเสียลงในทะเลบริเวณอ่าวคลองด่าน เป็นผลทำให้ราษฎรรวมตัวคัดค้านการดำเนินงานตามโครงการนี้อย่างต่อเนื่องตลอดจนกระทั่งวุฒิสภาได้แต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาและติดตามตรวจสอบโครงการจัดการน้ำเสียเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งคณะกรรมการวิสามัญฯ ได้ตรวจสอบจากเอกสารต่าง ๆ ตลอดจนการรับฟังข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีประเด็นปัญหาในด้านต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

๑. ประเด็นปัญหาด้านกฎหมาย

๑.๑ การไม่ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี

๑.๒ การคัดเลือกผู้รับจ้างไม่เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ

พ.ศ. ๒๕๓๕

๑.๓ การนำที่ป่าชายเลนมาออกเป็นโฉนดเลขที่ ๑๕๕๒๘ เลขที่ ๑๕๕๖๕ และการซื้อที่ดินทั้งสองโฉนดโดยมิชอบ

๑.๔ การนำถนนสาธารณะมาออกโฉนดเลขที่ ๑๕๐๒๔ โฉนดเลขที่ ๑๕๕๖๕ และโฉนดเลขที่ ๑๓๘๑๗ ซึ่งการซื้อที่ดินทั้งสามโฉนดโดยมิชอบ

๑.๕ การอนุมัติวงเงินเพื่อจัดซื้อที่ดินโดยมิชอบ

๑.๖ การซื้อที่ดินแพงเกินสมควร

๑.๗ การตรวจรับที่ดินโดยมิชอบ

๒. ประเด็นปัญหาด้านวิศวกรรม

๒.๑ การไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดและรูปแบบของโครงการจากผลการศึกษา

๒.๒ การดำเนินการออกแบบและการก่อสร้างไม่เป็นไปตามสัญญาฯ

๒.๓ การบริหารสัญญาฯ ผิดพลาด

๓. ประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

๓.๑ น้ำทิ้งจากบ่อบำบัดน้ำเสีย

๓.๒ กลิ่นและมลพิษทางอากาศ

๓.๓ กากตะกอนและสารพิษ

ประเด็นปัญหาด้านกฎหมาย อาจสรุปได้ดังนี้

๑. การไม่ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี

เดิมคณะรัฐมนตรีมีมติสรุปว่า ให้กรมโยธาธิการทำการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียฝั่งตะวันตกที่ตำบลบางปลาเกิด และให้กรมโรงงานอุตสาหกรรมทำการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียฝั่งตะวันออกที่ตำบลบางปูใหม่ ซึ่งทั้งกรมโยธาธิการและกรมโรงงานอุตสาหกรรมได้ศึกษาวางแผนโครงการและจัดหาที่ดินไว้แล้ว แต่เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติใหม่ให้กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมจัดการระบบบำบัดน้ำเสียสมุทรปราการเพียงฝ่ายเดียว โดยให้ประสานแผนงานกับกรมโยธาธิการและกรมโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อให้เป็นการประหยัดที่สุด

ข้อเท็จจริง

- กรมควบคุมมลพิษไม่ได้ประสานแผนงานกับกรมโยธาธิการและกรมโรงงานอุตสาหกรรมแต่อย่างใด ไม่มีการนำที่ดินจัดหาไว้ก่อนแล้วมาใช้ประโยชน์ แต่กลับจัดซื้อใหม่ทั้งหมด เป็นเหตุให้เกิดการสูญเปล่า เกิดการสิ้นเปลืองงบประมาณโดยเปล่าประโยชน์

- กรมควบคุมมลพิษแจ้งผู้เสนอราคาให้เสนอราคาก่อสร้างฝั่งตะวันออกฝั่งเดียว

ข้อพิจารณา เห็นว่ากรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักงบประมาณ กระทรวงการคลัง คณะรัฐมนตรี ละเลย ไม่เอาใจใส่ตรวจสอบเรื่องความเป็นมาให้ตรงตามหลักการเดิมที่อนุมัติไว้แล้ว ไม่ระวังรักษาประโยชน์ของแผ่นดิน ต้องกู้เงินเพิ่ม ควรส่ง ปปช. ดำเนินการ

ข้อสังเกต การยุบรวมโครงการ ๒ ฝั่ง เป็นระบบบำบัดน้ำเสียฝั่งเดียว โดยวางท่อลอดแม่น้ำเจ้าพระยา และวางท่อยาวไปอีก ๒๒ กิโลเมตร ผิดหลักการสำคัญทั้งด้านวิศวกรรม ด้านการตรวจรับงาน ด้านการซ่อมแซมบำรุงรักษาและด้านวงเงินค่าใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดิน ที่ถูกต้อง กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ควรขออนุมัติหลักการต่อคณะรัฐมนตรี มิใช่เสนอคณะรัฐมนตรีไว้ในสิ่งที่ส่งมาด้วย ดูประหนึ่งเป็นลักษณะแฝงเร้น เป็นพิธีทำให้เคลือบแคลง

๒. การไม่ปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕

ปรากฏว่ามีผู้เสนอราคาตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ เพียง ๑ ราย คือ กลุ่ม NVPSKG ผู้ว่าจ้างควรปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีอย่างเคร่งครัด เพราะค่าจ้างการดำเนินงานตามโครงการนี้มีวงเงินสูงมาก ขอบที่จะระวังปกป้องผลประโยชน์ด้วยการเปรียบเทียบราคา แสวงหาผู้รับจ้างให้ได้ผู้มีคุณสมบัติ และราคาจ้างถูกที่สุด มิใช่เป็นลักษณะผูกขาดรายเดียวเช่นนี้

ข้อพิจารณา เห็นว่ากรมควบคุมมลพิษ และกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ไม่เอาใจใส่และรักษาผลประโยชน์เท่าที่ควร ขาดการเปรียบเทียบราคาค่าจ้าง ทั้ง ๆ ที่วงเงินค่าจ้างสูงถึง ๒๓,๐๐๐ ล้านบาท ขาดการระวังรักษาผลประโยชน์ราชการ ไม่เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.๒๕๓๕ ควรส่ง ปปช. ดำเนินการ

๓. การจัดหาที่ดินโดยไม่ชอบ

๓.๑ ซื้อที่ดินป่าชายเลน ตามโฉนดเลขที่ ๑๕๕๒๘ และเลขที่ ๑๕๕๖๕ รวมเนื้อที่ประมาณ ๕๒๖ ไร่

ข้อพิจารณา โดยสภาพที่ดินทั้งสองแปลงดังกล่าวเป็นป่าชายเลน น้ำทะเลท่วมถึงตามรายงานของธนารักษ์ จังหวัดสมุทรปราการ ฉบับวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๔ ซึ่งจังหวัดสมุทรปราการได้เห็นชอบด้วยแล้ว และเมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๔๔ ผู้แทนธนารักษ์จังหวัดสมุทรปราการแจ้งขอยกเลิกคำขอรังวัดสอบเขตที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๕๕๒๘ ตำบลคลองด่าน โดยอ้างว่า ที่ดินมีต้นโกงกางขึ้นแซมทั้งแปลง ที่ดินบางส่วนเป็นคลอง บริเวณตอนกลางของที่ดินมีคลองตัดผ่านและมีเรือวิ่งเข้า-ออก ทำให้ส่วนที่ติดทะเลพังเป็นบริเวณกว้าง ไม่สามารถรังวัดต่อไปได้ โดยเฉพาะได้มีคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๘๔๒/๒๕๒๒ วินิจฉัยว่าที่ดินซึ่งน้ำทะเลท่วมถึงเป็นที่ขายดิ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทพลเมืองใช้ประโยชน์ร่วมกัน นอกจากนั้น การออกโฉนดที่ดินทั้งสองแปลงดังกล่าว ก็เป็นการไม่ชอบด้วยกฎกระทรวงฉบับที่ ๕ (พ.ศ.๒๕๔๗)

ฉะนั้น - การออกโฉนดที่ดินทั้งสองแปลงดังกล่าว เมื่อปลายปี พ.ศ.๒๕๓๖ จึงเป็นการไม่ชอบ

- คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาเสนอให้ซื้อที่ดินทั้งสองแปลงจึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่ไม่ชอบ

- เป็นผลให้ราชการเสียหายเป็นจำนวนเงินไปประมาณ ๕๔๑ ล้านบาท ควรส่ง ปปช. ดำเนินการต่อไป

ข้อสังเกต

- คณะรัฐมนตรีประชุมพิจารณาเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๐ มีมติเห็นชอบกับผลการประกวดราคาจ้างเหมาจำนวน ๒๒,๙๔๙ ล้านบาท โดยรวมค่าที่ดิน ๑,๙๕๖ ล้านบาทด้วย
- สำนักงานประมาณให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๐ โดยเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาดังกล่าว

เห็นได้ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานประมาณ ซึ่งมีหน้าที่ควบคุมการใช้จ่ายเงิน เป็นไปอย่างหละหลวม และการพิจารณาวินิจฉัยของคณะรัฐมนตรีก็หละหลวม ขาดความรับผิดชอบในการตรวจสอบกลั่นกรองจนเกิดการเสียหายเช่นนี้

๓.๒ ข้อถกเถียงสาธารณะตามโฉนดเลขที่ ๑๕๐๒๔ โฉนดเลขที่ ๑๓๑๕๐ และโฉนดเลขที่ ๑๓๘๑๗

ข้อเท็จจริง ในแผนที่ระวางเดิมปรากฏเส้นทึบ เส้นประ ระบุชื่อ “ถนนหลวง” แต่คณะกรรมการตรวจสอบที่ดินสาธารณะประโยชน์รายงานว่า ปัจจุบันไม่มีสภาพถนนและไม่มีผู้ใดใช้ประโยชน์ร่วมกัน กรณีสำนักงานที่ดินจังหวัดสมุทรปราการ สาขาบางพลี ทำการออกโฉนด ทั้ง ๓ แปลงดังกล่าวให้บริษัท ปาล์มบีช ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๓๖ จึงเป็นการไม่ชอบ

ข้อพิจารณา การออกโฉนดเป็นการขัดต่อกฎกระทรวง ฉบับที่ ๕ (พ.ศ.๒๕๔๗) และขัดกับแนวทางการตัดสินใจของศาลฎีกาตามคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๔๙๗/๒๕๔๖ วินิจฉัยว่าทางเดินสาธารณะเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินตามมาตรา ๑๓๐๔ (๒) แม้ราษฎรจะมีได้ใช้เดิน จะโอนกันได้ก็แต่โดยพระราชบัญญัติ นายอำเภอจะยกให้ใครไม่ได้

ฉะนั้น ที่ดินที่ทางราชการซื้อไว้จึงไม่ครบจำนวน เป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหาย จากการซื้อที่ดินสาธารณะสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ประโยชน์ร่วมกัน ควรส่ง ปปช. ดำเนินการต่อไป

๓.๓ การอนุมัติเงินประจำงวด เพื่อซื้อที่ดินโดยไม่ชอบ

ข้อเท็จจริง สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ได้กำหนดขั้นตอนการจัดหาซื้อครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ว่าจะต้องมีหลักฐานข้อมูลดังต่อไปนี้ประกอบการพิจารณา คือ

- ราคาซื้อขายที่ดินใกล้เคียง ๓ รายหลังสุด
- ราคาขายเมื่อเปลี่ยนมือเจ้าของที่ดิน
- ราคาประเมินจากธนาคารพาณิชย์อย่างน้อย ๒ แห่ง

ต่อมาสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมได้รับเรื่องราวหลักฐานการขอเบิกเงินค่าที่ดินจากกรมควบคุมมลพิษจึงได้เสนอต่อไปสำนักงานประมาณ โดยได้แจ้งว่ายังขาดหลักฐาน ๓ ประการดังกล่าว แต่กรมควบคุมมลพิษยังไม่ส่งเอกสารจึงเร่งเตือนให้จัดส่ง รวมทั้งผลการจัดทำประชาพิจารณ์ด้วย

สำนักงานประมาณแจ้งว่า เมื่อไม่มีหลักฐานดังกล่าว จึงได้ใช้หลักฐานราคาที่ดินจัดสรร พร้อมบ้านพักอาศัยประกอบการพิจารณา และอนุมัติเงินประจำงวดให้กรมควบคุมมลพิษ เป็นค่าที่ดิน ในราคาไร่ละ ๑,๐๒๘ ล้านบาท รวม ๑,๙๕๖.๖ ล้านบาท

ข้อพิจารณา

- ราคาที่ดินที่จะซื้อเป็นที่ดินว่างเปล่า แต่สำนักงานประมาณใช้ราคาที่ดินจัดสรรพร้อม บ้านพัก ซึ่งเป็นการแน่นอนว่าราคาย่อมจะสูงกว่าอย่างมาก จึงไม่ควรที่จะนำมาเปรียบเทียบกันได้
- เห็นว่าการอนุมัติเงินประจำงวดเพื่อซื้อที่ดินในวงเงิน ๑,๙๕๖.๖ ล้านบาท ส่อไปในทาง ไม่สุจริต ควรส่ง ปปช. ดำเนินการ

๓.๔ การจัดหาที่ดินไม่เป็นไปตามเงื่อนไขในลักษณะแพ่งเกินควร

ข้อเท็จจริง เงื่อนไขท้ายสัญญาข้อ ๔๒.๑ กำหนดให้กลุ่มกิจการร่วมค้า NVPSKG เป็นผู้จัดหาที่ดินให้กรมควบคุมมลพิษ ถ้าตกลงกันไม่ได้ กรมควบคุมมลพิษสามารถจัดหาที่ดินโดยเวนคืน ที่ดินที่จำเป็นได้ แต่ปรากฏว่าคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาที่ดิน ได้ดำเนินการและเสนอ ความเห็นให้ซื้อที่ดินแพงกว่าราคาประเมินไร่ละ ๕๕๐,๐๐๐ บาท ซึ่งเป็นระยะที่เศรษฐกิจทรุดตัว ราคาที่ดิน ตกต่ำลงมาก ดังนั้นการกระทำความดังกล่าวเป็นเหตุให้ทางราชการเสียหายอย่างร้ายแรง เป็นเงินประมาณ ๙๕๐ ล้านบาท

ข้อพิจารณา

- พฤติการณ์ส่อไปในทางไม่สุจริต
- ราชการเสียหายประมาณ ๙๕๐ ล้านบาท
- ควรส่ง ปปช. ดำเนินการต่อไป

๓.๕ การตรวจรับที่ดินโดยไม่ชอบ

ข้อเท็จจริง วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ คณะกรรมการตรวจการจ้างเสนอ กรมควบคุม-มลพิษว่า เมื่อเจ้าของที่ดินพร้อมจะส่งมอบที่ดิน ๑๗ โฉนดให้ และเงื่อนไขที่เจ้าของที่ดินเสนอก็ไม่ทำให้ ราชการเสียเปรียบควรรับมอบ ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ อธิบดีกรมควบคุมมลพิษสั่งการว่า เห็นชอบ

ข้อพิจารณา เห็นว่าการตรวจรับที่ดินมีพฤติการณ์ส่อไปในทางไม่สุจริต ไม่มีการตรวจสอบ เนื้อที่ดินให้แน่ชัด ไม่มีการตรวจสอบสภาพที่ดินให้ชัดเจนด้วย เป็นการปฏิบัติที่เลินเล่อ ไม่ปกป้องทรัพย์สิน ของราชการ ควรส่ง ปปช. ดำเนินการ

๒. ประเด็นปัญหาด้านวิศวกรรม อาจสรุปได้ดังนี้

๒.๑ การออกแบบทางวิศวกรรมมีความไม่ถูกต้องและมีความเสี่ยง ไม่ประหยังบประมาณของประเทศ เช่น จากการยุบรวม ๒ ผัง มาทำการก่อสร้างบ่อบำบัดรวมที่คลองด่าน การทำท่อลอดแม่น้ำเจ้าพระยา โดยนำน้ำเสียลอดใต้แม่น้ำเจ้าพระยามาบำบัดที่ตำบลคลองด่าน

๒.๒ กรมควบคุมมลพิษยินยอมให้ผู้รับจ้างมีการแก้ไขแบบเบื้องต้นและแบบมาตรฐานคู่สัญญา โดยไม่คำนึงถึงคุณภาพของงานกับราคาเหมารวมที่ได้ตกลงกันในเบื้องต้น

๒.๓ บ่อเดิมอากาศในโรงบำบัดน้ำเสีย ซึ่งยังคงรั่วซึมอยู่และแก้ไขไม่ได้ มีการตรวจรับงานและจ่ายเงินไปจนครบจำนวนแล้ว และทอดคั้ง มีการจ่ายเงินให้แก่ผู้รับจ้างของกรมควบคุมมลพิษ ทั้งที่ผิดข้อกำหนดในสัญญาารรวมน้ำเสียก่อสร้าง

๒.๔ ผู้รับเหมาออกแบบท่อรับผิวน้ำเสียไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการทางวิศวกรรม แต่กรมควบคุมมลพิษก็ยอมให้ผู้รับเหมาทำงานไปจนเกิดปัญหาแก่ประชาชน เช่น น้ำท่วม และได้เบิกเงินค่าก่อสร้างจากกรมควบคุมมลพิษไปแล้ว

๒.๕ โครงสร้างทางวิศวกรรมและระบบท่อรวบรวมน้ำเสียต้องทำการตรวจสอบใหม่ให้ถูกต้อง ปลอดภัยตามหลักวิศวกรรมที่ดี เนื่องจากท่อรวบรวมน้ำเสียและบ่อกักอยู่ในตำแหน่งชั้นดินอ่อน ไม่ได้ทำการปรับปรุงสภาพดิน

๒.๖ กรมควบคุมมลพิษได้กล่าวอ้างสัญญาเป็นโมฆะ แต่ก็ยังไม่มีการดำเนินการใด ๆ ให้ชัดเจน และประกาศให้สาธารณะได้รับทราบ

๒.๗ ควรดำเนินการศึกษา สถานที่ก่อสร้างใหม่ โดยหยุดโครงการไว้อย่างถาวร จนกว่าจะได้แนวทางใหม่ที่เหมาะสมกว่า เนื่องจากบ่อบำบัดน้ำเสียรวมที่ตำบลคลองด่านเป็นพื้นที่ลุ่มชุ่มน้ำ

๒.๘ การก่อสร้างทางวิศวกรรมทั้งหมดได้ดำเนินการไปแล้วจะต้องมีการตรวจสอบคุณภาพงานและการจ่ายเงินว่าเหมาะสมถูกต้องหรือไม่

๒.๙ การเบิกค่า K ของผู้รับจ้างจากกรมควบคุมมลพิษ และการอนุมัติการจ่ายเงินค่า K ไม่ถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ

๒.๑๐ การจ่ายเงินค่าก่อสร้างในงานที่ได้ยกเลิกไปแล้วไม่ถูกต้อง ควรเรียกเงินคืนแก่ทางราชการ

๒.๑๑ คณะกรรมการตรวจการจ้างของกรมควบคุมมลพิษไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจการจ้างตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ.๒๕๓๕

๒.๑๒ บริษัทฯ ที่ปรึกษาคุมงาน AMS ไม่ได้ทำหน้าที่ของตนในการควบคุมงานตามหน้าที่ โดยถูกต้องตามหลักวิชาการด้านวิศวกรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพของตนโดยสุจริต

ข้อเสนอแนะ

รัฐบาลต้องหยุดและทบทวนศึกษาโครงการนี้ใหม่ทั้งหมดในด้านวิศวกรรมตามความเห็นและการตรวจสอบพบของคณะกรรมการวิสามัญฯ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่รัฐบาลในการที่ต้องจ่ายเงินค่าก่อสร้างในโครงการและโดยที่กรมควบคุมมลพิษได้กล่าวอ้างว่าสัญญาก่อสร้างโครงการดังกล่าวเป็นโมฆะ ดังนั้น จึงควร

- หยุดและระงับการดำเนินการทางวิศวกรรมทั้งหมดและตรวจสอบคุณภาพงานทางวิศวกรรม การเบิกจ่ายเงินในโครงการ
- ตรวจสอบการทำผิดเงื่อนไขสัญญาของกรมควบคุมมลพิษ และบริษัทที่ปรึกษาคุณภาพทุกบริษัทของกรมควบคุมมลพิษ
- ตรวจสอบการทำผิดจรรยาบรรณของวิศวกรในการแก้ไขแบบก่อสร้าง
- ข้าราชการของกรมควบคุมมลพิษซึ่งดูแลโครงการไม่มีความรู้ ความสามารถเพียงพอในการควบคุมดูแลโครงการได้ดีพอ
- การไม่ปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ๒๕๓๕ ในการตรวจการจ้าง
- หาแนวทางและเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมในการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียแห่งใหม่ให้เหมาะสมทางงบประมาณทางวิศวกรรม สิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมของประชาชน
- หาแนวทางร่วมกับหน่วยราชการอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้อง เช่น กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมโยธาธิการ ฯลฯ

๓. ประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม อาจสรุปได้ดังนี้

๓.๑ น้ำทิ้งจากบ่อบำบัดน้ำเสีย

๓.๑.๑ ระบบบำบัดนี้ไม่สามารถบำบัดของเสียที่เป็นโลหะหนัก และสารพิษต่าง ๆ ได้ เนื่องจากเป็นระบบที่ใช้การบำบัดทางชีวภาพเป็นหลัก

๓.๑.๒ โครงการไม่มีวิธีการจัดการฟอสฟอรัสหรือฟอสเฟต และไนโตรเจน ซึ่งจะเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

๓.๑.๓ ทำให้คุณภาพของน้ำทะเลบริเวณอ่าวไทยตอนในเสื่อมโทรมลง ได้แก่ ภาวะขาดออกซิเจนในน้ำ ความเค็มของน้ำลดลง ปริมาณสารอินทรีย์เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะสาเหตุจากลักษณะการไหลเวียนของกระแสน้ำในอ่าว

๓.๑.๔ มีผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตในทะเล การเพาะเลี้ยงชายฝั่งและเศรษฐกิจชุมชน

๓.๒ กลิ่นและมลพิษทางอากาศ

๓.๒.๑ กลิ่นและมลพิษจากบ่อไร้อากาศ ไม่พบว่ามีกรวางแผนจัดการปัญหาในเรื่องดังกล่าวอย่างชัดเจน

๓.๒.๒ กลิ่นและมลพิษจากบ่อเก็บกากตะกอน

๓.๓ กากตะกอนและสารพิษ

๓.๓.๑ โครงการไม่มีระบบการจัดการและกำจัดในขั้นสุดท้ายที่ชัดเจน

๓.๓.๒ เกิดการรั่วซึมของกากตะกอนและสารพิษสู่สิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะ

- ใช้พื้นที่และสิ่งก่อสร้างของโครงการเป็นสถานที่ทำการศึกษา วิจัย และถ่ายทอดเทคโนโลยีต่าง ๆ ทางด้านการเพาะขยายพันธุ์สัตว์น้ำ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการประมง และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสัตว์น้ำ และระบบนิเวศป่าชายเลนบริเวณชายฝั่งทะเลอ่าวไทยตอนใน ในรูปแบบของศูนย์ศึกษาการพัฒนาทรัพยากรบริเวณอ่าวไทยตอนในต่อไป

- เพิ่มศักยภาพการผลิตสัตว์น้ำ เพื่อเสริมผลผลิตในธรรมชาติและเพื่อการพัฒนาผลผลิตเชิงการค้า เช่น ม้าน้ำ ปลิงทะเล เม่นทะเล กุ้งตักแตน กุ้งมังกร ปลาหูฉลาม ปลานวลจันทร์ หรือสัตว์น้ำที่สามารถผลิตและส่งออกได้

- ฟื้นฟูป่าชายเลนโดยรอบพื้นที่โครงการเพื่อเป็นแหล่งเพาะขยายพันธุ์ และเป็นแหล่งเลี้ยงตัวอ่อนโดยธรรมชาติ และจัดเป็นเขตอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล

- จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อให้เยาวชนและประชาชนทั่วไปได้ศึกษาและสัมผัสกับระบบนิเวศป่าชายเลน และสัตว์น้ำชนิดต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้มีรายได้ให้กับท้องถิ่น

ข้อสังเกตของคณะกรรมการการวิสามัญ

คณะกรรมการการวิสามัญ ได้พิจารณาศึกษา ติดตาม ตรวจสอบ การดำเนินการโครงการนี้แล้วมีข้อสังเกต ดังนี้

๑. เป็นโครงการใหญ่ วงเงินจ้าง ๒๓,๐๐๐ ล้านบาท โดยใช้จ่ายจากเงินกู้ต่างประเทศด้วย ซึ่งทำสัญญาจ้างเหมาก่อสร้าง พร้อมการดำเนินการต่าง ๆ ในปี พ.ศ.๒๕๓๙-๒๕๔๐ ซึ่งเป็นระยะเวลาที่ประเทศชาติกำลังประสบวิกฤติการเงินการคลังอย่างยิ่ง รัฐและผู้บริหารไม่สมควรกระทำการก่อหนี้ผูกพัน เพราะเป็นการซ้ำเติมวิกฤติของชาติให้ทรุดหนักยิ่งขึ้น

๒. ด้านวิศวกรรม ด้านนิเวศวิทยา และด้านสิ่งแวดล้อมนั้น พอจะสรุปได้ว่า เป็นกรณีที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม ไม่สมควรกำหนดเป็นโครงการแต่อย่างใดเลย

๓. รัฐมิได้คำนึงถึงการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๔๐ ได้แก่ การรับฟังความคิดเห็นประชาชน การยอมรับให้ประชาชนมีส่วนร่วม ฯลฯ เป็นต้น

๔. การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐโดยสำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและสำนักงานคณะกรรมการป้องกันปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ไม่บังเกิดผลการปฏิบัติที่สมบูรณ์ตามรัฐธรรมนูญ ขาดการตรวจสอบด้านระเบียบการพัสดุ ระเบียบการเบิกจ่ายก่อนตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ขาดการปฏิบัติตามคำร้องเรียนเมื่อ พ.ศ.๒๕๔๓ ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นเหตุให้รัฐต้องสูญเสียเงินงบประมาณแผ่นดินจำนวนมาก สมควรตรวจสอบการปฏิบัติขององค์กรตรวจสอบดังกล่าว และเร่งรัดกวดขันการปฏิบัติต่อไปด้วย

อนึ่ง มีความเห็นเพิ่มเติมว่า สำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินควรถือปฏิบัติในการตรวจราชการบริหารส่วนกลาง ได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม หรือรัฐวิสาหกิจ ซึ่งทำการจัดซื้อจัดจ้างทางส่วนกลางในวงเงินจำนวนมาก เป็นกรณีพิเศษอย่างเคร่งครัด จึงจะเป็นหนทางลดการทุจริตลงได้ทางหนึ่ง

๕. โครงการนี้ส่อไปในทางไม่สุจริต อันเกิดจากการกระทำของข้าราชการประจำและฝ่ายการเมือง ในส่วนของข้าราชการประจำเป็นหน้าที่ของสำนักงาน ก.พ. ต้องคิดค้นหาทางที่จะสรรหาบุคคลเข้าสู่ระบบราชการเสียใหม่ โดยต้องมีมาตรการวัดคนที่ความประพฤติซื่อสัตย์สุจริตต่อแผ่นดิน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ตนหรือพวกพ้อง ในส่วนของนักการเมืองนั้นให้ถือหน้าที่สำคัญเร่งด่วนอย่างยิ่งของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย ฯลฯ เป็นต้น ที่จะสรรหาคนดีซึ่งซื่อสัตย์ เสียสละเพื่อส่วนรวมเข้าสู่ระบบการเมือง จึงจะเป็นการแก้ปัญหาการทุจริตอย่างยั่งยืน

๖. การจ้างตามระบบ Turn Key มีช่องว่างในการปฏิบัติอย่างยิ่ง ยากแก่การควบคุมตรวจสอบ ไม่สมควรถือปฏิบัติต่อไปเป็นอันขาด
